

www.hacumrem.com
www.melikogluturizm.com

bilgi@melikogluturizm.com

+90 212 934 15 71
+90 532 459 35 71
+90 534 404 56 52

Ali Kuşçu Mah. Macar Kardeşler Cad.
No:36/4 Fatih İstanbul

Hazırlayan

Dr. Şerafeddin Kalay

Tashih

Bahri Çetin

Kapak

Veysel Özdemir

İç Düzen

altınolukgrafik / Şaban Muslu

Baskı - Cilt

Erkam Matbaası

0212 671 07 00

Sipariş ve Bilgi İçin

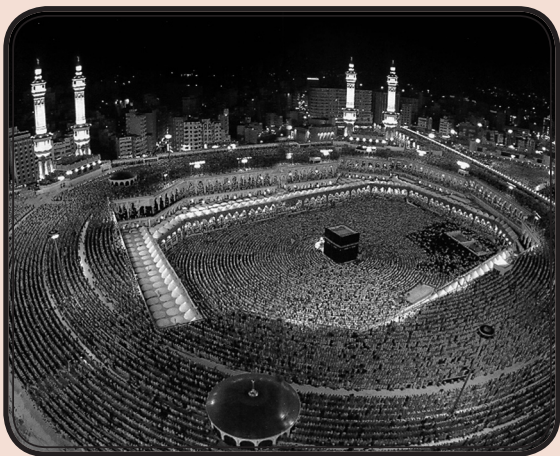
www.hacveumrerehberi.com

muhtasar

Hac ve Umre

rehberi

Dr. Şerafeddin Kalay

*Haccı ve umreyi Allah için
tamamlayın.*

(Bakara sûresi, 196)

MUKADDİME

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَوَّرَ قُلُوبَنَا بِالْإِيمَانِ وَ هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ.
 وَ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ أَرْسَلَهُ اللَّهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ
 وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ وَمَنْ اهْتَدَى بِهِدْيِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ.

Beytullâh'a ulaşmak, çevresinde pervane olmak, onun gölgesinde alnımızı secdeye koymak, yaşlı gözlerle onu temâşâ ederek, ellerimizi semâya kaldırıp Rabbimize duâ etmek, coşkulu gönüllerde akan sele karışmak, ilk İslâm nûrunun doğduğu diyârda dolaşmak, Rasûlullah^(sav) Efendimizin ayak bastığı yerlerde gezmek, İslâmın ilk mücadelelerinin yaşandığı meydanlarda bulunmak, nice acı-tatlı, ama neticede hepsi birbirinden güzel ibret levhalarıyla dolu hâtırâları yerli yerinde hissetmek, azmimizi kuvvetlendirmek, gönüllüğümüzün sâfiyetini arttırmak şüphesiz mü'min gönül-

ler olarak arzusuyla dolup taşıdığımız duygularımızın ön saflarında yer alır.

Günümüzün imkânları, bu arzuyu gerçekleştirmek hususunda eskiye göre çok daha müsâit bir zemin hazırlamış, Diyâr-ı Mukaddes'e yol bulan gönüller, -son yıllara göre- daha şevkli ve şuurlu bir manzara arz ederek akmaya başlamışlardır.

Ülkeleri farklı, dilleri farklı, renkleri farklı, örf ve âdetleri, giyimleri, şekilleri farklı, ilmî seviyeleri farklı, imkânları farklı, ancak kibleleri ve ümmeti oldukları peygamberleri bir olan mü'min gönüller, her yıl Hacc mevsiminde buluşarak kaynaştıkları gibi, Umre münasebetleriyle de buluşma ve kaynaşmanın, omuz omuza birlikte ibâdet etmenin lezzetini tadıyorlar. Bilhassa Ramazan-ı Şerîf'in son günleri, hem Mekke-i Mükەرreme'de, hem de Medine-i Münevvere'de hacc günlerini hiç de aratmayan bir coşku ve bütünlüğün en güzel numûneleri yaşanıyor.

Rabbimiz'den, bütün mü'minlerin her geçen gün artan bir basîret ve şuur, her geçen gün artan bir ilim ve irfanla tek vücud haline gelmelerini, kaynaşmalarını niyaz ediyoruz.

Elinizdeki bu kitapçık, Mukaddes Diyar'a yol tutacak mü'min kardeşlerimizin Hacc ve Umre

ibadetlerini edâ sırasında ellerinde, yazılı rehber olsun; erkân ve adâbına uygun bir edâ için, te-ferruata dalmadan ve anlaşılabilecek bir üslûb ile kendilerine ışık tutsun diye, Hac ve Umrenin akı-şına göre kaleme alınmıştır.

Tahmininizden daha fazla istifade edeceğinizi umuyoruz. Ancak bu kitapçık -teferruata dalınca- binlerce hüküm hakkında bilgiyi icabettiren bir sahada, üstelik nice mü'minlerin, hatta hoca efendilerin bile ömründe bir defa îfa edebildiği, değişik şart ve hadiselerin bir çoğuyla daha önceden karşılaşmadığı bu ibadet dalında elbette yeterli ve doyurucu değildir.

Onun için daha geniş malumat veren kitaplara, ilmine îtimat ettiğiniz ve bu sahada tecrübe-leri olan hoca efendilere müracaat şüphesiz fayda vardır.

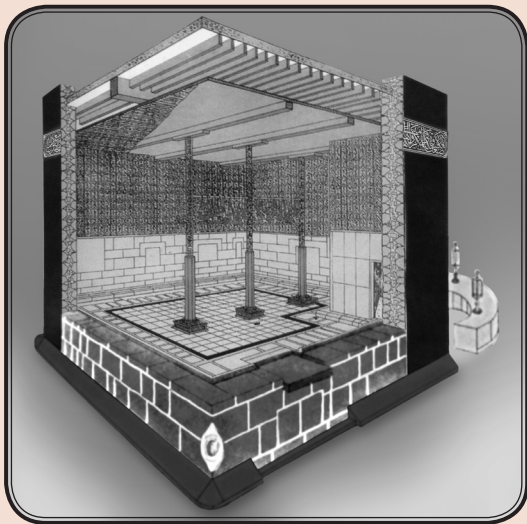
Cenâb-ı Allah'tan fayda veren ilim ve Sâlih amel, hacc-ı mebrûr niyâz ederiz.

Habîbi, Kâinatın Efendisi, İki Cihan Güneşi, Ümmeti olmakla şeref duyduğumuz Allah Rasûlü'ne sonsuz salât ü selâm eyleriz.

Dr. M. Şerafeddin Kalay

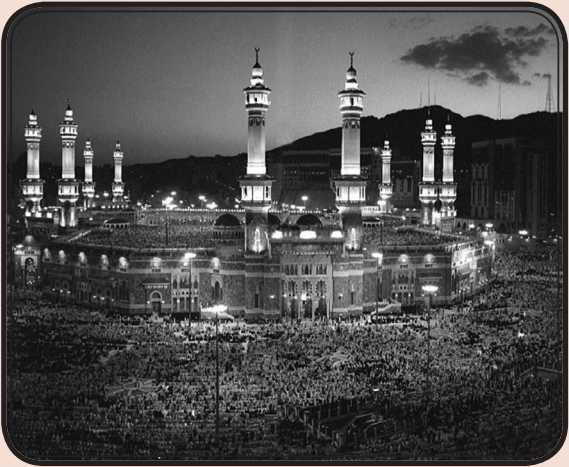
1420 / 1993

Mekke-i Mükerreme

Kâbe'nin İç Görünümü

Birinci Bölüm

HACC

Ön Bilgiler,
Hacc Nevîleri ve Edâ Edilişi

Bu bölümde Hacc, Umre ve Mukaddes Diyar'la ilgili âyet-i kerîmeler, hadis-i şerifler zikredilecek, kısa ön bilgiler verilecek, hacc çeşitleri, tarifleri ve nasıl edâ edildikleri anlatılacaktır.

Rehber kitapta, ibadetin akış seyrinin takip edilmesinin daha uygun olduğu kanaatindeyiz. Derinliğine okuma ve öğrenme imkânının olmadığı, tekrar edâ imkânının nadir elde edilebildiği, bilgili ve tecrübeli canlı bir rehberin de kolay bulunamadığı bir ibadette, rehber kitabın gerçekten rehberlik yapması yerinde olsa gerektir.

Bir hac çeşidini anlatırken bilgi için başka ölümlere atıf yapmanın zihin ve bilgi karışıklığına sebep olacağı kanaatiyle her hac çeşidinin edâsını da, hiçbir yere atıf yapmadan müstakil olarak verdik. Bu belli bir oranda kitap içinde tekrarlarla yol açtı. Ancak rehber, doğru istikamete yönlendiren, yoldan çıkartmayan ve yoldan çıkılmasını önleyen demektir. Bunun için her hac çeşidini ve umreyi bütünüyle kendi başlığı altında aktaracağız.

Önceden verilecek kısa bilgiler ise, bütün hac nevileri için geçerli olduğu gibi, umre için de geçerlidir.

Hacc ile İlgili

Tarifi - Âyetler - Hadisler - Kısa Bilgiler

HACC

Tarifi: Hacc (الحج), lügatte mutlak manada “niyet etmek, kastetmek, hedef tayin edip ona yol tutmak, onu ziyaret etmek” demektir. Bu niyet ve kasdın tekrarı haccın manasına daha uygundur.

Ayrıca kelimenin yapısında kastedilen, yön tutulan mekânın yüce görülüşü ve tazimi anlamı da vardır. Bir nevi; “gönülde yüce bir yeri olan bir hedefe yönelerek ona yol tutmak, bu kastı tekrar tekrar taşımak” demektir.

Fıkhî manada ise; “din-i mübinin rükünlerinden birini eda etmek için Beytullah’ı hedef tayin ederek, onu kasdedip, ona yönelip yol tutmak, onu ziyaret etmektir.”¹

Mekke-i Mükەرreme, Allah Rasûlü’nün ana yurdu, ilk vahyin indiği, İslâm nûrunun yayılmaya başladığı, yeryüzündeki bütün mü’minlerin kıblegâhı olan Kâbe’nin bulunduğu yerdir. İslâmın beş erkanından biri olan haccın edâ yeridir. Allah Rasûlü’nün hicret ederken; “Vallahi sen Allah’ın en hayırlı beldesi, Allah’a en sevimli toprağısın. Eğer senden ayrılmak zorunda bırakılmasaydım

1. Lisanü'l-Arab, İbn Manzur (2/ 226), El-Meslekü'l-Mütekasıt, Aliyyü'l-Kârî (sh. 27-28).

ayrılmazdım”² buyurarak övdüğü, İbrahim Aley-hisselam’ın duâsına mazhar olmuş beldedir. Sel sel olup akan mü’min gönüllerin varıp buluştuğu mukaddes diyardır.

Bizim de varıp bu coşkulu sele kapılacağız ve hayat boyu hatıralarını taşıyacağız. Ondan önce duygularımızın tazelenmesi için şu ayet ve hadis-lere kulak verelim:

Âyet ve Hadisler

﴿إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ . فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ ؕ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ؕ وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ؕ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ .﴾

“Şüphesiz insanların Allah’a ibadet et-meleri için yeryüzünde kurulan ilk mabet, Mekke’deki mübarek, bütün âlemlere hi-dayet ve nur kaynağı olan Kabe’dir. Ora-da apaçık nice alametler, Makam-ı İbrahim vardır. Oraya giren emniyet içinde olur.

2. Sünen-i Tirmizî, Menakıb (5/722), Müstedrek, Hicret (3/7).

Gücü yeten, imkân ve yol bulan insanlar üzerinde, Beytullah'ı haccetmeleri, Allah'a bir kulluk borcudur.

Kim bunu inkâr eder, bu hakkı, bu farzı tanımazsa Allah'ın ne ona, ne ameline, ne de kâinatta bulunan herhangi bir şeye ihtiyacı vardır. O bütün âlemlerden müstağnidir.” (Âl-i İmran 96-97)

﴿قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ. وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ط وَ إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ ط وَ مَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ﴾

“Ey Rasulüm! Yüzünü semaya doğru çevirip durarak bir arayış, bekleyiş içinde olduğunu görüyoruz. Seni gönlüne hoş gelecek, arzu edegeldiğin kibleye döndürüyoruz. Yüzünü artık Mescid-i Haram'a çevir, Beytullah'ı kible edin!

Siz nerede olursanız olun yüzlerinizi ona çevirin.

Şüphesiz ehl-i kitab onun Rablerinden gelen bir hak olduğunu çok iyi bilirler. Allah, elbette ki onların yapmakta olduklarından habersiz değildir.” (El-Bakara 144)

﴿ وَ أَتَمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلَّهِ... ﴾

“Allah için, Haccı da Umreyi de hakkıyla eda edip tamamlayın...” (El-Bakara 196)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ
اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْأَعْمَالِ خَيْرٌ؟
قَالَ: ((الْإِيمَانُ بِاللَّهِ وَ رَسُولِهِ))
قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: ((الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ))
قِيلَ: ثُمَّ مَاذَا؟ قَالَ: ((حَجٌّ مَبْرُورٌ))

Ebu Hureyre^(ra) rivayet ediyor:

“Rasulullah^(sav) Efendimiz’e; “Amellerin hangisi hayırlıdır” diye soruldu.

“Allah’a ve Rasûlü’ne samimi iman” buyurdular. “Sonra nedir?” denildi:

“Allah yolunda cihaddır,” buyurdular.

“Daha sonra nedir?” denilince de;

“Erkan ve adabına uygun, ma’siyet karışmayan, riyadan uzak, ihlasla eda edilen makbul Hacdır,” buyurdu. (Buhârî)

Ebu Hureyre’den^(ra) nakledilen bir hadis:

((مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمٍ
وَلَدَتْهُ أُمُّهُ.))

“Kim Allah için hacceder, haccını eda esnasında şehvi sözler kullanmaz, şehvi davranışlarda bulunmaz, ma’siyet işlemez, seyyiat ve bayağılıklara tevessül etmezse annesinden doğduğu gün gibi temizlenmiş olarak diyarına döner.” (Muttefekun aleyh)

Âişe Validemiz’den gelen bir hadis:

مَا مِنْ يَوْمٍ أَكْثَرَ مِنْ أَنْ يَعْتِقَ اللَّهُ فِيهِ عَبْدًا مِنَ النَّارِ
مِنْ يَوْمِ عَرَفَةَ.

“Allah’ın kulları cehennemden azad eylediği, Arafat gününden daha çok bir başka gün yoktur.” (Buhârî)

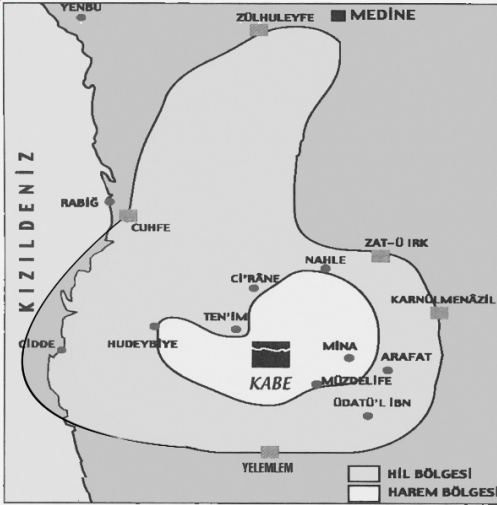

Hacerü'l-Esved hakkında bir hadis:

((وَاللّٰهُ لَيُبْعَثَنَّهُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَهُ عَيْنَانِ يُبْصِرُ بِهِمَا
وَلِسَانٌ يَنْطِقُ بِهِ يَشْهَدُ عَلَى مَنْ اسْتَلَمَهُ بِحَقِّ))

“Vallahi! Allah, kıyamet günü gören iki gözü, konuştuğu dili olduğu halde onu diriltecek, kendisini hakkıyla istilam edip tavaf edenlere şahitlik yapacaktır.” (Tirmizî)

MÎKAT MAHALLERİ VE HAREM HUDUTLARI

Kısa Ön Bilgiler

İHRAM : الإِحْرَام

İhram: Bir şahsın, diğer zamanlarda helâl olan bazı fiil ve davranışların belli bir müddet için yasak oluşunu kabullenme çerçevesine girişidir.

Her ibadetin bir başlangıcı vardır. Şüphesiz bu başlangıç, niyet ve niyeti takip eden bir amel ile dir. Burada da ihram, niyet ve telbiye ile başlar. Böylece manevî bir atmosfere girilir.

Hürmet kelimesi ihram ile aynı köktendir. Böyle bir atmosfere giriş, insanı bir nevî hürmet duyguları içinde ibadete sevk içindir. Her ibadetin yasakları, kendi yapısına uygundur.

- Hacca, umreye veya hacc-ı kıranda olduğu gibi her ikisine birden niyet edip, peşinden telbiye getirmekle ihrama girilmiş ve ihram yasakları başlamış olur.

Bu yasaklardan bir tanesi de erkeklerin gerek dikişle, gerekse örgü veya dokuma yoluyla vücutlarına göre şekillendirilmiş elbise giymeleridir.

İşte bu yasağa uymak için, erkeklerin büründükleri “**rida**” ve “**izar**” denilen iki parçadan meydana gelen örtü, “ihram” diye meşhur olagelmiş, halk arasında “ihrama girmek” deyince de, bu örtülere bürünmek anlaşılmıştır.

Zikredildiği gibi “ihrama giriş” niyet ve telbiye ile olur. Niyet eden ve telbiye getiren her erkek veya kadın, bu andan itibaren ihrama girmiştir, ihrama girişiyle de ihram yasakları başlamıştır. Kadın ile erkeğin ihram yasakları arasında az da olsa fark vardır.

İhram yasakları ve işlenmesi durumunda cezaları hakkında gerekli bilginin, bu ölçüde bir kitapta bütünüyle aktarılması mümkün değildir. Ancak biz, bu yasaklardan sıkça karşılaşılanlara ve birinci derecede dikkat edilmesi gerekenlere birkaç satırla da olsa dikkat çekeceğiz:

İhram Yasakları

1- Erkekler için vücuda göre dikişle, örerek veya dokuyarak şekillendirilmiş elbise giymek.

2- Yine erkekler için başlarını örtmek, eldiven, çorap ve topukları kapalı ayakkabı giymek. (Topuğu kavrayacak şekilde kullanımı olan sandaletlerde de bu mana vardır).

3- Kadınlar için yüzlerinin tenlerine değecek şekilde bir şeyle örtülmesi.

- Her ikisi için de;

4- Vücudun herhangi bir yerini traş etmek, vücuttan tüy koparmak, tırnak kesmek.

5- Güzel koku sürmek. (ihramlı iken güzel ko-

kulu sabun ve deterjanların, kolonyalı mendillerin kullanılması sıkça görülen hatalardandır.)

6- Şehevi söz ve davranışlarda bulunmak, cinsi ilişkiye girmek.

7- Başkaları ile tartışmak, kavga etmek, onların gönlünü kırmak.

8- Mekke harem hudutları içinde insan emeği olmadan büyüyen otları ve ağaçları koparmak...

İhramlı Bir Kimsenin;

Duş alması, duş sırasında kokusuz sabun kullanması,

Yüzük, kol saati, kemer, boyun çantası takması,

Kirlendiğinde kokulu madde kullanmadan ihramını yıkaması,

Giymiş olduğu ihramı, kirlenme, yırtılma ve benzeri durumlarda başka bir ihramla değiştirmesi,

Pişikler ve ayak yarıkları için kokusuz krem kullanması,

Başını kapatmadan battaniye, pike örtünmesi, Şemsiye kullanması... caizdir.

Giydiği terlikte dikişin bulunması da ihrama zarar vermeyecektir.

Bu konuyla ilgili bazı bilgiler, ayrıca haccın na-

sıl eda edileceği anlatılırken ibadetin akışı içinde verilecektir.

Ehl-i Âfâk – Mikatlar-Ehl-i Hıll ve Harem

Kabe-i Muazzama, Fârân Dağları diye adlandırılan dağ silsilesinin ortasında, “Bekke” vadisindedir. Ümmü-l Cibâl diye bilinen Ebu Kubeys dağının önlerindedir. Yeryüzünde insanlar için kurulan ilk mabeddir.

Harem, belli yasakların ve hürmet duygusunun bulunduğu alandır. Bu alanda yabânî hayvanların avlanması, insan emeği olmadan kendiliğinden büyüyen otların ve ağaçların koparılması, sahibi bilinmeyen kayıp malların alınmaması gerekir. İnsan burada hata işleme konusunda daha dikkatli, daha ihtiyatlı olmalıdır. Harem’in kendine ait bir hukuku vardır ve kıyamete kadar da bu hukuk korunmalıdır.

Mekke şehri ve haremi, Beytullah’ı bir hâle gibi kuşatır. Harem sınırının ana hatları, İbrâhîm^(as) ve Rasûlullah^(sav) Efendimiz tarafından tayin edilmiştir.

Bu gün, anayol güzergahlarında Mekke harem hudutlarını gösteren işaretler vardır. Meselâ; Medine yolu üzerinde **“Ten’im”** denilen mevki-de, eski Cidde yolu üzerinde **Hudeybiye**’de, yeni

Cidde yolunda kontrol noktalarını geçince, güneyde Yemen, Cizan, Leys yolu üzerinde dikili taş ve levhalar vardır. Bu noktaların her birinde polis kontrolü de yer alır. Müslüman olmayanlar bu sınır noktalarından içeri sokulmazlar.

Arafat da, Mekke harem hudutları dışındadır. Hudut sınırtaşları yaya yolu güzergâhındadır.

Taif'e giden Seyl Yolu üzerinde Hayyül-Mücâhidin denilen yerde de sınır taşları vardır. Bu sınır **Ci'râne**'de var olan sınırın hizasıdır.

Peygamber Efendimiz^(sav) Huneyn Gazvesi ve Taif Seferi dönüşü Huneyn ganimetlerini **Ci'râne**'de dağıtmış, peşinden de ihrama girerek umre yapmıştır. Bu gün orada bulunan mescid, bu tarihî olayın hatırasına yapılmış bir mesciddir ve Mescid-i Ci'râne olarak anılır.

Bu hudutlar, Mekke'yi kuşatan birinci hâlenin sınırlarıdır. Bu sınırların içinde oturanlara “**Ehl-i Mekke**” veya “**Ehl-i Harem**” denir. Bölge, genel anlamda Harem Bölgesi'dir.

Harem Bölgesini kuşatan ikinci bir çerçeve vardır. Bu çerçevenin ana noktalarını gösteren 5 nokta, Rasûlullah^(sav) Efendimiz tarafından tayin edilmiştir. Bu noktalara Mevâkıt “Mîkat Yerleri” denir.

Mikat Yerleri

1. **Zü'lhuleyfe** (ذُو الْحَلِيفَةِ)

Medîne-i Münevvere yakınlarındadır. Âbâr-ı Ali veya Ebyâr-ı Ali diye de anılır. Mekke-i Mükerre-me'ye en uzak mikat budur. Mekke'den yaklaşık 450 km uzaklıktadır.

2. **Cuhfe** (الْجُحْفَةُ)

Harem-i Şerif'e göre kuzeyde, Kızıl Deniz sahillerinde, "Rabiğ" yakınlarındadır. Rabiğ'de ihrama giren bir kimse, Cuhfe'den biraz önce ihrama girmiş olur. Mekke'den uzaklığı 283 km.dir.

Günümüzde Türkiye, Avrupa ülkeleri gibi kuzey ve batı ülkelerinden uçak ve gemilerle Cidde'ye sefer eden hacı adayları Cuhfe hizasını geçmeden ihrama girmiş olmalıdırlar.

3. **Karn** (قَرْنٌ)

Taif yakınlarındadır. Mesafe olarak Mekke-i Mükerre-me'ye en yakın olan mîkattır. Aradaki mesafe yaklaşık 75 km.dir.

4. **Yelemlem** (يَلَمْلَم)

Güneyde yemen cihetindeki mîkattır. Mekke'den uzaklığı 92 km.civarındadır.

5. **Zâtü Irk** (ذَاتِ عِرْقٍ)

Kuzey doğu, Irak istikametine düşen mîkattır. Mekke'den uzaklığı 94 km.dir.

Mekke Harem hududu ile bu bölge arasında oturanlara da “ehl-i hıl” denilir. Cidde şehri, bu bölgede yer alır. Usfan, Cumûm, Şümeys, Be-dir.. de böyledir.

Mîkat sınırlarının dışındaki insanlar ise, bu anlamda “âfakîler” veya “ehl-i âfâk” diye isimlendirilir. Dolayısıyla sınırlar dışındaki bütün dünya halkı -Medine halkı da dahil- âfâkîdirler.

Âfâkîler, Hac veya Umreye niyet ettiklerinde bu mîkat noktalarını geçmeden ihrama girmek zorundadırlar.

Hacc Mevsimi

Hac mevsimi Şevval ayının birinden (Ramazan Bayramından) başlar, Zilhicce ayının 10. gününün (Kurban bayramının 1. gününün) sonuna kadar sürer.

Haccın Nevîleri

Hacc, edâ ediliş itibarıyla üçe ayrılır:

1- HACC-I İFRAD

Bir hac mevsiminde, sadece hac ibadeti edâ edilmişse bu hacca Hacc-ı İfrad denir.

Bir kimse hac mevsiminde umre yapmaz, sadece hacca niyet eder, ihrama girer ve Mekke'ye gelerek haccını edâ ederse o insan hacc-ı ifrad yapmış olur.

2- HACC-I TEMETTU'

Umre ile haccın, aynı hac mevsiminde ayrı ayrı niyet ve ihram ile (ve iki ibadet arasında da yurduna, âile ocağına dönmeksizin) aynı hac seferi içinde yapılmasıdır.

Bir başka deyişle; aynı hac mevsiminde, tek bir hac seferi sırasında önce **umreye** niyet ederek Beytullah'a varmak, umre tavafı ve sa'yı yapıp traş olup ihramdan çıkmak; daha sonra Arafat'a çıkmadan önce **hacca** niyetlenip ihrama girmek ve gerektiği şekilde edâ etmek şeklinde yapılan haktır.

3- HACC-I KIRAN

Aynı yılın hac aylarında umre ile haccın bir ihram ve bir niyette birleştirilerek edâ edilmesidir.

 Hacc-ı Kıran ve Hacc-ı Temettu yapanların, iki ibadeti (umre ve haccı) aynı mevsimde cem edişin şükranesi olarak **kurban** kesmeleri **vaciptir**. Hacc-ı İfrat yapana kurban kesmek vacip değildir. Keserse mübah görülmüştür.

Hanefi mezhebince, bu hac nevilerinin efdaliyet sırası şöyledir:

- 1- Hacc-ı Kıran
- 2- Hacc-ı Temettu'
- 3- Hacc-ı İfrad

Hükmü İtibariyle Haccın Nevîleri

Hacc, hükmü itibariyle de üçe ayrılır:

- 1- Farz Hacc
- 2- Vacib Hacc
- 3- Nafile Hacc

Biz bu hac çeşitlerinin detaylarına girmeyeceğiz. Edâsı itibarıyla hac çeşitlerinin herbiriyle ilgili bilgi sunacağız.

Hacc-ı İfrad ve Edâsı

İfrad Haccının Edâ Edilişi

İfrad haccı yapacak olan muhterem hacı adayımız, içerisinde sefer meşakkatinin, bazı yorgunluk, sıkıntı ve imkânsızlıkların bulunduğu, mali güç gibi bedeni takadı da icap ettiren, ayrıca ihram yasaklarının da yer aldığı -inşallah mükafatının da bol olduğu- bir ibadete başlıyorsunuz.

Onun için bu yola koyulurken, gerekli gönül temizliğini yaptığınız gibi;

İhrama Girmeden Önce

- Gerekli vücut temizliğini yapınız. Mümkünse güzel koku sürünüz.

✿ Hanımların diğer zamanlarda olduğu gibi evlerinin haricinde başkaları tarafından hissedilecek kokular sürmelerinde mahzur vardır.

- Sıhhi tedbirlerinizi alınız. İhram yasağına uygun elbiselerinizi giyiniz.

✿ Erkekler giymekte oldukları bütün elbiselelerini soyunur, sadece “izar” ve “rida” denilen iki parça örtüye bürünürler.

✿ **İzar**, bele bağlanan ve belden aşağısını örten parçaya, **ridâ** ise omuza alınan ve üstü örten parçaya denir.

✿ Bu iki örtünün beyaz, yeni ve temiz olması

müstehaptır. Ayrıca azaları belli etmeyecek şekilde kalınca olmalıdır.

✿ Ayaklarına terlik giyerler. Terlik bulamamışlarsa, ayakkabılarını topuklarını örtmeyecek hale getirirler.

✿ Kadınlar elbiselerini çıkartmazlar. Onlar için daima tesettüre en uygun olan, daha münasip olanıdır. Ancak, hanımlar yüzlerini, arada boşluk kalmayacak şekilde yüzlerine değen bir şeyle örtmezler.

Ayakkabı, çorap giyerler, eldiven giyebilirler.

İhrama Girerken

Bu hazırlıklardan sonra, mikat sınırında veya daha önce:

- İhramın sünneti olarak -kerahet vakti değil ise- iki rekat namaz kılınız.
- Namazdan sonra sadece **hacc** için niyet ediniz. Bu niyet şöyle yapılır:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اُرِيْدُ الْحَجَّ لَوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ فَيَسِّرْهُ لىْ وَ تَقَبَّلْهُ مِنِّىْ. نَوَيْتُ الْحَجَّ وَ اَحْرَمْتُ بِهٖ لِلّٰهِ تَعَالٰى.

“Allah’ım senin rızan için haccetmek istiyorum. Onun edasını bana kolay kıl ve haccımı kabul buyur. Allah rızası için hacca niyet ettim ve ihrama girdim.”

• Namaz kıldığınız yerden kalkıp sefere yöneltince “Telbiye” getiriniz.

Telbiye:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ.
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.

Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel hamde ven niğmete leke velmülk lâ şerîke lek.”

“Allah’ım! Senin emr-i celiline her an koşmaya, her an itaata hazırım. Sana ortak yoktur. Emir ve davetine, gönülden ve sadakatle icabet ederim. Şüphesiz ki; hamd de, nimet de sana mahsustur. Mülk senindir. Senin şerikin yoktur.”

İhramdan Sonra

• Niyet edip telbiye getirince artık ihramlı sayılırsınız. Bu andan itibaren ihram yasaklarına dikkat ediniz.

• Yol boyunca bilhassa tepelere yükseldikçe, vadilere indikçe, yeni bir grupla karşılaştıkça, konaklayıp hareket ettikçe, yeni bir mıntıkaya, şehre gittikçe telbiye getiriniz.

• Telbiyeleri her seferinde üçer defa getirmeyi tercih ediniz. Tekbir, tehlil ve salevat-ı şerife söylemeyi de ihmal etmeyiniz.

Mekke-i Mükەرreme'ye Varınca

- Mekke'ye ulaşınca yeniden kendinize çeki düzen veriniz. Guslediniz veya abdest alınız.
- Beytullah'a doğru telbiye, tekbir ve tehlil ile yöneliniz.
- Bu esnalarda her zamankinden daha fedakarca mü'min kardeşlerinizle yardımlaşınız. Hak- kı tavsiyeleşiniz. Onları rencide etmeyiniz.
- Yolculuğun meşakkatleri ve yorgunluk eser- leri üzerinizde olsa bile, huysuzluktan ve başkala- rıyla cedelleşmekten sakınıınız.
- Beytullah'ı ilk görüşe, beden en ve manen hazırlıklı olunuz.
- Varınca samimi duygular içinde duâ ediniz. Sonra tavafa hazırlanınız.

✿ Ridanızın sağ ucunu, arkadan getirerek sağ koltuğunuzun altından geçirip, sol omuzunuzdan arkaya sarkıtınız. Böylece sağ omuzunuz açıkta kalır.

✿ Buna “**ıztıbâ**” denir ki; arkasında say olan tavafın sünnetidir. Ve tavaf boyunca devam eder. Tavafı bitirince omuzunuzu örtünüz. Omuz açık namaz kılmak mekruhtur.

- “Hacerü'l-Esved”in bulunduğ u köşeye yöne- liniz.

- Yapacağınız bu tavaf, “Kudüm Tavafı”dır. Ona göre niyet ediniz ve tavafa Hacerü'l-Esved'i istilâm ile başlayınız.

✿ **İstîlâm:** Hacerü'l-Esved'e el dokunmak demektir. Uzaktan işaret de onun yerini alır. İki eli, iç kısmı Hacerü'l-Esved'e dönük olarak kaldırarak ve “Bismillahi Allahu Ekber” diyerek yapılır.

✿ Bu tavafa; “tahiyye/selamlaşma”, “tavaf-ı likâ/ilk karşılaşma tavafı” da denir. Başka isimleri de vardır.

Tavaf 7 şavttır. Her şavt Hacerü'l-Esved'de başlar ve Hacerü'l-Esved'de biter.

- Tavafın ilk üç şavtında “remel” yapınız.

✿ **Remel:** Kısa adımlarla, hafif koşar vaziyette omuzları silkeleyerek, çalımlica yürümektir.

✿ Hanımlar remel yapmazlar.

- Tavafı bitirince iki rekat tavaf namazı kılınız. Bu namaz vacibdir. Kerahet vaktinde iseniz sonraya bırakarak kamil bir vakitte eda ediniz.

- Sonra bol bol zezem içiniz ve bedeninize dökünüz.

- Safa'ya yönelirken Hacerü'l-Esved'e geliniz ve istilam ederek ayrılıңыз. Sünnettendir.

Tekbir, tehlil getiriniz hamdediniz, salevat getiriniz.

- Safa'ya varınız. Yapacağınız sa'y haccın sa'yıdır. Bu niyetle sa'y ediniz.

- İki yeşil direk arasında “hervele” yapınız.

✿ **Hervele:** Süratlice koşunun adıdır. Remelden farklıdır, ondan daha hızlıdır. Ancak müslümanın vakarını zedeleyecek şekilde var güçle koşmamalıdır.

✿ Hervele sayın her şavtının sünnetidir.

✿ Hanımlar hervele yapmazlar.

✿ Say 7 şavttır. Safâ'dan başlayıp, Merve'de biten yürüyüş bir şavttır. Merve'den Safâ'ya dönüş ikinci şavttır. Böylece devam eden say, Safa'dan başlamış, Merve'de bitmiş olur.

Başka bir deyişle sa'y, Safâ'dan Merve'ye 4 gidiş, Merve'den Safâ'ya 3 dönüş olmak üzere 7 şavttır.

✿ Bu hac sayının asıl yeri hac tavafının / ziyaret tavafının peşidir. Öne takdimi caizdir. Bunda insanlara kolaylık vardır.

- Bundan sonra Mekke'de kaldığınız müddetçe sık sık nafile tavaf yapınız.

✿ Zira uzak diyardan gelen kimse için Beytullah'ın huzurunda sık bulunma imkânı kolay değildir. İçinde bulunduğu anların kıymetini bilip, hakkını eda etme, gerçek bir nimettir.

✿ Hacc-ı İfrad'a niyet eden bir kimse ihramdan ancak; bayramın birinci günü Cemretü'l-Akabe'ye taş atıp, traş olduktan sonra çıkabilir. O ana kadar ihramlı kalır.

Zilhiccenin 7. Günü

✿ Öğle namazını müteakip Harem-i Şerif'te hutbe okunur.

Zilhiccenin 8. Günü: Tervîye Günü

✿ Bugün kabileler Arafat'a çıkmak üzere hazırlanırlar.

✿ Kabile -sünnet vechile- Mina'ya yönelir. Günü'n öğle namazından başlayarak, ikindi, akşam, yatsı ve arefe gününün sabah namazını Mina'da kılar. Güneş doğduktan sonra kabile Arafat'a hareket eder.

✿ İzdihâm, yollardaki tıkanıklıklar, hacılarımızın çoğunun yaşlı ve rahatsızlığı sebebiyle, ayrıca Arafat'a yetişememe endişesiyle kabilelerin çoğu, artık Mina'ya uğramadan Arafat'a gitmektedir.

Zilhiccenin 9. Günü; Arafa Günü.

✿ Arafat'taki vakfenin vakti, zevâlden sonra namazı müteakip başlar.

✿ Bu ana kadar vakitler, tekbir, tehlil, salavât, istiğfar, zikir, zikirlerin en efdali Kur'ân-ı Kerim tilâveti ve hak yolda şuurlandırıcı, tezkir ve tek-

fire sevkedici, ilim ve irfanla yoğrulu sohbetlerle değerlendirilir.

✿ Namaz için hazırlık yapılır. Öğle ve ikindi namazları, öğle vaktinde birleştirilerek kılınır. Buna ikindi namazı takdim edilerek öğle namazının vaktinde kılındığı için “cem-i takdim” denir. Bu cem sünnettir.

Cem-i Takdim’in Edâ Şekli

Her iki namaz için bir ezan okunur.

Vakit ve durum müsait ise, öğle namazının ilk sünneti kılınır.

Öğlenin farzı için kamet getirilir. Farz kılınır.

■ İmam kıraatı sırrî yapar. Öğlenin son sünneti, ikindinin sünneti kılınmaz.

İkindinin farzı için kamet getirilir. Farz kılınır.

■ İmam kıraatı yine sırrî yapar. Namazların her birinin sonunda teşrik tekbirleri getirilir.

✿ Namazların cem şartları, müsaferet ve ikamet halleriyle ilgili daha geniş bilgi almak için geniş kitaplara ve hoca efendilere müracaat ediniz.

- Namazı müteakip vakfe anı başlamıştır. Artık Arafat hududları haricinde durmayınız, güneş batmadıkça da hudut dışına çıkmayınız.

- Ömrün en kıymetli anlarından olan bu daki-

kaları hakkıyla değerlendirmeye çalışınız. Bedenî ihtiyaçlarınız için daha önceden tedbir alınız.

- Zamanınızı, zikirlerin en hayırlısı Kur'an-ı Kerim tilavetiyle, istiğfar ve duâlarla değerlendiriniz.

- Duâlarınızda Âlem-i İslâm için hayırlar niyaz etmeyi, diğ er din kardeşlerinizi, dostlarınızı, akrabanızı, evlâdınızı unutmayınız. Gelecek nesiller için duâ ediniz.

- Gön  llerinizi, islâmın emri olan her şeyi kabul, İslâma muhalif her şeyi red için hazırlayınız.

- İçinizdeki cahiliye sızıntılarını temizleyiniz, her şeyinizle Allah'a teslim olma azminizi yenileyiniz.

Rasulullah Efendimiz^(sav); *“Allah'ın kulları cehennemden azad eylediğı, Arafat gününden daha çok başka bir gün yoktur..”* buyurur. (Buhârî)

- Arafat'taki vakfe haccın iki rüknünden birincisidir.

- Müsait bir zamanda topluca **“vakfe duâsı”** yapınız.

- Güneş battığı andan itibaren yol hazırlıkları yapılır. Hac kalabalığı Müzdelife'ye doğru akmaya başlar. Siz de kafilenizle birlikte müsait bir zamanda Müzdelife'ye doğru yola çıkınız.

ﷻ Hac boyunca -bilhassa sıkıntılı anlarda- çevrenizdeki kardeşlerinizle hoş geçininiz. Ve yardımcı olunuz. Size karşı kusurları affedici olunuz. Olgunluk yarışını siz kazanınız.

- Müzdelife'ye varmadan yollarda akşam namazını kılmayınız. İzdiham da kalsanız da yatsı namazının vakti çıkma tehlikesine düşmedikçe bekleyiniz.

Müzdelife'de

- Akşam ile yatsı namazını yatsının vaktinde cem ederek kılınız.

Buna akşam namazı yatsının vaktine tehir edildiği için “cem-i tehir” denir. Bu cem vacip'tir

• Cem-i Tehir'in Edâ Şekli

Ezan okunur. Kamet getirilir.

Akşam namazının farzı kılınır. (Arkasından teşrik tekbiri getirilir.)

Arada sünnet kılınmaz. Ezan ve kamet iade edilmez.

Kalkılır ve yatsı namazının farzı edâ edilir. (Arkasından teşrik tekbiri getirilir.)

Yatsı namazının son sünneti kılınabilir.

Arkasından vitir namazı kılınır.

- Bundan sonra, zamanınız varsa istirahat ediniz ve cemreler için taş toplayınız.

✿ İlk gün Cemretü'l-Akabe'ye atılacak 7 taş Müzdelife'den toplamak sünnettir. Diğerlerini de Müzdelife'den veya müsait başka bir yerden almak caizdir.

Ancak mescitlerden taş almayınız. Büyük bir taş kırarak elde etmeyiniz. Cemrelere atılan taşları almayınız. Necasetli yerlerden de taş toplamayınız. Bunlar mekruhtur.

✿ Taşlar nohut ile fındık büyüklüğü arasında olmalıdır.

- Sabah ezanı okununca namazınızı gecikmeden edâ ediniz. Namazı müteakip “**vakfe duâsı**” yapınız.

✿ Müzdelife'deki bu vakfe “**vacib**”tir.

- Gün iyice ağarınca Mina'ya doğru hareket ediniz. Yol boyunca telbiye, tekbir, tehlil getiriniz.

Mina'da

- Ağırlıklarınızı, Mina'da çadırlarınıza yerleştiriniz. Mina günleri geceleme için burayı asli mekan edinmek üzere hazırlık yapınız.

- Grubunuzla taşlamaya yöneliniz.

- İzdiham aşırı iken taşlamaya yaklaşmayınız. Bilhassa hanımların, hasta ve yaşlıların daha ihtiyatlı olması gerekir.

- Taşlamaya büyük gruplar halinde girmeyi-

niz. Yanınızda kaba eşya götürmeyiniz. Kötü ihtimaller için mümkün mertebe ön tedbir alınız.

- Cemretü'l-Akabe'ye, (Büyük Cemre'ye) geliniz. Mümkünse cemreye taş atarken Mina'yı sağınıza, Kâbe'yi solunuza alacak şekilde durunuz. İmkân derecesinde, arada 3/5 m kalacak şekilde yaklaşınız. Taşlarınızın nereye düştüğünü görünüz.

- Taş atmaya başlarken telbiyeyi kesiniz.
- Atacağınız taşı, baş parmağınızla işaret parmağı arasında tutunuz. Kolunuzu kaldırarak ve;

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ رَغْماً لِلشَّيْطَانِ رِضاً لِلرَّحْمَنِ.

“Bismillahi Allahu ekber! Şeytanın gurur, kibirini kırmak, burnunu sürtmek, Rahmân'ın rızası- nı kazanmak için,” diyerek 7 taş atınız.

✿ Taşların havuz içerisine düşmesi yeterlidir.

✿ Bayramın birinci günü Cemretü'l-Akabe'ye atılacak bu taşlar için vakit, fecr-i sadığın doğuşu ile başlar, ertesi günün fecrine kadar 24 saat devam eder.

✿ Sünnet-i seniyyeye uygun vakti ise; güneşin doğuşu ile öğle / zeval vakti arasıdır.

✿ Zevalden güneş batıncaya kadar olan vakit, cevaz vaktidir. Taşların bu vakitte atılmasında ke- rahet yoktur.

Güneş battıktan sonra, fecr-i sadık doğuncaya kadar olan vakit de (geceleyin) sıhhatli erkeklerin taşlamalarında kerahet vardır.

Yaşlı ve rahatsız olan insanların bu vakitte taşlamalarında beis görülmemiştir.

✿ Hanımların da taşlarını gece atmalarında bir beis olmadığı gibi, setr hallerine uygun olduğu, izdihamlara girmelerinde mahzur bulunduğu için daha münasip gören alimler vardır.

✿ Hacc-ı ifrat yapanlara kurban kesmek vacip değildir. Kesmeyi arzu ederlerse müstehap görülmüştür.

- Taşınızı attıktan sonra saçınızı traş ediniz.
- **Saç traşı iki türlü olur:**

1. Halk: Saçın tamamını dipten traş etmektir. Bu daha efdaldır.

2. Taksir: Başın üçte biri veya dörtte birinden “ünmüle miktarı” (parmağın üç boğumundan en uçtakinin uzunluğunda) kesmektir.

✿ Başın bir tarafını usturaya vurup öbür yanlarını bırakmak, sadece kahkül bırakmak gibi müslümanın vakarını zedeleyici tarzdaki traşlar mekruhtur.

✿ Saçlarının uzunluğu “ünmüle” miktarından küçük olanlar taksir yapamaz, halk yapmak zorundadırlar.

🕌 Hanımlar sadece taksir yaparlar. Halk yapmaları tahrimen mekruh görülmüştür.

🕌 Traş olduğunuz andan itibaren, karı-koca münaseti hariç, bütün ihram yasakları kalkmıştır.

- Bundan sonra Harem-i Şerif'e giderek farz tavafınızı yapınız.

🕌 Farz tavafı / ziyaret tavafını bayramın birinci günü yapmak en efdal olanıdır. Birinci günü imkân bulunamamışsa 2. gün, ikinci gün de yapamamışsa 3. gün yapılır.

Şer-i bir özür bulunmaksızın 3. günden sonra-ya kalırsa, bu tehir Ebu Hanife hazretlerine göre kurban cezasını gerektirir.

🕌 Hayız hali şer'î bir özürdür.

🕌 Bu tavaf haccın iki rüknünden biridir. Bir mü'min bu tavafı yapmadıkça haccı edâ edilmiş olmaz.

Ömrün sonuna kadar yapılabilir. Tehirden dolayı ceza düşüyorsa yerine getirilir.

- Tavaftan sonra Mina'ya dönünüz. Gecelemek için Mina'yı karargah ediniz. Zira taşlama geceleri Mina'da geceleme Hanefi mezhebine göre sünnet-i müekkededir. Belki haccın “en kuvvetli” sünnetidir. Diğer mezheblerce “vacip”-tir. Onların görüşlerini de itibara alarak hareket etmek ayrıca “müstehap”tır.

• İkinci ve üçüncü günü taşlarını zevalden, yani öğle vakti girdikten sonra atmaya başlayınız.

✿ Bu günlerin sünnet vakti; zeval ile güneş batışı arasıdır. Fecr-i sadığa kadar taş atmak caizdir.

(Gece taş atma hususunda bilgi verildi.)

✿ Taş atmayla ilgili hükümlerde, geceler bir önceki gündüze bağlıdır.

• İkinci, üçüncü ve dördüncü günlerin taşları sırasıyla;

◆ 7 taş Cemretü-s Suğrâ'ya (Küçük Cemre'ye),

◆ 7 taş Cemretü'l-Vustâ'ya (Orta Cemre'ye),

◆ 7 taş Cemretü'l-Akabe'ye (Büyük Cemre'ye) atılır.

Küçük Cemre, Mescid-i Hayf istikametindeki ilk cemrenin adıdır. Mekke istikametine doğru ikincisi Orta Cemre ve sonuncusu Büyük Cemredir.

• Üçüncü gün taş attıktan sonra, eğer acele ediyor ve 4. günün taşını atmak istemiyorsanız, 3. gün güneş batmadan Mekke'ye yöneliniz ve Mina sınırları dışına çıkınız.

✿ Cemretü'l Akabe, Mekke istikametinde Mina hudutlarının bitiş sınırındır.

✿ Akşam olduktan sonra (geceleyin) Mina'yı

terk etmek, 4. günün taşlarını atmamak “mekruh” görülmüştür.

Kurban cezasını gerektirdiğine dair de bir rivayet vardır.

✿ Dördüncü günün fecri doğduğu halde hala Mina’da iseniz, bu günün taşlarını da atmak üzerinize vaciptir.

Taş atmadan ayrılırsanız; üzerinize ittifakla ceza kurbanı düşer.

✿ 4. günün taşları, fecrin doğuşundan, güneşin batışına kadar atılabilir. Zevalden sonraki vakit “sünnet” vaktidir. Ebu Hanife’ye göre zevalden önceki vakit, mekruh vakittir.

✿ 4. günün güneşi batınca, artık taşların edâ vakti de, kaza vakti de sona ermiştir.

Mina’dan Sonra Mekke’de

- Âfâkî (mikat dışından gelen) hacılara “tavaf-ı sader” (vedâ tavafı) vaciptir. Onun için ayrılmadan önce vedâ tavafınızı yapınız.

- Bu arada nafile tavaflar yapabilir, Mina’daki vazifeleriniz bittikten sonra, vaktiniz varsa yeni umreler edâ edebilirsiniz.

- Mekkelilerin umre için mîkatı, harem hudutları dışıdır. Hudut dışına çıkarak umre için orada ihrama girilir.

✿ Umre için Tenim'in veya Cirâne'nin mikat yeri olarak seçilmesi daha efdaldır. Bunlardan birincisinde Allah Rasûlü'nün emriyle Âişe Validemiz, ikincisinde ise Rasûlullah'ın^(sav) kendisi ihrama girmiştir.

✿ Umre hakkında ayrıca bilgi verilecektir.

✿ Veda tavafının Beytullah'dan en son ayrılarken yapılması müstehaptır.

✿ Öbür halleri sebebiyle veda tavafını eda edememiş hanımlar, kafileleri ile birlikte Mekke-i Mukerreme'den ayrılabilirler.

Bu bir şer-i özürdür. Bu öbür sebebiyle veda tavafı yapamamaktan dolayı üzerlerine ceza te-rettüb etmez. Bizi yaratan, bizi en iyi bilendir ve sonsuz merhamet sahibidir.

Hacc-ı Temettu' ve Edâsı

Hacc-ı Temettu'un Edâ Ediliş Şekli

İslâmın beş temelinden birisini daha ikame etmek için diyarını terk edip, Beytullah'a yönelen muhterem hacı adayımız, içerisinde sefer meşakkatinin, bazı yorgunluk, sıkıntı ve imkansızlıkların bulunduğu, mali güç gibi bedenî takadî da icap ettiren, ayrıca ihram yasaklarının da yer aldığı -inşallah mukafatının da bol olduğu- bir ibadete başlıyorsunuz.

Onun için bu yola koyulurken, gerekli gönül temizliğini yaptığınız gibi;

İhrama Girmeden Önce

- Gerekli vücut temizliğini yapınız. Mümkünse güzel koku sürünüz.

ﷲ Hanımların diğer zamanlarda olduğu gibi evlerinin haricinde başkaları tarafından hissedilecek kokular sürmelerinde mahzur vardır.

- Sıhhî tedbirlerinizi alınız. İhram yasağına uygun elbiselerinizi giyiniz.

ﷲ Erkekler giymekte oldukları bütün elbiselerini soyunur, sadece "izar" ve "rida" denilen iki parça örtüye bürünürler.

ﷲ İzar, bele bağlanan ve belden aşağısını örten parçaya, ridâ ise omuza alınan ve üstü örten parçaya denir.

✿ Bu iki örtünün beyaz, yeni ve temiz olması müstehaptır. Ayrıca azaları belli etmeyecek şekilde kalınca olmalıdır.

✿ Ayaklarına terlik giyerler. Terlik bulamamışlarsa, ayakkabılarını topuklarını örtmeyecek hale getirirler.

✿ Kadınlar elbiselerini çıkartmazlar. Onlar için daima tesettüre en uygun olan, daha müna-sip olandır. Ancak, hanımlar yüzlerini, arada boş-luk kalmayacak şekilde, yüzlerine değen bir şey-le örtmezler. Ayakkabı, çorap giyerler, eldiven gi-yebilirler.

İhrama Girerken

Bu hazırlıklardan sonra, mikat sınırında veya daha önce:

- İhramın sünneti olarak -kerahet vakti değil ise- iki rekat namaz kılınız.

- Namazdan sonra “**umre**” için niyet ediniz.

Bu niyet şöyle yapılır:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اُرِيْدُ الْعُمْرَةَ لَوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ فَيَسِّرْهَا
لِىْ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّىْ. نَوَيْتُ الْعُمْرَةَ وَ اَحْرَمْتُ بِهَا
لِلّٰهِ تَعَالٰى.

“Allah’ım senin rızan için umre edâ etmek istiyorum. Onun edâsını bana kolay kıl ve umremi kabul buyur. Allah rızası için umreye niyet ettim ve ihrama girdim.”

- Namaz kıldığınız yerden kalkıp sefere yönelince “Telbiye” getiriniz.

Telbiye:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ.
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.

“Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel hamde ven niğmete leke velmülk lâ şerîke lek.”

“Allah’ım! Senin emr-i celiline her an koşmaya, her an itaata hazırım. Sana ortak yoktur. Emir ve davetine, gönülden ve sadakatle icabet ederim. Şüphesiz ki; hamd de, nimet de sana mahsustur. Mülk senindir. Senin şerikin yoktur.”

İhramdan Sonra

- Niyet edip telbiye getirince artık ihramlı sayılırsınız. Bu andan itibaren ihram yasaklarına dikkat ediniz.

- Yol boyunca bilhassa tepelere yükseldikçe, vadilere indikçe, yeni bir grupla karşılaştıkça, ko-

naklayıp hareket ettikçe, yeni bir mıntıkaya, şehre gittikçe telbiye getiriniz.

- Telbiyeleri her seferinde üçer defa getirmeyi tercih ediniz. Tekbir, tehlil ve salevat-ı şerife söylemeyi de ihmal etmeyiniz.

Mekke-i Mükەرreme'ye Varınca

- Mekke'ye ulaşınca yeniden kendinize çeki düzen veriniz. Guslediniz veya abdest alınız.

- Beytullah'a doğru telbiye, tekbir ve tehlil ile yöneliniz.

- Bu esnalarda her zamankinden daha fedakarca mü'min kardeşlerinizle yardımlaşınız. Hakkı tavsiyeleşiniz. Onları rencide etmeyiniz.

- Yolculuğun meşakkatleri ve yorgunluk eserleri üzerinizde olsa bile, huysuzluktan ve başkalarıyla cedelleşmekten sakınınız.

- Beytullah'ı ilk görüşe, bedenlen ve manen hazırlıklı olunuz. Varınca samimi duygular içinde dua ediniz.

- Tavafa hazırlanınız.

✿ Erkekler ridalarının sağ ucunu, omuz arkasından getirerek sağ koltuklarının altından geçirir, sol omuzun üstünden arkaya sarkıtırlar. Böylece sağ omuz açıkta kalır. Buna "ıztıbâ" denir ki; arkasında say olan tavafın sünnetidir. Ve ta-

vaf boyunca devam eder. Tavafı bitirince omuzunuzu örtünüz. Omuz açık namaz kılmak mekruhtur.

- Sonra tavaf için “Hacerü'l-Esved”in bulunduğu köşeye yöneliniz.

- Yapacağınız bu tavaf “umre tavafı”dır. Niyet ediniz ve Hacerü'l-Esved'i istilâm ile tavafa başlayınız.

✿ İstilâm: Hacerü'l-Esved'e el dokunmak demektir. Uzaktan işaret de onun yerini alır. İki eli, iç kısmı Hacer-ül Esved'e dönük olarak kaldırarak ve “Bismillahi Allahu Ekber” diyerek yapılır.

✿ Tavaf 7 şavttır. Her şavt, Hacerü'l-Esved'de başlar ve Hacerü'l-Esved'de biter.

- Tavafın ilk üç şavtında “remel” yapınız.

✿ **Remel:** Kısa adımlarla, hafif koşar vaziyette omuzları silkeleyerek, çalımlica yürümektir.

✿ Hanımlar remel yapmazlar.

- Tavafı bitirince iki rekat tavaf namazı kılınız. Bu namaz vacibdir. Kerahet vaktinde iseniz sonraya bırakarak kamil bir vakitte eda ediniz.

- Sonra bol bol zezem içiniz ve bedeninize dökünüz.

- Safâ'ya yönelirken Hacerü'l-Esved'e geliniz ve istilam ederek ayrılıңыз. Sünnettendir.

Tekbir, tehlil getiriniz hamdediniz, salavât getiriniz.

- Safâ'ya varınız. Yapacağınız sa'y "umre sa'yı"dır. Bu niyetle sa'y ediniz.

- İki yeşil direk arasında "hervele" yapınız.

 Hervele: Sûratlice koşunun adıdır. Remelden farklıdır, ondan daha hızlıdır. Ancak müslümanın vakarını zedeleyecek şekilde var güçle koşmamalıdır.

 Hervele sa'yın her şavtının sünnetidir.

 Hanımlar hervele yapmazlar.

 Sa'y 7 şavttır. Safâ'dan başlayıp, Merve'de biten yürüyüş bir şavttır. Merve'den Safâ'ya dönüş ikinci şavttır. Böylece devam eden sa'y, Safâ'dan başlamış, Merve'de bitmiş olur.

Başka bir deyişle sa'y, Safâ'dan Merve'ye 4 gidiş, Merve'den Safâ'ya 3 dönüş olmak üzere 7 şavttır.

- Sa'ydan sonra saçınızı traş edip ihramdan çıkınız. Böylece Umreniz tamamlanmış olur.

- Saç traşı iki türlü olur:

1- Halk: Saçın tamamını dipten traş etmektir. Bu daha efdaldır.

2- Taksir: Başın üçte biri veya dörtte birinden "ünmüle miktarı" (parmağın üç boğumundan en uçtakinin uzunluğunda) kesmektir.

✿ Başın bir tarafını usturaya vurup öbür yanlarını bırakmak, sadece kahkül bırakmak gibi müslüman vakarını zedeleyici tarzdaki traşlar mekruhtur.

✿ Saçlarının uzunluğu “ünmüle” miktarından küçük olanlar taksir yapamazlar, halk yapmak zorundadırlar.

✿ Hanımlar sadece taksir yaparlar. Halk yapmaları tahrimen mekruh görülmüştür.

- Traş olduğunuz andan itibaren bütün ihram yasakları kalkmıştır. Umreniz tamamlanmıştır. Mekke’de yeniden ihrama girinceye kadar bir mekkeli gibi dolaşır, nafile tavaf yapar, ibadet ve duâlarla vaktinizi değerlendirebilirsiniz.

Zira uzak diyardan gelen kimse için Beytullah’ın huzurunda sık bulunma imkânı kolay değildir. İçinde bulunduğu anların kıymetini bilip, hakkını eda etme, gerçek bir nimettir.

Zilhiccenin 7. Günü

✿ Öğle namazını müteakip Harem-i Şerif’te hutbe okunur.

Zilhiccenin 8. Günü: Terviye Günü

✿ Bugün kafileler Arafat’a çıkmak üzere hazırlanıyorlar.

- İhram için gerekli temizliği ve hazırlığı yap-

tıktan (erkekler “izar” ve “rida”ya büründükten) sonra iki rekat namaz kılınız.

• Namazdan sonra hac için niyet ediniz. Bu niyet şöyle yapılır:

اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ الْحَجَّ لَوَجْهِكَ الْكَرِيمِ فَيَسِّرْهُ لِي وَ
تَقَبَّلْهُ مِنِّي. نَوَيْتُ الْحَجَّ وَ أَحْرَمْتُ بِهِ لِلَّهِ تَعَالَى.

“Allah’ım senin rızan için haccetmek istiyorum. Onun edasını bana kolay kıl ve haccımı kabul buyur. Allah rızası için hacca niyet ettim ve ihrama girdim.”

• Namaz kıldıktan sonra **telbiye** getiriniz.

Telbiye :

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ.
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.

“Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel hamde ven niğmete leke velmülk lâ şerîke lek.”

“Allah’ım! Senin emr-i celiline her an koşmaya, her an itaata hazırım. Sana ortak yoktur. Emir ve davetine, gönülden ve sadakatle icabet ederim. Şüphesiz ki; hamd de, nimet de sana mahsustur. Mülk senindir. Senin şerikin yoktur.”

Niyet edip telbiye getirince yine ihramlısınız. Bu andan itibaren ihram yasaklarına dikkat ediniz.

- Kafile -sünnet vechile- Mina'ya yönelir. Günün öğle namazından başlayarak, ikindi, akşam, yatsı ve Arafa Günü'nün sabah namazını Mina'da kılar. Direkt Arafat'a çıkmayı gerektiren meşru bir sebep yoksa siz de Mina'ya yöneliniz.

- Güneş doğduktan sonra kabileler Arafat'a hareket eder. Arafat'a öğleden önce varınız.

İzdiham, yollardaki tıkanıklıklar, hacılarımızın çoğunun yaşlı ve rahatsızlığına Arafat'a yetişememe endişesi de eklenince kabilelerin çoğu, artık Mina'ya uğramadan Arafat'a gitmektedir.

Zilhiccenin 9. Günü: Arafa Günü.

Arafat'taki vakfenin vakti, zevalden sonra namazı müteakip başlar.

Bu ana kadar vakitler, tekbir, tehlil, salavât, istiğfar, zikir, zikirlerin en efdali Kur'ân-ı Kerim tilâveti ve hak yolda şuurlandırıcı, tezkir ve tekfire sevkedici, ilim ve irfanla yoğrulu sohbetlerle değerlendirilir.

Namaz için hazırlık yapılır. Öğle ve ikindi namazları, öğle vaktinde birleştirilerek kılınır. Buna ikindi namazı takdim edilerek öğle namazı-

nın vaktinde kılındığı için “cem-i takdim” denir. Bu cem sünnettir.

Cem-i Takdim'in Edâ Şekli:

Her iki namaz için bir ezan okunur.

Vakit ve durum müsait ise, öğle namazının ilk sünneti kılınır.

Öğlenin farzı için kamet getirilir.

Öğlenin farzı kılınır. (İmam kıraatı sırrî okur.)

Öğlenin son sünneti, ikindinin sünneti kılınmaz.

İkindinin farzı için kamet getirilir.

İkindinin farzı kılınır. (İmam kıraatı sırrî okur)

Namazların her birinin sonunda teşrik tekbirleri getirilir.

✿ Namazların cem şartları, müsaferet ve ika-met halleriyle ilgili daha geniş bilgi almak için geniş kitaplara ve hoca efendilere müracaat ediniz.

- Namazı müteakip vakfe anı başlamıştır. Ar-tık Arafat hududları haricinde durmayınız, güneş batmadıkça da hudut haricine çıkmayınız.

- Ömrün en kıymetli anlarından olan bu dakikaları hakkıyla değerlendirmeye çalışınız. Bedeni ihtiyaçlarınız için daha önceden tedbir alınız.

- Zamanınızı, zikirlerin en hayırlısı Kur'an-ı Ke-rim tilavetiyle, istiğfar ve dualarla değerlendiriniz.

- Duâlarınızda alem-i İslâm için hayırlar niyaz etmeyi, diğer din kardeşlerinizi, dostlarınızı, akrabanızı, evladınızı, gelecek nesilleri unutmayınız.

- Gönüllerinizi, islâmın emri olan her şeyi kabul, islâma muhalif her şeyi red için hazırlayınız.

- İçinizdeki cahiliye sızıntılarını temizleyiniz, her şeyinizle Allah'a teslim olma azminizi yenileyiniz.

Rasûlullah Efendimiz^(sav): “Allah'ın kulları cehennemden azad eylediği, Arafat gününden daha çok başka bir gün yoktur..” buyurur. (Buhârî)

- Arafat'taki vakfe haccın iki rûknünden birincisidir.

- Müsait bir zamanda topluca **“vakfe duâsı”** yapınız.

- Güneş battığı andan itibaren yol hazırlıkları yapılır. Hac kalabalığı Müzdelife'ye doğru akmaya başlar. Siz de kafilenizle birlikte müsait bir zamanda Müzdelife'ye doğru yola çıkınız.

- Hac boyunca -bilhassa sıkıntılı anlarda- çevrenizdeki kardeşlerinizle hoş geçininiz. Ve yardımcı olunuz. Size karşı kusurları affedici olunuz. Olgunluk yarışını siz kazanınız.

- Müzdelife'ye varmadan yollarda akşam namazını kılmayınız. İzdiham da kalsanız da yatsı

namazının vakti çıkma tehlikesine düşmedikçe bekleyiniz.

Müzdelife’de

- Akşam ile yatsı namazını, cem ederek yatsının vaktinde kılınız.

Buna, akşam namazı yatsının vaktine tehir edildiği için “cem-i tehir” denir. Bu cem “**vacip**”tir.

Cem-i Tehir’in Edâ Şekli

Her iki namaz için ezan okunur, kamet getirilir.

Önce akşam namazının farzı kılınır. (Arkasından teşrik tekbiri getirilir.)

Arada sünnet kılınmaz. Ezan ve kamet iade edilmez.

Kalkılır ve yatsı namazının farzı edâ edilir. (Arkasından teşrik tekbiri getirilir.)

Yatsı namazının son sünneti kılınabilir.

Arkasından vitir namazı kılınır.

- Bundan sonra, zamanınız varsa istirahat ediniz. Cemre için taş toplayınız.

🌿 İlk gün Cemretü’l-Akabe’ye atılacak 7 taş Müzdelife’den toplamak sünnettir. Diğerlerini de Müzdelife’den veya müsait başka bir yerden almak caizdir.

Ancak mescidlerden taş almayınız. Büyük bir taşı kırarak elde etmeyiniz. Cemrelere atılan taşları almayınız. Necasetli yerlerden de taş toplamayınız. Bunlar mekruhtur.

✿ Taşlar nohut ile fındık büyüklüğü arasında olmalıdır.

- Sabah ezanı okununca namazınızı gecikmeden edâ ediniz. Namazı müteakip “vakfe duâsı” yapınız.

✿ Müzdelife’deki bu vakfe “**vacib**”tir.

- Gün iyice ağarınca Mina’ya doğru hareket ediniz. Yol boyunca telbiye, tekbir, tehlil getiriniz.

Mina’da

- Ağırlıklarınızı, Mina’da çadırlarınıza yerleştiriniz. Mina günleri geceleme için burayı aslî mekan edinmek üzere hazırlık yapınız.

- Grubunuzla taşlamaya yöneliniz. İzdiham aşırı iken taşlamaya yaklaşmayınız. Bilhassa hanımların, hasta ve yaşlıların daha ihtiyatlı olması gerekir.

- Taşlamaya büyük gruplar halinde girmeyiniz. Yanınızda kaba eşya götürmeyiniz. Kötü ihtimaller için mümkün mertebe ön tedbir alınız.

- Cemretü'l-Akabe’ye, (Büyük Cemre’ye) geliniz. Mümkünse cemreye taş atarken Mina’yı sa-

ğınıza, Kâbe'yi solunuza alacak şekilde durunuz. İmkân derecesinde, arada 3/5 m. kalacak şekilde yaklaşınız. Taşlarınızın nereye düştüğünü görünüz.

- Taş atmaya başlarken telbiyeyi kesiniz.
- Atacağınız taşı, baş parmağınızla işaret parmağı arasında tutunuz. Kolunuzu kaldırarak ve;

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ رَغْمًا لِلشَّيْطَانِ رِضًا لِلرَّحْمَنِ.

“Bismillahi Allahu ekber! Şeytanın gurur, kibirini kırmak, burnunu sürtmek, Rahmân'ın rızasını kazanmak için,” diyerek 7 taş atınız.

✿ Taşların havuz içerisine düşmesi yeterlidir.

✿ Bayramın birinci günü Cemretü'l-Akabe'ye atılacak bu taşlar için vakit, fecr-i sadığın doğuşu ile başlar, ertesi günün fecrine kadar 24 saat devam eder.

✿ Sünnet-i seniyyeye uygun vakti ise; güneşin doğuşu ile öğle / zeval vakti arasındır.

✿ Zevalden güneş batıncaya kadar olan vakit, cevaz vaktidir. Taşların bu vakitte atılmasında kerahet yoktur.

Güneş battıktan sonra, fecr-i sadık doğuncaya kadar olan vakit de (geceleyin) sıhhatli erkeklerin taşlamalarında kerahet vardır.

Yaşlı ve rahatsız olan insanların bu vakitte taşlamalarında bir beis görülmemiştir.

✿ Hanımların da taşlarını gece atmalarında bir beis olmadığı gibi, setr hallerine uygun olduğu, izdihamlara girmelerinde mahzur bulunduğu için bunu daha münasip gören alimler vardır.

- Taşınızı attıktan sonra “şükür kurbanınızı” kesiniz.

- Sonra **“halk”** veya **“taksir”** suretiyle saçınızı traş ederek ihramdan çıkınız.

✿ *Umre ihramından çıkışta **“halk”** ve **“taksir”** ile ilgili bilgi verildi.*

✿ Traş olduğunuz andan itibaren, karı-koca münasebeti hariç, bütün ihram yasakları kalkmıştır.

- Bundan sonra Harem-i Şerif’e giderek farz tavafınızı yapınız.

✿ Mina’da Kurban bayramının birinci gün vazifeleri en doğru sıralamayla şöyledir:

- 1- Cemre-i Akabe’ye taş atmak
- 2- Şükür kurbanı kesmek
- 3- Saçları traş etmek
- 4- Farz Tavafı yapmak

Bunlardan ilk üçü arasındaki tertib Ebu Hanife’ye göre vacip, farz tavafın bu sıraya uyması ise sünnettir.

✿ Farz tavafı / ziyaret tavafını bayramın birinci günü yapmak en efdal olanıdır. Birinci günü imkân bulunamamışsa 2. gün, ikinci gün de yapamamışsa 3. gün yapılır.

Şer-i bir özür bulunmaksızın 3. günden sonra-ya kalırsa, bu tehir Ebu Hanife hazretlerine göre kurban cezasını gerektirir.

✿ Hayız hali şer'î bir özürdür.

✿ Bu tavaf, haccın iki rüknünden biridir. Bir mü'min bu tavafı yapmadıkça haccı edâ edilmiş olmaz. Ömrün sonuna kadar yapılabilir. Tehirden dolayı ceza düşüyorsa yerine getirilir.

- Farz tavafı yapıp namazını kıldıktan sonra haccın sa'yını yapmak için Safâ'ya yöneliniz. Safâ'ya giderken dönerek Hacerü'l-Esved'i selamlayınız. Bu sünnettendir.

- Safâ'dan başlayarak önceden anlatıldığı gibi sa'yınızı yapınız. Yaptığınız bu sa'y haccın sa'yıdır. Bu niyetle yapınız.

✿ Hac sa'yını, hacca niyetlenip ihrama girek ve önünden nafile bir tavaf yaparak öne almak caizdir. Ancak asıl yeri farz tavafın peşidir ve hacc-ı temettu'da asıl yerinde yapmak daha efdaldir.

- Saydan sonra Mina'ya dönünüz. Gecelemek

için Mina'yı karargah ediniz. Zira taşlama geceleri Mina'da geceleme Hanefi mezhebine göre sünnet-i müekkededir. Belki haccın “en kuvvetli” sünnetidir. Diğer mezheblerce “vacip”tir. Onların görüşlerini de itibara alarak hareket etmek ayrıca “müstehap”tır.

- İkinci ve üçüncü günü taşlarını zevalden, yani öğle vakti girdikten sonra atmaya başlayınız.

✿ Bu günlerin sünnet vakti; zeval ile güneş batışı arasıdır. Fecr-i sadığa kadar taş atmak caizdir.

(Gece taş atma hususunda bilgi verildi.)

✿ Taş atmayla ilgili hükümlerde, geceler bir önceki gündüze bağlıdır.

- İkinci, **üçüncü** ve **dördüncü günlerin taşları sırasıyla;**

- ◆ 7 taş Cemretü-s Suğrâ'ya (Küçük Cemre'ye),

- ◆ 7 taş Cemretü'l-Vustâ'ya (Orta Cemre'ye),

- ◆ 7 taş Cemretü'l-Akabe'ye (Büyük Cemre'ye) atılır.

Küçük Cemre, Mescid-i Hayf istikametindeki ilk cemrenin adıdır. Mekke istikametine doğru ikincisi Orta Cemre ve sonuncusu Büyük Cemredir.

- Üçüncü gün taş attıktan sonra, eğer acele

ediyor ve 4. günün taşını atmak istemiyorsanız, 3. gün güneş batmadan Mekke'ye yöneliniz ve Mina sınırları dışına çıkınız.

✿ Cemretü-l Akabe, Mekke istikametinde Mina hudutlarının bitiş sınırırır.

✿ Akşam olduktan sonra (geceleyin) Mina'yı terk etmek, 4. günün taşlarını atmamak "mekruh" görölmüşür. Kurban cezasını gerektirdiğine dair de bir rivayet vardır.

✿ Dördüncü günün fecri doğduğu halde hala Mina'da iseniz, bu günün taşlarını da atmak üzerinize vaciptir.

Taş atmadan ayrılırsanız; üzerinize ittifakla ceza kurbanı düşer.

✿ 4. günün taşları, fecrin doğuşundan, güneşin batışına kadar atılabilir. Zevalden sonraki vakit "sünnet" vaktidir. Ebu Hanife'ye göre zevalden önceki vakit, mekruh vakittir.

✿ 4. günün güneşi batınca, artık taşların edâ vakti de, kaza vakti de sona ermiştir.

Mina'dan Sonra Mekke'de

Âfâkî (mikat dışından gelen) hacılara "tavaf-ı sader" (vedâ tavafı) vaciptir. Onun için ayrılma-
dan önce vedâ tavafınızı yapınız.

- Bu arada nafîle tavaflar yapabilir, Mina'da-

ki vazifeleriniz bittikten sonra, vaktiniz varsa yeni umreler edâ edebilirsiniz.

- Mekkelilerin umre için mîkatı, harem hudutları dışıdır. Hudut dışına çıkarak umre için orada ihrama girilir.

✿ Umre için Tenim'in veya Cirâne'nin mikat yeri olarak seçilmesi daha efdaldır. Bunlardan birincisinde Allah Rasûlü'nün emriyle Âişe Validemiz, ikincisinde ise Rasûlullah'ın^(sav) kendisi ihrama girmiştir.

✿ Umre hakkında ayrıca bilgi verilecektir.

✿ Veda tavafının Beytullah'dan en son ayrılırken yapılması müstehaptır.

✿ Özür halleri sebebiyle veda tavafını edâ edememiş hanımlar, kabileleri ile birlikte Mekke-i Mükerreme'den ayrılabilirler. Bu bir şer-i özürdür. Bu özür sebebiyle veda tavafı yapamamaktan dolayı üzerlerine ceza terettüb etmez. Bizi yaratan, bizi en iyi bilendir ve sonsuz merhamet sahibidir.

Hacc-ı Kıran ve Edâsı

Hacc-ı Kıran'ın Edâ Edilişi

Müminlerin kiblegahı Beytullah'a yönelen, Kabe çevresinde pervane olmak için hicaz yollarına düşen, hac çeşitlerinin en meşakkatlisi, inşallah sevabı da en çok olan hacc-ı kıranı yapmaya niyetli hacı adayımız!

İçerisinde sefer meşakkatinin, bazı yorgunluk, sıkıntı ve imkansızlıkların bulunduğu, mali güç gibi bedeni takadı da icap ettiren, ayrıca ihram yasaklarının da yer aldığı ve bu yasaklara riayet hususunda herkesten daha itinalı olunması gereken bir ibadete başlıyorsunuz.

Onun için bu yola koyulurken, gerekli gönül temizliğini yaptığınız gibi ;

İhrama Girmeden Önce

- Gerekli vücut temizliğini yapınız. Mümkünse güzel koku sürünüz.

🌸 Hanımların diğer zamanlarda olduğu gibi evlerinin haricinde başkaları tarafından hissedilecek kokular sürmelerinde mahzur vardır.

- Sıhhî tedbirlerinizi alınız. İhram yasağına uygun elbiselerinizi giyiniz.

🌸 Erkekler giymekte oldukları bütün elbiselelerini soyunur, sadece “izar” ve “rida” denilen iki parça örtüye bürünürler.

✿ İzâr, bele bağlanan ve belden aşağısını örten parçaya, **ridâ** ise omuza alınan ve üstü örten parçaya denir.

✿ Bu iki örtünün beyaz, yeni ve temiz olması müstehaptır. Ayrıca azaları belli etmeyecek şekilde kalınca olmalıdır.

✿ Ayaklarına terlik giyerler. Terlik bulamamışlarsa, ayakkabılarını topuklarını örtmeyecek hale getirirler.

✿ Kadınlar elbiselerini çıkartmazlar. Onlar için daima tesettüre en uygun olan, daha münaşip olandır. Ancak, hanımlar yüzlerini, arada boşluk kalmayacak şekilde, yüzlerine değen bir şeyle örtmezler. Ayakkabı, çorap giyerler, eldiven giyebilirler.

İhrama Girerken

Bu hazırlıklardan sonra, mikat sınırında veya daha önce:

- İhramın sünneti olarak -kerahet vakti değil ise- iki rekat namaz kılınız.
- Namazdan sonra **“hacc ve umre”** için niyet ediniz. Bu niyet şöyle yapılır:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اُرِيْدُ الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ

فَيَسِّرُهَا لِي وَتَقَبَّلْهُمَا مِنِّي . نَوَيْتُ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ
وَأَحْرَمْتُ بِهِمَا لِلَّهِ تَعَالَى .

“Allah’ım senin rızan için hac ve umre edâ etmek istiyorum. Bunların edâsını bana kolay kıl, haccımı ve umremi kabul buyur. Allah rızası için hacca ve umreye niyet ettim ve ihrama girdim.”

• Namaz kıldığınız yerden kalkıp sefere yöneltince “Telbiye” getiriniz.

Telbiye :

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ . لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ .
إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ .

“Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel hamde ven niğmete leke velmülk lâ şerîke lek.”

“Allah’ım! Senin emr-i celiline her an koşmaya, her an itaata hazırım. Sana ortak yoktur. Emir ve davetine, gönülden ve sadakatle icabet ederim. Şüphesiz ki; hamd de, nimet de sana mahsustur. Mülk senindir. Senin şerikin yoktur.”

İhramdan Sonra

• Niyet edip telbiye getirince artık ihramlı sa-

yılırsınız. Bu andan itibaren ihram yasaklarına dikkat ediniz. Siz diğer hacı adaylarından farklı olarak hem umre hem de hac ihramındasınız. İhram yasakları konusunda daha dikkatli olmalısınız. İşleyeceğiniz bir hata her iki ihrama karşı olacaktır. Dolayısıyla cezalar da iki kat olarak te-rettüp edecektir.

- Yol boyunca bilhassa tepelere yükseldikçe, vadilere indikçe, yeni bir grupla karşılaştıkça, konaklayıp hareket ettikçe, yeni bir mıntıkaya, şeh-re gittikçe telbiye getiriniz.

- Telbiyeleri her seferinde üçer defa getirmeyi tercih ediniz. Tekbir, tehlil ve salevat-ı şerife söy-lemeyi de ihmal etmeyiniz.

Mekke-i Mükەرreme'ye Varınca

- Mekke'ye ulaşınca yeniden kendinize çeki düzen veriniz. Guslediniz veya abdest alınız.

- Beytullah'a doğru telbiye, tekbir ve tehlil ile yöneliniz.

- Bu esnalarda her zamankinden daha feda-karca mü'min kardeşlerinizle yardımlaşınız. Hak-kı tavsiyeleşiniz. Onları rencide etmeyiniz.

- Yolculuğun meşakkatleri ve yorgunluk eser-leri üzerinizde olsa bile, huysuzluktan ve başkala-riyle cedelleşmekten sakınınız.

- Beytullah'ı ilk görüşe, bedenlen ve manen hazırlıklı olunuz. Varınca samimi duygular içinde dua ediniz.

- Tavafa hazırlanınız.

✿ Erkekler ridalarının sağ ucunu, omuz arkasından getirerek sağ koltuklarının altından geçirir, sol omuzun üstünden arkaya sarkıtırlar. Böylece sağ omuz açıkta kalır.

✿ Buna “ıztıbâ” denir ki; arkasında say olan tavafın sünnetidir. Ve tavaf boyunca devam eder. Tavafı bitirince omuzunuzu örtünüz. Omuz açık namaz kılmak mekruhtur.

- Sonra tavaf için “Hacerü'l-Esved”in bulunduğu köşeye yöneliniz.

- Yapacağınız bu tavaf “umre tavafı”dır. Niyet ediniz ve Hacerü'l-Esved'i istilâm ile tavafa başlayınız.

✿ İstilâm: Hacerü'l-Esved'e el dokunmak demektir. Uzaktan işaret de onun yerini alır. İki eli, iç kısmı Hacerü'l-Esved'e dönük olarak kaldırarak ve “Bismillahi Allahu Ekber” diyerek yapılır.

✿ Tavaf 7 şavttır. Her şavt, Hacerü'l-Esved'de başlar ve Hacerü'l-Esved'de biter.

- Tavafın ilk üç şavtında “remel” yapınız.

🌿 **Remel:** Kısa adımlarla, hafif koşar vaziyette omuzları silkeleyerek, çalımlica yürümektir.

🕌 Hanımlar remel yapmazlar.

• Tavafı bitirince iki rekat tavaf namazı kılınız. Bu namaz vacibtir. Kerahet vaktinde iseniz sonraya bırakarak kamil bir vakitte eda ediniz.

• Sonra bol bol zezem içiniz ve bedeninize dökünüz.

• Safâ'ya yönelirken Hacerü'l-Esved'e geliniz ve istilam ederek ayrılınız. Sünnettendir.

Tekbir, tehlil getiriniz hamdediniz, salevat getiriniz.

• Safâ'ya varınız. Yapacağınız bu sa'y **umrenin sa'yıdır. Bu niyetle sa'y ediniz.**

• İki yeşil direk arasında "hervele" yapınız.

🌿 **Hervele:** Süratlice koşunun adıdır. Remelden farklıdır, ondan daha hızlıdır. Ancak müslümanın vakarını zedeleyecek şekilde var güçle koşmamalıdır.

🌿 Hervele sa'yın her şavtının sünnetidir.

🕌 Hanımlar hervele yapmazlar.

🌿 Sa'y 7 şavttır. Safâ'dan başlayıp, Merve'de biten yürüyüş bir şavttır. Merve'den Safâ'ya dönüş ikinci şavttır. Böylece devam eden sa'y, Safâ'dan başlamış, Merve'de bitmiş olur.

Başka bir deyişle sa'y, Safâ'dan Merve'ye 4 gidiş, Merve'den Safâ'ya 3 dönüş olmak üzere 7 şavttır.

- Böylece umrenizi tamamlamış olursunuz. Ancak kurban bayramından önce umrenizden çıkamazsınız.

• Umreden Sonra

- Aynı şekilde Kudüm Tavafı yapınız. Tavafın arkasından hacc sayınızı yapacaksınız ki bu efdaldir.

✿ Tavaf sırasında rkekler yine “ıztıbâ” ve “remel” yaparlar.

- Tavaftan sonra iki rekat namaz kılınız. Bu namaz her tavaftan sonra vardır. Bunu biliniz.

- Haceru'l-Esved'i selamlayarak Safâ'ya yöneliniz.

- Bu yapacağınız “haccın sa'yı”dır. Bu niyetle başlayarak aynı şekilde sa'yediniz.

✿ Yeşil direkler arasında erkeklerin hervele yapması sünnettir.

- Sa'yınızı bitirdikten sonra Arafat'a çıkıncaya kadar vaktinizi ibadetlerle, nafile tavaf, duâ ve zikirlerle, Kur'ân tilavetiyle değerlendiriniz.

- Namazlarınızı Mescid-i Haram'da, Beytullah'ın yanında edâ etmeye itina gösteriniz...

Zilhiccenin 7. Günü

🌿 Öğle namazını müteakip Harem-i Şerif'te hutbe okunur.

Zilhiccenin 8. Günü: Terviye Günü

🌿 Bugün kafileler Arafat'a çıkmak üzere hazırlanırlar.

- Kafile -sünnet vechile- Mina'ya yönelir. Günün öğle namazından başlayarak, ikindi, akşam, yatsı ve Arafa Günü'nün sabah namazını Mina'da kılar. Direk Arafat'a çıkmayı gerektiren meşru bir sebep yoksa siz de Mina'ya yöneliniz.

- Güneş doğduktan sonra kafileler Arafat'a hareket eder. Arafat'a öğleden önce varınız.

🌿 İzdiham, yollardaki tıkanıklıklar, hacılarımızın çoğunun yaşlı ve rahatsızlığına Arafat'a yetişememe endişesi de eklenince kafilelerin çoğu Mina'ya uğramadan Arafat'a gitmektedir.

Zilhiccenin 9. Günü: Arafa Günü.

🌿 Arafat'taki vakfenin vakti, zevalden sonra namazı müteakip başlar.

🌿 Bu ana kadar vakitler, tekbir, tehlil, salavât, istiğfar, zikir, zikirlerin en efdali Kur'ân-ı Kerim tilâveti ve hak yolda şuurlandırıcı, tezkir ve tekfire sevkedici, ilim ve irfanla yoğrulu sohbetlerle değerlendirilir.

✿ Namaz için hazırlık yapılır. Öğle ve ikindi namazları, öğle vaktinde birleştirilerek kılınır. Buna ikindi namazı takdim edilerek öğle namazının vaktinde kılındığı için “cem-i takdim” denir. Bu cem sünnettir.

Cem-i Takdim’in Edâ Şekli:

Her iki namaz için bir ezan okunur.

Vakit ve durum müsait ise, öğle namazının ilk sünneti kılınır.

Öğlenin farzı için kamet getirilir.

Öğlenin farzı kılınır. (İmam kıraatı sırrî okur.)

Öğlenin son sünneti, ikindinin sünneti kılınmaz.

İkindinin farzı için kamet getirilir.

İkindinin farzı kılınır. (İmam kıraatı sırrî okur)

Namazların her birinin sonunda teşrik tekbirleri getirilir.

✿ Namazların cem şartları, müsaferet ve ika-met halleriyle ilgili daha geniş bilgi almak için geniş kitaplara ve hoca efendilere müracaat ediniz.

• Namazı müteakip vakfe anı başlamıştır. Ar-tık Arafat hududları haricinde durmayınız, güneş batmadıkça da hudut haricine çıkmayınız.

• Ömrün en kıymetli anlarından olan bu daki-

kaları hakkıyla değerlendirmeye çalışınız. Bedeni ihtiyaçlarınız için daha önceden tedbir alınız.

- Zamanınızı, zikirlerin en hayırlısı Kur'an-ı Kerim tilavetiyle, istiğfar ve dualarla değerlendiriniz. Du alarınızda alem-i İslâm için hayırlar niyaz etmeyi, diğer din karde lerinizi, dostlarınızı, akrabanızı, evladınızı, gelecek nesilleri unutmayınız.

- Gönüllerinizi, İslâmın emri olan her şeyi kabul, İslâma muhalif her şeyi red için hazırlayınız.

- İçinizdeki cahiliye sızıntılarını temizleyiniz, her  eyinizle Allah'a teslim olma azminizi yenileyiniz.

Rasûlullah Efendimiz^(sav): *“Allah'ın kulları cehennemden azad eylediği, Arafat gününden daha çok başka bir gün yoktur..”* buyurur. (Buhârî)

- Arafat'taki vakfe haccın iki r kn nden birincisidir. Müsait bir zamanda topluca “vakfe du ası” yapınız.

- G ne  battı ı andan itibaren yol hazırlıkları yapılır. Hac kalabalığı Müzdelife'ye doğru akmaya ba lar. Siz de kafilenizle birlikte müsait bir zamanda Müzdelife'ye doğru yola  ıkınız.

✽ Hac boyunca -bilhassa sıkıntılı anlarda- çevrenizdeki karde lerinizle hoş geçininiz. Ve yardımcı olunuz. Size karşı kusurları affedici olunuz. Olgunluk yarı ını siz kazanınız.

- Müzdelife'ye varmadan yollarda akşam namazını kılmayınız. İzdiham da kalsanız da yatsı namazının vakti çıkma tehlikesine düşmedikçe bekleyiniz.

Müzdelife'de

- Akşam ile yatsı namazını, cem ederek yatsının vaktinde kılınız.

Buna, akşam namazı yatsının vaktine tehir edildiği için “cem-i tehir” denir. Bu cem “**vacip**”tir.

Cem-i Tehir'in Edâ Şekli

Her iki namaz için ezan okunur, kamet getirilir.

Önce akşam namazının farzı kılınır. (Arkasından teşrik tekbiri getirilir.)

Arada sünnet kılınmaz. Ezan ve kamet iade edilmez.

Kalkılır ve yatsı namazının farzı edâ edilir. (Arkasından teşrik tekbiri getirilir.)

Yatsı namazının son sünneti kılınabilir.

Arkasından vitir namazı kılınır.

- Bundan sonra, zamanınız varsa istirahat ediniz. Cemre için taş toplayınız.

✿ İlk gün Cemretü'l-Akabe'ye atılacak 7 taş Müzdelife'den toplamak sünnettir. Diğerlerini de

Müzdelife'den veya müsait başka bir yerden almak caizdir.

Ancak mescidlerden taş almayınız. Büyük bir taşı kırarak elde etmeyiniz. Cemrelere atılan taşları almayınız. Necasetli yerlerden de taş toplamayınız. Bunlar mekruhtur.

✿ Taşlar nohut ile fındık büyüklüğü arasında olmalıdır.

- Sabah ezanı okununca namazınızı gecikmeden edâ ediniz. Namazı müteakip “vakfe duâsı” yapınız.

✿ Müzdelife'deki bu vakfe “**vacib**”tir.

- Gün iyice ağarınca Mina'ya doğru hareket ediniz. Yol boyunca telbiye, tekbir, tehlil getiriniz.

Mina'da

- Ağırlıklarınızı, Mina'da çadırlarınıza yerleştiriniz. Mina günleri geceleme için burayı aslî mekan edinmek üzere hazırlık yapınız.

- Grubunuzla taşlamaya yöneliniz. İzdiham aşırı iken taşlamaya yaklaşmayınız. Bilhassa hanımların, hasta ve yaşlıların daha ihtiyatlı olması gerekir.

- Taşlamaya büyük gruplar halinde girmeyiniz. Yanınızda kaba eşya götürmeyiniz. Kötü ihtimaller için mümkün mertebe ön tedbir alınız.

• Cemretü'l-Akabe'ye, (Büyük Cemre'ye) geliniz. Mümkünse cemreye taş atarken Mina'yı sağına, Kâbe'yi solunuza alacak şekilde durunuz. İmkân derecesinde, arada 3/5 m. kalacak şekilde yaklaşınız. Taşlarınızın nereye düştüğünü görünüz.

- Taş atmaya başlarken telbiyeyi kesiniz.
- Atacağınız taşı, baş parmağınızla işaret parmağı arasında tutunuz. Kolunuzu kaldırarak ve;

بِسْمِ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ رَغْمًا لِلشَّيْطَانِ رِضًا لِلرَّحْمَنِ.

“Bismillahi Allahu ekber! Şeytanın gurur, kibirini kırmak, burnunu sürtmek, Rahmân'ın rızasını kazanmak için,” diyerek 7 taş atınız.

✿ Taşların havuz içerisine düşmesi yeterlidir.

✿ Bayramın birinci günü Cemretü'l-Akabe'ye atılacak bu taşlar için vakit, fecr-i sadığın doğuşu ile başlar, ertesi günün fecrine kadar 24 saat devam eder.

✿ Sünnet-i seniyyeye uygun vakti ise; güneşin doğuşu ile öğle / zeval vakti arasındır.

✿ Zevalden güneş batıncaya kadar olan vakit, cevaz vaktidir. Taşların bu vakitte atılmasında ke Rahet yoktur.

Güneş battıktan sonra, fecr-i sadık doğuncaya

kadar olan vakit de (geceleyin) sıhhatli erkeklerin taşlamalarında kerahet vardır. Yaşlı ve rahatsız olan insanların bu vakitte taşlamalarında bir beis görülmemiştir.

✿ Hanımların da taşlarını gece atmalarında bir beis olmadığı gibi, setr hallerine uygun olduğu, izdihamlara girmelerinde mahzur bulunduğu için bunu daha münasip gören alimler vardır.

• Taşınızı attıktan sonra “şükür kurbanınızı” kesiniz. Sonra saçınızı traş ederek ihramdan çıkınız.

✿ Saç traşı iki türlü olur :

1. Halk: Saçın tamamını ustura veya jiletle dipten traş etmektir. Bu daha efedaldir.

2. Taksir: Başın üçte biri veya dörtte birinden “ünmüle miktarı” (parmağın üç boğumundan en uçtakinin uzunluğunda) kesmektir.

✿ Başın bir tarafını usturaya vurup öbür yanlarını bırakmak, sadece kahkül bırakmak gibi müslüman vakarını zedeleyici tarzdaki traşlar mekruhtur.

✿ Saçlarının uzunluğu “ünmüle” miktarından küçük olanlar taksir yapamaz, halk yapmak zorundadırlar.

✿ Hanımlar sadece taksir yaparlar. Halk yapmaları tahrimen mekruh görülmüştür.

✿ Traş olduğunuz andan itibaren, karı-koca münaseti hariç, bütün ihram yasakları kalkmıştır.

• Bundan sonra Harem-i Şerif'e giderek farz tavafınızı yapınız.

✿ Mina'da Kurban bayramının birinci gün vazifeleri en doğru sıralamayla şöyle yapılır:

- 1- Cemre-i Akabe'ye taş atmak
- 2- Şükür kurbanı kesmek
- 3- Saçları traş etmek
- 4- Farz Tavafı yapmak

Bunlardan ilk üçü arasındaki tertib Ebu Hanife'ye göre vacip, farz tavafın bu sıraya uyması ise sünnettir.

✿ Farz tavafı / ziyaret tavafını bayramın birinci günü yapmak en efdal olanıdır. Birinci günü imkân bulunamamışsa 2. gün, ikinci gün de yapamamışsa 3. gün yapılır.

Şer-i bir özür bulunmaksızın 3. günden sonra ya kalırsa, bu tehir Ebu Hanife hazretlerine göre kurban cezasını gerektirir.

✿ Hayız hali şer'î bir özürdür.

✿ Bu tavaf, haccın iki rüknünden biridir. Bir mü'min bu tavafı yapmadıkça haccı edâ edilmiş olmaz. Ömrün sonuna kadar yapılabilir. Tehirden dolayı ceza düşüyorsa yerine getirilir.

✿ Bu tavafla bütün ihram yasakları üzerinizden kalkar.

✿ Haccın sa'yını önce yapma imkânı bulamamışsanız bu tavafın arkasından yapabilirsiniz.

• Tavaftan sonra Mina'ya dönünüz. Gecelemek için Mina'yı karargah ediniz. Zira taşlama geceleri Mina'da geceleme Hanefi mezhebine göre sünnet-i müekkededir. Belki haccın “en kuvvetli” sünnetidir. Diğer mezheblerce “vacip”-tir. Onların görüşlerini de itibara alarak hareket etmek ayrıca “müstehap”tır.

• İkinci ve üçüncü günü taşlarını zevalden, yani öğle vakti girdikten sonra atmaya başlayınız.

✿ Bu günlerin sünnet vakti; zeval ile güneş batışı arasıdır. Fecr-i sadığa kadar taş atmak caizdir.

(Gece taş atma hususunda bilgi verildi.)

✿ Taş atmayla ilgili hükümlerde, geceler bir önceki gündüze bağlıdır.

• İkinci, üçüncü ve dördüncü günlerin taşları sırasıyla;

◆ 7 taş Cemretü-s Suğrâ'ya (Küçük Cemre'ye),

◆ 7 taş Cemretü'l-Vustâ'ya (Orta Cemre'ye),

◆ 7 taş Cemretü'l-Akabe'ye (Büyük Cemre'ye) atılır.

Küçük Cemre, Mescid-i Hayf istikametindeki ilk cemrenin adıdır. Mekke istikametine doğru ikincisi Orta Cemre ve sonuncusu Büyük Cemredir.

- Üçüncü gün taş attıktan sonra, eğer acele ediyor ve 4. günün taşını atmak istemiyorsanız, 3. gün güneş batmadan Mekke'ye yöneliniz ve Mina sınırları dışına çıkınız.

✿ Cemretü-l Akabe, Mekke istikametinde Mina hudutlarının bitiş sınırırır.

✿ Akşam olduktan sonra (geceleyin) Mina'yı terk etmek, 4. günün taşlarını atmamak “mekruh” görülmüştür. Kurban cezasını gerektirdiğine dair de bir rivayet vardır.

✿ Dördüncü günün fecri doğduğu halde hala Mina'da iseniz, bu günün taşlarını da atmak üzerinize vaciptir. Taş atmadan ayrılırsanız; üzerinize ittifakla ceza kurbanı düşer.

✿ 4. günün taşları, fecrin doğuşundan, güneşin batışına kadar atılabilir. Zevalden sonraki vakit “sünnet” vaktidir. Ebu Hanife'ye göre zevalden önceki vakit, mekruh vakittir.

✿ 4. günün güneşi batınca, artık taşların edâ vakti de, kaza vakti de sona ermiştir.

Mina'dan Sonra Mekke'de

- Âfâkî (mikat dışından gelen) hacılara "tavaf-ı sader" (vedâ tavafı) vaciptir. Onun için ayrılma-
dan önce vedâ tavafinızı yapınız.
- Bu arada nafile tavaflar yapabilir, Mina'da-
ki vazifeleriniz bittikten sonra, vaktiniz varsa yeni
umreler edâ edebilirsiniz.
- Mekkelilerin umre için mîkatı, harem hudut-
ları dışıdır. Hudut dışına çıkarak umre için orada
ihrama girilir.

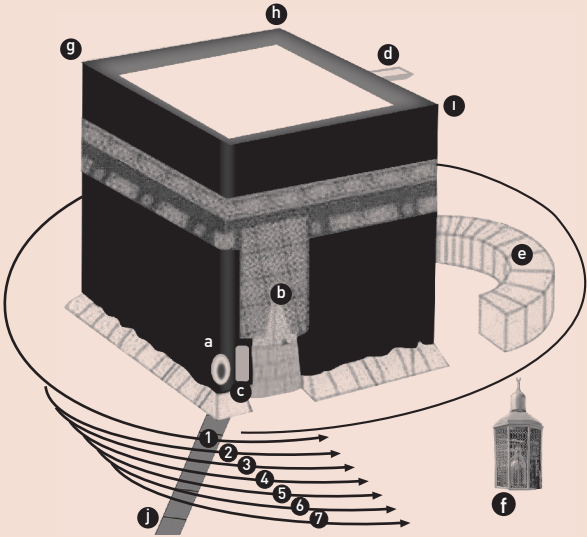
✿ Umre için Tenim'in veya Cirâne'nin mikat
yeri olarak seçilmesi daha efdaldır. Bunlardan bi-
rincisinde Allah Rasûlü'nün emriyle Âişe Valide-
miz, ikincisinde ise Rasûlullah'ın^(sav) kendisi ihra-
ma girmiştir.

✿ Umre hakkında ayrıca bilgi verilecektir.

✿ Veda tavafinın Beytullah'dan en son ayrılır-
ken yapılması müstehaptır.

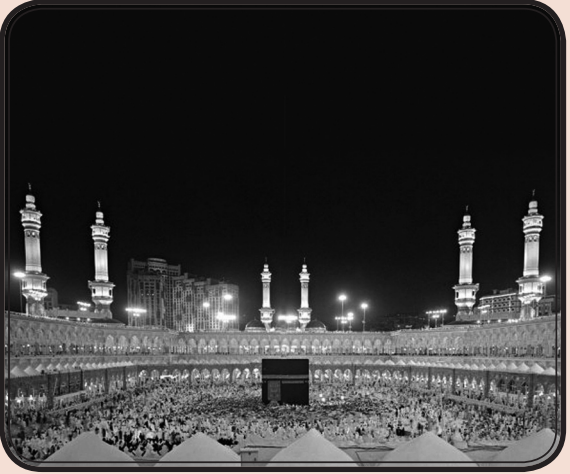
✿ Özur halleri sebebiyle veda tavafinı eda ede-
memiş hanımlar, kafileleri ile birlikte Mekke-i Mü-
kerreme'den ayrılabilirler.

Bu bir şer-i özürdür. Bu özür sebebiyle veda
tavafı yapamamaktan dolayı üzerlerine ceza te-
rettüb etmez. Bizi yaratan, bizi en iyi bilendir ve
sonsuz merhamet sahibidir.

- a. Hacerü'l-Esved;
- b. Kâbe'nin Kapısı;
- c. Mültezem;
- d. Altınoluk;
- e. Hicr-i İsmail (Hatim);
- f. Makam-ı İbrahim;
- g. Yemen Köşesi;
- h. Şam Köşesi;
- ı. Irak Köşesi;
- j. Hacerü'l-Esved Hizası

İkinci Bölüm

UMRE

ve

Edâ Edilişı

UMRE

Umre: Lügatte, mamur bir yeri ziyarete niyet ve azm etmek manasındadır.

Fıkıhçılar lisanında ise; Kabe-i Muazzama'yı ziyaret ve tavaf ile Safa ve Merve arasını say ederek yapılan ibadetin adıdır.

Umre, sünneti müekkededir. Hac şartlarını taşıyan kimseler için vacip olduğunu söyleyen alimlerin sayısı da az değildir.

Belli bir zamanı yoktur. Senenin her mevsiminde yapılabilir. Ancak Arafa ve Kurban bayramının dört gününde yapılması mekruhtur.

Ramazan-ı şerif'te yapılması daha faziletlidir.

Ebu Hureyre^(ra) rivayet ediyor. Rasulullah^(sav) Efendimiz buyurdular ki :

((الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ.))

“Umre, bir sonraki umre ile arasındakilere kefarettir. İhlasla eda edilen, riya ve masiyetten uzak bir haccın karşılığı şüphesiz cennettir.” (Müt-tefekun Aleyh)

İbn-i Abbas^(ra) rivayet ediyor: Rasulullah^(sav) Efendimiz ensar hanımlarından Ümmü Sinan'a buyurdular ki:

((فَإِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فَأَعْتَمِرِي. فَإِنَّ عُمْرَةً فِيهِ تَعْدِلُ
حَجَّةً.))

“Ramazan gelince umre yap! Onda yapılacak umrenin sevabı hac sevabına müsavidir.”

(Müttefekun Aleyh)

EDÂ ŞEKLİ

Umre yapmak için Beytullah’a yönelen, gözü-nü gönlünü Kabe’nin yanında dinlendirmek, hu-zura kavuşturmak, hak yolda yepyeni bir azimle dolmak isteyen kardeşimiz! İslâm nûrunun ilk ya-yılmaya başladığı, nice hatıraların yaşandığı bel-delere varma, Allah Rasûlü’nü ziyaret şevki taşı-dığınız, bu yolculuk için kalplerinizi hazırladığınız, yumuşattığınız gibi;

İhrama Girmeden Önce

- Gerekli vücut temizliğini yapınız. Mümkünse güzel koku sürünüz.

 Hanımların diğer zamanlarda olduğu gibi evlerinin haricinde başkaları tarafından hissedilecek kokular sürmelerinde mahzur vardır.

- Sıhhî tedbirlerinizi alınız. İhram yasağına uy-gun elbiselerinizi giyiniz.

 Erkekler giymekte oldukları bütün elbisele-

rini soyunur, sadece “izar” ve “rida” denilen iki parça örtüye bürünürler.

✿ İzar, bele bağlanan ve belden aşağısını örten parçaya, ridâ ise omuza alınan ve üstü örten parçaya denir.

✿ Bu iki örtünün beyaz, yeni ve temiz olması müstehaptır. Ayrıca azaları belli etmeyecek şekilde kalınca olmalıdır.

✿ Ayaklarına terlik giyerler. Terlik bulamamışlarsa, ayakkabılarını topuklarını örtmeyecek hale getirirler.

✿ Kadınlar elbiselerini çıkartmazlar. Onlar için daima tesettüre en uygun olan, daha münaşip olandır. Ancak, hanımlar yüzlerini, arada boşluk kalmayacak şekilde, yüzlerine değen bir şeyle örtmezler.

Ayakkabı, çorap giyerler, eldiven giyebilirler.

İhrama Girerken

Bu hazırlıklardan sonra, mikat sınırında veya daha önce:

- İhramın sünneti olarak -kerahet vakti değil ise- iki rekat namaz kılınız.

- Namazdan sonra “**umre**” için niyet ediniz. Bu niyet şöyle yapılır:

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اُرِيْدُ الْعُمْرَةَ لِوَجْهِكَ الْكَرِيْمِ فَيَسِّرْهَا
لِىْ وَ تَقَبَّلْهَا مِنِّىْ. نَوَيْتُ الْعُمْرَةَ وَ اَحْرَمْتُ بِهَا
لِلّٰهِ تَعَالٰى.

“Allah’ım senin rızan için umre edâ etmek istiyorum. Onun edâsını bana kolay kıl ve umremi kabul buyur. Allah rızası için umreye niyet ettim ve ihrama girdim.”

- Namaz kıldığınız yerden kalkıp sefere yönelince “Telbiye” getiriniz.

Telbiye :

لَبَّيْكَ اَللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ لَا شَرِيْكَ لَكَ لَبَّيْكَ.
اِنَّ الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَكَ وَ الْمُلْكُ لَا شَرِيْكَ لَكَ.

“Lebbeyk Allahümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel hamde ven niğmete leke velmülk lâ şerîke lek.”

“Allah’ım! Senin emr-i celiline her an koşmaya, her an itaata hazırım. Sana ortak yoktur. Emir ve davetine, gönülden ve sadakatle icabet ederim. Şüphesiz ki; hamd de, nimet de sana mahsustur. Mülk senindir. Senin şerikin yoktur.”

İhramdan Sonra

- Niyet edip telbiye getirince artık ihramlı sayılırsınız. Bu andan itibaren ihram yasaklarına dikkat ediniz.
- Yol boyunca bilhassa tepelere yükseldikçe, vadilere indikçe, yeni bir grupla karşılaştıkça, konaklayıp hareket ettikçe, yeni bir mıntıkaya, şehre gittikçe telbiye getiriniz.
- Telbiyeleri her seferinde üçer defa getirmeyi tercih ediniz. Tekbir, tehlil ve salevat-ı şerife söylemeyi de ihmal etmeyiniz.

Mekke-i Mükەرreme'ye Varınca

- Mekke'ye ulaşınca yeniden kendinize çeki düzen veriniz. Guslediniz veya abdest alınız.
- Beytullah'a doğru telbiye, tekbir ve tehlil ile yöneliniz.
- Bu esnalarda her zamankinden daha fedakarca mü'min kardeşlerinizle yardımlaşınız. Hakkı tavsiyeleşiniz. Onları rencide etmeyiniz.
- Yolculuğun meşakkatleri ve yorgunluk eserleri üzerinizde olsa bile, huysuzluktan ve başkalarıyla cedelleşmekten sakınınız.
- Beytullah'ı ilk görüşe, bedenen ve manen

hazırlıklı olunuz. Varınca samimi duygular içinde dua ediniz.

- Tavafa hazırlanınız.

✿ Erkekler ridalarının sağı ucunu, omuz arkasından getirerek sağı koltuklarının altından geçirir, sol omuzun üstünden arkaya sarkıtırlar. Böylece sağı omuz açıkta kalır.

✿ Buna “ıztıbâ” denir ki; arkasında say olan tavafın sünnetidir. Ve tavaf boyunca devam eder. Tavafı bitirince omuzunuzu örtünüz. Omuz açık namaz kılmak mekruhtur.

- Sonra tavaf için “Hacerü'l-Esved”in bulunduğu köşeye yöneliniz.

- Yapacağınız bu tavaf “umre tavafı”dır. Niyet ediniz ve Hacerü'l-Esved'i istilâm ile tavafa başlayınız.

✿ İstilâm: Hacerü'l-Esved'e el dokunmak demektir. Uzaktan işaret de onun yerini alır. İki eli, iç kısmı Hacer-ül Esved'e dönük olarak kaldırarak ve “Bismillahi Allahu Ekber” diyerek yapılır.

✿ Tavaf 7 şavttır. Her şavt, Hacerü'l-Esved'de başlar ve Hacerü'l-Esved'de biter.

- Tavafın ilk üç şavtında “remel” yapınız.

✿ **Remel:** Kısa adımlarla, hafif koşar vaziyette omuzları silkeleyerek, çalımlica yürümektir.

❁ Hanımlar remel yapmazlar.

- Tavafı bitirince iki rekat tavaf namazı kılınız. Bu namaz vacibtir. Kerahet vaktinde iseniz sonraya bırakarak kamil bir vakitte eda ediniz.

- Sonra bol bol zezem içiniz ve bedeninize dökünüz.

- Safâ'ya yönelirken Hacerü'l-Esved'e geliniz ve istilam ederek ayrılıңыз. Sünnettendir.

Tekbir, tehlil getiriniz hamdediniz, salavât getiriniz.

- Safâ'ya varınız. Yapacağınız sa'y "umre sa'yı"dır. Bu niyetle sa'y ediniz.

- İki yeşil direk arasında "hervele" yapınız.

❁ **Hervele:** Süratlice koşunun adıdır. Remelden farklıdır, ondan daha hızlıdır. Ancak müslümanın vakarını zedeleyecek şekilde var güçle koşmamalıdır.

❁ Hervele sa'yın her şavtının sünnetidir.

❁ Hanımlar hervele yapmazlar.

❁ Sa'y 7 şavttır. Safâ'dan başlayıp, Merve'de biten yürüyüş bir şavttır. Merve'den Safâ'ya dönüş ikinci şavttır. Böylece devam eden sa'y, Safâ'dan başlamış, Merve'de bitmiş olur.

Başka bir deyişle sa'y, Safâ'dan Merve'ye 4

gidiŖ, Merve'den Safâ'ya 3 d n Ŗ olmak üzere 7 Ŗavttır.

- Sa'ydan sonra saçınızı traŖ edip ihramdan  ıkınız. Böylece Umreniz tamamlanmıŖ olur.

- Sa  traŖı iki türlü olur:

1- Halk: Saçın tamamını dipten traŖ etmektir. Bu daha efdaldir.

2- Taksir: BaŖın    te biri veya dörtte birinden “ nm le miktarı” (parmağın    bo umundan en   takinin uzunluğunda) kesmektir.

  BaŖın bir tarafını usturaya vurup  b r yanlarını bırakmak, sadece kahkül bırakmak gibi müslüman vakarını zedeleyici tarzdaki traŖlar mekruhtur.

  Saçlarının uzunluğu “ nm le” miktarından küçük olanlar taksir yapamazlar, halk yapmak zorundadırlar.

  Hanımlar sadece taksir yaparlar. Halk yapmaları tahrimen mekruh g r lm Ŗtir.

- TraŖ olduğunuz andan itibaren bütün ihram yasakları kalkmıŖtır. Umreniz tamamlanmıŖtır. Mekke'de bir Mekkeli gibi dolaŖır, nafile tavaf yapar, ibadet ve du alarla vaktinizi de erlendirebilirsiniz. Uzak diyardan gelen kimse için Beytul-

lah'ın huzurunda sık bulunma imkânı kolay değildir. İçinde bulunduğu anların kıymetini bilip, hakını eda etme, gerçek bir nimettir.

- Mekke'li veya Mekke'li hükmünde olanların umre için mikat yeri harem hudutlarının dışıdır. Mekke harem hududu dışına çıkarak yeni umreler yapabilirsiniz.

- Harem hududu dışından ihrama girmek için "Ten'im" veya "Ci'râne"yi tercih etmeniz daha efaldır.

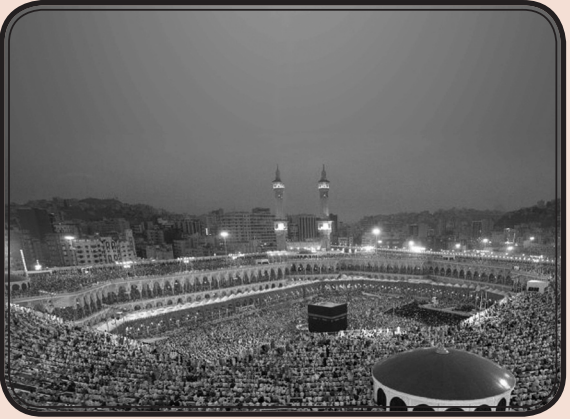
 Zira **Ten'im**, Rasûlullah'ın^(sav) emriyle Âişe Vâlidemizin ihrama girdiği yerdir.

Ci'râne ise Rasûlullah^(sav) Efendimiz'in Huneyn Gazvesi ve Tâif Seferinin arkasından kendilerinin ihrama girdiği mekandır.

 Efdaliyet olmamakla beraber başka "hıll" noktalarından da ihrama girilir. **Arafat, Hudeybiye, Cidde** gibi...

Üçüncü Bölüm

DUÂLAR

Sefere çıkarken evde -Allah rızası için- iki rekat namaz kılınır. Sonra Âyetü'l-Kürsî okunur. Peşinden duâ edilir.

Evden Ayrılırken

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ. لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا
بِاللَّهِ. اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي
الْأَهْلِ وَالْمَالِ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا
الْبِرَّ وَالتَّقْوَىٰ وَ مِنْ الْعَمَلِ مَا تُحِبُّ وَ تَرْضَىٰ.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ اَنْ تَطْوِيَ لَنَا الْاَرْضَ وَ تُهَوِّنَ
عَلَيْنَا السَّفَرَ وَ اَرْزُقْنَا فِي سَفَرِنَا هَذَا السَّلَامَةَ فِي
الْعَقْلِ وَ الدِّينِ وَ الْبَدَنِ وَ الْمَالِ وَ الْوَلَدِ. وَ بَلِّغْنَا
حَجَّ وَ عُمْرَةَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ وَ زِيَارَةَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ
أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَ السَّلَامِ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّي لَمْ اُخْرَجْ شَرًّا وَ لَا بَطَرًا وَ لَا رِيَاءً
وَ لَا سُمْعَةً، بَلْ خَرَجْتُ اِتِّقَاءَ سَخِطِكَ وَ ابْتِغَاءَ

مَرْضَاتِكَ وَاتِّبَاعاً لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَشَوْقاً إِلَى لِقَائِكَ. اَللّٰهُمَّ فَتَقَبَّلْ ذَلِكَ
مِنِّي. آمِينَ...

وَ صَلِّ عَلَى أَشْرَفِ عِبَادِكَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى
آلِهِ وَ صَحْبِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ أَجْمَعِينَ.

Bismillah! Allah'a tevekkül ettim. Güç ve kuvvet sadece Allah'ın inâyet ve ihsanıyladır.

Allah'ım! Sensin bizlerden yardımını esirgemeyecek, elimizden tutacak, hakiki yol dostu... Âilemizi, evlâdımızı, malımızı, mülkümüzü ardımızda bırakarak emanet edeceğimiz de Sensin.

Allah'ım! Şu çıkmak üzere olduğumuz seferimizde senden iyilik, hayır ve hasenat, takvâ, sevdiğin ve razı olduğun ameller niyaz ediyoruz.

Allah'ım! Yeryüzünü katlamayı, uzak mesafeleri bize yakın eylemeni, yolculuğumuzu kolaylaştırmayı niyaz ediyoruz.

Seferimiz sırasında akıl selâmeti, din selâmeti, beden, mal, mülk, evlâd ü ıyâl selameti diliyoruz.

Bizleri Kâbe-i Muazzama'yı tavaf etmek, Hac ve Umre edâ etmek için Beytine ulaştırmanı, salât ü selâmın en güzelinin üzerine olması için duâ ettiğimiz Rasûlünün ziyaretini nasip eylemeni niyaz ediyoruz.

Allah'ım! Ben bu yolculuğa şer için çıkmıyorum. Zulm ve kibir için çıkmıyorum. Riyâ olsun, şöhret olsun diye de çıkmıyorum.

Emir ve yasaklarına uymayarak, ma'siyete / günaha bulaşarak gazabına uğramaktan korktuğum, sakındığım için çıktım; rızanı arzulayarak çıktım. Rasûlün Muhammaed Mustafa'nın^(sav) sünnet-i seniyyesine uyarak, O'nun yolunun yolcusu olarak çıktım. Huzuruna varma arzu ve iştiağıyla çıktım... Bu ibadetimi benden kabul buyur.

Kullarının en şerefli, Efendimiz Muhammed Mustafâ'ya, ehline, temiz ve nezih sahabelerine salât ü selam eyle!..

Vasıtaya Binince

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِلْإِسْلَامِ وَ مَنْ عَلَيْنَا
بِمُحَمَّدٍ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ. ﴿سُبْحَانَ

الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ. ﴿١٠١﴾

اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمَنْظَرِ
وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ وَالْوَلَدِ. اللَّهُمَّ
اطْوِ لَنَا الْأَرْضَ وَسَيِّرْنَا فِيهَا بِطَاعَتِكَ. اللَّهُمَّ إِنَّا
نَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ الدِّينِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ.

الْحَمْدُ لِلَّهِ. الْحَمْدُ لِلَّهِ. اللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُ أَكْبَرُ.
سُبْحَانَكَ. رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا فَأَغْفِرْ لَنَا، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ
الدُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

Bizleri hidayet yoluna, İslâma ulaştıran, en güzel selâmların üzerine olması için niyaz ettiğimiz Muhammed Mustafâ^(sav) ile bize en büyük nimet bağışında bulunan Allah'a hamd olsun!

“Bu vasıtaları bizlerin hizmetine amade kılan Rabbimize tesbihler olsun. O her şeyden yüce, her noksandan münezzehtir. Onun lütuf ve kere-mi olmadan biz bunlara güç yetiremezdik. Elbet-te ki biz Rabbimize döneceğiz.”

Allah'ım! Yolculuğun her türlü sıkıntı ve meşakkatlerinden, çirkin bir görünüşe düşmekten, âilemize, çocuklarımıza ve mülkümüze döndüğümüzde onları kötü bir ahval içinde bulmaktan sana sığınırız.

Allah'ım! Yeryüzünü katla, uzak yerleri bize yakın eyle!

Allah'ım! Borca boğulup kalmaktan, şerli insanların zulmüne uğramaktan sana sığınırız.

Rabbimiz! Biz bilerek veya bilmeyerek işlediğimiz suçlarla nefsimize zulmettik, bizlere mağfiyet buyur. Şüphesiz ki günahları ancak ve ancak sen bağışlarsın.

İhrama Girince

لَبَّيْكَ . اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ . مَرْغُوباً إِلَيْكَ وَ مَرْهُوباً إِلَيْكَ .
لَبَّيْكَ إِلَهَ الْخَلْقِ . لَبَّيْكَ حَقّاً حَقّاً تَعْبُداً وَ رِقّاً .
اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى آدَاءِ الْحَجِّ وَ الْعُمْرَةِ وَ تَقَبُّلُهُمَا
مِنِّي وَاجْعَلْنِي مِنَ الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لَكَ وَ آمَنُوا
بِوَعْدِكَ وَ اتَّبَعُوا أَمْرَكَ وَاجْعَلْنِي مِنْ وَفْدِكَ الَّذِينَ
رَضِيتَ عَنْهُمْ وَ أَرْضَيْتَهُمْ وَ قَبِلْتَهُمْ .

Lebbeyk! Allahümme Lebbeyk! Ya Rab! Senin rızana şevk duyarak, rağbet ederek, kaçıp sana sığınarak, her nevî emir ve davetine icâbet edip, bütün azalarım ile sana yöneliyorum.

Mahlukâtın Rabbine icabet ediyorum. Hakkı hak bilip, hakka yönelerek icabet ediyorum. Kul-luğumu ve kulluk vazifelerimi idrak ederek icabet ediyorum.

Allah'ım! Hac ve Umre ibadetinin erkân ve âdâbına uygun olarak edâsında bana yardım eyle ve onu benden kabul buyur! Beni, emir ve nehiyelerine hakkıyla icabet edenlerden eyle. Uhrevî hayattaki vaadine iman eden, emrine tabi olanlardan eyle. Kendilerinden razı olduğun, kendilerini razı ettiğin ve huzuruna kabul eylediğin heyetlerin arasında kıl!

Mekke-i Mükەرreme'ye Girerken

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هٰذَا الْبَلَدَ بَلَدُكَ وَ الْبَيْتَ بَيْتُكَ جِئْتُكَ
اَطْلُبُ رَحْمَتَكَ وَ اَوْفُ طَاعَتَكَ، مُتَّبِعاً لِأَمْرِكَ
رَاضِياً مُسْلِماً لِأَمْرِكَ. أَسْأَلُكَ مَسْأَلَةَ الْمُضْطَرِّ
إِلَيْكَ الْمُشْفِقِ مِنْ عَذَابِكَ أَنْ تَسْتَقْبِلَنِي بِعَفْوِكَ وَ

أَنْ تَتَجَاوَزَ عَنِّي بِرَحْمَتِكَ وَأَنْ تَدْخُلَنِي جَنَّتِكَ.

اللَّهُمَّ افْتَحْ لَنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَادْخُلْنَا فِيهَا وَ
اعْزَنَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ. اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ.

“Allah’ım! Bu belde senin belden, bu Beyt (Kâbe-i Müşerreffe) senin beytindir. Sana geldim, rahmetini istiyorum, tâatına yöneliyorum. Emrine ittiba ederek, kaderine razı olarak, emr-i celîli-ne teslim olarak geldim.

Azabından korkan, ürperen, her zerresiyle sana muhtaçlığını bilen bir kişinin isteyişiyle beni affınla karşılamayı, rahmetinle bağışlamayı ve Cennetine girdirerek mükâfatlandırmanı istiyorum.”

Bu duânın ardından, İslâm âleminin vahdeti, kardeşlik bağları ile birbirlerine kenetlenmesi, iz-zet bulması, nusreti için ve bütün mü’min kardeşlerini, akraba ve yakınlarını düşünerek gönülden duâlar eder.

Tavaf Duâları

Tavafa Niyet

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اُرِيْدُ طَوَافَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فَيَسِّرْهُ
لِىْ وَ تَقَبَّلْهُ مِنِّىْ.

«Allah'ım! Beyt-i Haram'ını tavaf etmek
istiyorum. Onu bana kolay kıl ve onu
benden kabul buyur.»

TAVAFIN 1. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ
أَكْبَرُ. وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.
وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِكَ وَتَصَدِيقًا بِكِتَابِكَ وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ
وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

﴿رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ رَحْمَةً. إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.﴾

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ وَالْمُعَافَاتَ
الدَّائِمَةَ فِي الدِّينِ وَالْدُنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْفُوزَ بِالْجَنَّةِ
وَالنَّجَاةَ مِنَ النَّارِ.

TAVAFIN 1. ŞAVTI

Allahu Teâlâ'yı tesbih ve tenzih ederiz. Allah'a hamd ederiz. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Allah en büyük, en yücedir. Güç ve kuvvet ancak yüce Allah'tandır.

Allah Rasûlü Muhammed Mustafâ'ya^(sav) salât selam ederiz.

Allah'ım! Sana iman ederek, kitabını tasdik ederek, ahbine bağlı kalarak, rasûlün Muhammed'in sünnet-i seniyyesine tâbi olarak, onun yolunda yürüyerek ibadetimi edâ ediyorum.

“Yâ Rab! Bizleri hidayete erdirdikten sonra kalplerimizi eğriltme. Bizlere katından rahmet bağışla. Şüphesiz ki keremi ve lütfu en bol sensin.”

Allah'ım! Senden affını, âfiyetini, dinimiz, dünyamız ve âhiretimiz için devamlı yardımını, lütfunu diliyoruz. Cehennem ateşinden kurtuluş, Cennete kavuşma mükâfatı niyaz ediyoruz.

Rüknü Yemânî ile Rüknü Hacer Arasında

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ وَ أَذْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ يَا
عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

Rabbimiz! Bizlere dünyada hayır ve güzellikler bahşeyle. âhirette de hayırlı âkibet, güzel nimet nasip eyle. Cehennem azabından koru. Senin yolunda yürüyen, takvâ sahibi, huzuruna hayırlı amellerle gelen Salih kullarının arasında cennetine koy. Ey Âlemlerin Rabbi, Azîz ve Ğaffâr Allah'ım!

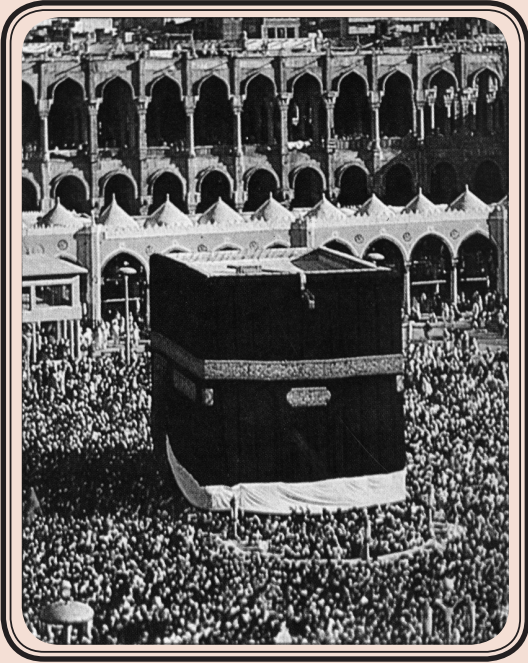

Âdem Aleyhisselâmın tavaf boyunca şöyle duâ ettiği nakledilir:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

“Allahu Teâlâ'yı tesbih ve tenzih ederiz. Alla-h'a hamd ederiz. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Allah en büyük, en yücedir.”

Onun için bu duâyı tavafın her şavtının başına aldık.

📖 Kitabınızda zikredilen bu duâlar, bize ulaşan ve çoğu Allah Rasûlü'nün yaptığı duâlardan seçme duâlardır. Ancak tavafta sadece bu duâlar yapılacaktır diye bir şart yoktur. Gönlünüzden geçen başka duâlar da edebilirsiniz. Kendi dilinizde de duâ edebilirsiniz. Tavaf ve Sa'y daha çok duâ makamıdır: Buralarda her çeşit hayırlı duânın yapılabileceği unutulmamalıdır.

TAVAFIN 2. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
اللَّهُ أَكْبَرُ.

اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْبَيْتَ بَيْتُكَ وَالْحَرَمَ حَرَمُكَ وَالْأَمْنَ
أَمْنُكَ وَ الْعَبْدَ عَبْدُكَ وَ نَحْنُ عِبَادُكَ أَتَيْنَاكَ بِذُنُوبٍ
وَ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ فَحَرِّم لِحُومَنَا وَ
بَشَرَتَنَا عَلَى النَّارِ.

اللَّهُمَّ حَبِّبْ إِلَيْنَا الْإِيمَانَ وَ زَيِّنْهُ فِي قُلُوبِنَا وَ كَرِّهْ
إِلَيْنَا الْكُفْرَ وَ الْفُسُوقَ وَ الْعِصْيَانَ وَ اجْعَلْنَا مِنَ
الرَّاشِدِينَ.

اللَّهُمَّ قِنَا عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ. اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا
الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ.

TAVAFIN 2. ŞAVTI

“Sübhanallahi, velhamdü lillahi, velâ ilâhe illallahu vallahu ekber.”

Allah'ım! Bu Kâbe senin beytin, bu Harem-i Şerif, bu mukaddes belde, senin haremin, bu emniyet ve güven, senin bahşeylediğin emniyettir; kul senin kulundur. Bizler senin kulun olduğumuzun şuurundayız. Senin huzuruna günah yüklü olarak geldik. Bu makam, Cehennem azabından sana sığınma makamıdır. Etlerimizi, tenimizi Cehennem ateşinden uzak eyle!

Allah'ım! Bizlere imanı sevdire, onu kalbimize yerleştir, gönlümüze süslendir, onu bize sevimli kıl. Bizleri küfürden, sapıklık ve rezilliklerden, sana ve hükümlerine isyandan nefret ettir, uzak tut. Bizleri hak yolda müstakim yürüyenlerden eyle!

Allah'ım! Kullarının diriltip hesaba çekeceğin o günde bizi azabından koru.

Allah'ım! Bizleri hesaba çekilmeden Cennetle mükâfatlanma nimetine erdir.

TAVAFIN 3. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
اللَّهُ أَكْبَرُ.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوْذُ بِكَ مِنَ الشَّكِّ وَ الشَّرِّ وَ الشَّقَاقِ وَ
التَّفَاقِ وَ سُوءِ الْاَخْلَاقِ وَ سُوءِ الْمَنْظَرِ وَ الْمُتَقَلِّبِ
فِي الْمَالِ وَ الْاَهْلِ وَ الْوَلَدِ.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ رِضَاكَ وَ الْجَنَّةَ وَ نَعُوْذُ بِكَ مِنْ
سَخَطِكَ وَ النَّارِ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ
وَ نَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَ الْمَمَاتِ.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الَّذِيْنَ يَسْتَمِعُوْنَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُوْنَ
اَحْسَنَهُ.

اَللّٰهُمَّ اَعِنَّا عَلٰى ذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ وَ حُسْنِ عِبَادَتِكَ.

TAVAFIN 3. ŞAVTI

“Sübhanallahi, velhamdü lillahi, velâ ilâhe il-lallahu vallahu ekber.”

Allah'ım! İmanımızda şüpheye düşmekten, şirke bulaşmaktan, fitne ve ayrılıktan, iki yüzlülükten, kötü ahlaktan, çirkin bir görünüşe düşmekten, malımıza-mülkümüze, âilemize, evlât ve 'ıyâlimize döndüğümüzde onları kötü bir hale düşmüş bulmaktan sana sığınırız.

Allah'ım! Senden, rızanı ve Cennetini istiyoruz. Gazabından ve Cehennem ateşinden sana sığınıyoruz.

Allah'ım! Kabir imtihanından, azabından, hayatın ve ölümün fitnelerinden sana sığınıyoruz.

Allah'ım! Bizleri söz dinleyenlerden ve sözün en güzeline uyanlardan eyle!

Allah'ım! Seni hakkıyla zikreylemede, hakkıyla şükrünü edâda, ibadetini en güzel şekilde ifâda bizlere yardım eyle!

TAVAFIN 4. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
اللَّهُ أَكْبَرُ.

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ حَجًّا مَبْرُوراً وَ سَعِيًّا مَشْكُوراً وَ ذَنْباً
مَغْفُوراً وَ عَمَلًا صَالِحًا مَقْبُولاً وَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ. يَا
عَالِمَ مَا فِي الصُّدُورِ أَخْرِجْنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَ عَزَائِمَ
مَغْفِرَتِكَ وَ السَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ وَ الْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ
بَرٍّ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَ النِّجَاةَ مِنَ النَّارِ.

رَبَّنَا قَنِّعْنَا بِمَا رَزَقْتَنَا وَ بَارِكْ لَنَا فِي مَا أَعْطَيْتَنَا وَ
أَخْلِفْ عَلَيْنَا كُلَّ غَائِبَةٍ لَنَا مِنْكَ بِخَيْرٍ.

رَبَّنَا لَا تَذَرْنَا أَفْرَاداً وَ أَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ.

TAVAFIN 4. ŞAVTI

“Sübhanallahi, velhamdü lillahi, velâ ilâhe ilallahu vallahu ekber.”

Allah'ım! Haccımızı ma'siyet karışmadan ihlasla edâ edilen makbul haclardan, gayretlerimizi, amellerimizi, şükrü edâ mertebesine ulaşmış makbul amellerden eyle. Günahlarımızı mağfur, amellerimizi salih ve makbul, ticaretimizi helal kazançlı ve çöküntüye uğramayan bir ticaret eyle. Ey kalplerin sakladığı her şeyi bilen Rabbimiz, bizleri karanlıkların bataklığından nura çıkart!

Allah'ım! Senden rahmetini celbedecek amelleri, mağfiretine nâil edecek gayretleri, her çeşit gûnahtan selameti, bütün iyilik ve hayırlardan nasip almayı, Cennetinle mükafatlanmayı, Cehennem ateşinden kurtulmayı niyaz ediyoruz. Rabbimiz! Bizleri verdiğin rızıklara kanaatkâr eyle! İhsan ettiğin şeyleri hakkımızda bereketli kıl. Her kaybımızın bize hayırlarla dönüşünü lütfeyle! Rabbimiz! Bizleri yeryüzünde nesli kesilmiş ve yapayalnız kalmışlardan eyleme! Sen bütün kâinâtın kendisine kaldığı en hayırlı ve yegâne vârisin.

TAVAFIN 5. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
اللَّهُ أَكْبَرُ.

اَللّٰهُمَّ اَظِلَّنَا تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا
ظِلُّكَ وَ لَا بَاقِيَ إِلَّا وَجْهُكَ. وَ اسْقِنَا مِنْ حَوْضِ
نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ شَرْبَةً هَنِئَةً
مَرِيئَةً لَا نَظْمًا بَعْدَهَا أَبَدًا.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ نَبِيُّكَ
مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ وَ نَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ
مَا اسْتَعَاذَكَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَ نَعِيْمَهَا وَ مَا يُقَرِّبُنَا اِلَيْهَا
مِنْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ أَوْ عَمَلٍ. وَ نَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَ
مَا يُقَرِّبُنَا اِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ أَوْ عَمَلٍ.

TAVAFIN 5. ŞAVTI

“Sübhanallahi, velhamdü lillahi, velâ ilâhe il-
lallahu vallahu ekber.”

Allah'ım! Senden başka hiçbir şeyin baki ol-
madığı, arşının gölgesinden başka hiçbir gölge-
nin bulunmadığı mahşer gününde bizleri arşının
gölgesinde gölgelendir.

Efendimiz Muhammed'in^(sav) havuzundan kana
kana ve öyle bir lezzetle bize su içmeyi nasip eyle
ki artık ebediyen susamayalım.

Allah'ım! Bizler, Rasûlü Muhammed Mus-
tafâ'nın^(sav) senden istediği hayırlı şeyleri istiyor,
onun sana sığındığı şerlerden bizler de sana sı-
ğınıyoruz.

Allah'ım! Senden Cennetini, nimetlerini isti-
yor; bizleri ona ulaştıracak sözler, fiiller, ameller
nasip eylemeni diliyoruz.

Allah'ım! Cehennem'den ve bizleri ona yak-
laştıracak sözler, fiiller ve amellerden sana sığı-
nırız.

TAVAFIN 6. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
اللَّهُ أَكْبَرُ.

اللَّهُمَّ إِنَّ لَكَ عَلَيْنَا حُقُوقاً كَثِيرَةً فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَكَ
وَ حُقُوقاً كَثِيرَةً فِيمَا بَيْنَنَا وَ بَيْنَ خَلْقِكَ. اللَّهُمَّ مَا
كَانَ لَكَ مِنْهَا فَاعْفِرْهُ لَنَا وَ مَا كَانَ لِيَخْلُقَكَ فَتَحَمَّلْهُ
عَنَّا.

اللَّهُمَّ أَغْنِنَا بِحِلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَ بِطَاعَتِكَ
عَنْ مَعْصِيَتِكَ وَ بِفَضْلِكَ عَنْ مَنْ سِوَاكَ يَا وَاسِعَ
الْمَغْفِرَةِ.

اللَّهُمَّ إِنَّ بَيْنَكَ عَظِيمَ وَ وَجْهَكَ كَرِيمَ وَ أَنْتَ يَا اللَّهُ
حَلِيمٌ كَرِيمٌ عَظِيمٌ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَاعْفُ عَنَّا.

TAVAFIN 6. ŞAVTI

“Sübhanallahi, velhamdü lillahi, velâ ilâhe il-lallahu vallahu ekber.”

Allah'ım! Sana kulluk borcumuzu hakkıyla edâ edememekten üzerimizde nice hakların var, yine kulların ile aramızda cereyan eden hadiseler, çeşitli alakalar sebebiyle biriken birçok hukuk var. Allah'ım! Üzerimizde bulunan ve sana ait olan hakları bağışla, bizlere mağfiret buyur. Kullarınla aramızda olanları da edâdan aciziz. Onların hepsini yerine getiremiyoruz. Sen üzerine al, lütf ve kereminle hak sahiplerine ödeme ihsanında bulun.

Allah'ım! Bizleri helalinle nimetlendirerek harama düşmekten, tâatinle amel ederek ma'siyete bulaşmaktan, lütfunu esirgemeyerek senden başkasına muhtaç olmaktan koru.

Ey, af ve mağfireti sonsuz Rabbimiz! Ellerimizi sana açtık. Allah'ım! Senin beytin Kâbe şüphesiz yücedir. Senin keremine hudut yoktur. Yâ Rab sen Halîm'sin, Kerîm'sin, Azîm'sin, affı seversin, bizleri af buyur.

TAVAFIN 7. ŞAVTI

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ
اللَّهُ أَكْبَرُ.

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْأَلُكَ اِيْمَانًا كَامِلًا وَ يَقِيْنًا صَادِقًا وَ
رِزْقًا وَّاسِعًا وَ قَلْبًا خَاشِعًا وَ لِسَانًا ذَاكِرًا وَ حَلَالًا
طَيِّبًا وَ تَوْبَةً نُّصُوْحًا وَ تَوْبَةً قَبْلَ الْمَوْتِ وَ رَاحَةً
عِنْدَ الْمَوْتِ وَ مَغْفِرَةً وَ رَحْمَةً بَعْدَ الْمَوْتِ وَ الْعَفْوَ
عِنْدَ الْحِسَابِ وَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ وَ النَّجَاتَ مِنَ النَّارِ
بِرَحْمَتِكَ يَا عَزِيْزُ يَا غَفَّارُ.

رَبَّنَا زِدْنَا عِلْمًا وَ فَهْمًا وَ اَلْحِقْنَا بِالصَّالِحِيْنَ.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ قِنَا
عَذَابَ النَّارِ وَ اَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ يَا عَزِيْزُ يَا
غَفَّارُ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ.

TAVAFIN 7. ŞAVTI

“Sübhanallahi, velhamdü lillahi, velâ ilâhe il-lallahu vallahu ekber.”

Allah'ım! Ey Aziz ve Ğafûr Rabbimiz! Senden kâmil iman, şüphe ve tereddütlerden uzak, dos-doğru tasdik, ilim ve irfan, bol rızık, huşu dolu kalp, senin zikrinle meşgul lisan, temiz ve helal kazanç, mülk, samimi tevbe, ölüm anında rahatlık ve huzur, ölüm sonu rahmet ve mağfiret, hesap anında af, neticede Cennete nâiliyet, rahmetinle Cehennem azabından kurtuluş niyaz ediyoruz.

Rabbimiz! İlim ve irfanımız ziyâde kıl! Bizleri Salih kulların zümresine ilhak eyle!

Rabbimiz! Bizlere dünyada hayır ve güzellikler bahşeyle. âhirette de hayırlı âkibet, güzel nimet nasip eyle. Cehennem azabından koru. Senin yolunda yürüyen, takvâ sahibi, huzuruna hayırlı amellerle gelen salih kullarının arasında cennetine koy. Ey Âlemlerin Rabbi, Azîz ve Ğaffâr Allah'ım!

Mültezem'de

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ الْعَتِيقِ اَعْتِقْ رِقَابَنَا مِنَ النَّارِ
وَ اَعِزَّنَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ وَ اَعِزَّنَا مِنْ كُلِّ سُوءٍ
وَ قَتِّعْنَا بِمَا رَزَقْتَنَا وَ بَارِكْ لَنَا فِيْمَا اَعْطَيْتَنَا. اَللّٰهُمَّ
يَا ذَا الْجُودِ وَ الْكَرَمِ وَ الْفَضْلِ وَ الْمَنِّ وَ الْعَطَاءِ
وَ الْاِحْسَانِ اجْعَلْنَا مِنْ اَكْرَمِ وَفِدِكَ. اَللّٰهُمَّ اَحْسِنْ
عَاقِبَتَنَا فِيْ الْاُمُوْر كُلِّهَا وَ اَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا
وَ الْاٰخِرَةِ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ وَاَقِفُّ تَحْتَ بَابِكَ مُلْتَزِمٌ بِاَعْتَابِكَ
مُتَذَلِّلٌ بَيْنَ يَدَيْكَ اَرْجُو رَحْمَتَكَ وَ اَخْشَى عَذَابَكَ
يَا قَدِيْمَ الْاِحْسَانِ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى نِعْمَائِكَ وَ اَفْضَلُ الصَّلَاةِ
وَ السَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ اَنْبِيَآءِكَ وَ جَمِيْعِ رُسُلِكَ وَ
اَصْفِيَآئِكَ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ اَجْمَعِيْنَ.

Mültezem: Beytullah'ın kapısı ile Haceru'l-Esved arasına denir ki duâların makbul olduğu yerlerdendir.

“Allah'ım! Kâbe-i Muazzama'nın Rabbi! Bizleri Cehennem azabından âzâd eyle. Mel'ûn Şeytan'dan, onun tuzaklarına düşmekten ve her türlü kötülükten muhafaza buyur. Verdiğin rızka bizleri kanaatkâr kıl, ihsan ettiklerinin bereketli eyle. Sonsuz cömertlik, kerem, lütuf, nimet, atâ ve ihsan sahibi! Allah'ım! Bizleri huzuruna gelen heyetlerin en fazla ikram görenlerinden eyle. Bütün işlerimizin âkibetini güzel eyle. Bizleri dünya ve âhiret rezilliğinden, rüsvalığından muhafaza eyle.

Allah'ım! Beytinin kapısına geldim, altına durdum, eşiğine yapıştım, huzurunda çaresizim, güçsüzüm, aczimin idrakindeyim. Ey ihsanı uçsuz bucaksız Rabbim! Rahmetini umuyorum, azabından korkuyorum.

Allah'ım! Sayısız nimetlerin için sana hamd ederim. Salat ü selamın en güzeli, enbiyânın efendisi, iki cihan serveri bütün Rasullerin, seçtiklerinin efendisi Muhammed'in, âl ve ashabının üzerine olsun.

Makam-1 İbrahim'in Arkasında

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هَذَا بِلَدِّكَ الْحَرَامِ وَ مَسْجِدِكَ الْحَرَامِ وَ
بَيْنَتِكَ الْحَرَامِ اَتَيْنَاكَ بِذُنُوبٍ كَثِيْرَةٍ وَ خَطَايَا جَمَّةٍ وَ
اَعْمَالٍ سَيِّئَةٍ وَ هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ.

اَللّٰهُمَّ عَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْغَفُوْرُ
الرَّحِيْمُ.

اَللّٰهُمَّ لَا تَدْعُ لَنَا فِيْ مَقَامِنَا هَذَا ذَنْبًا اِلَّا غَفَرْتَهُ وَ لَا
هَمًّا اِلَّا فَرَجْتَهُ وَ لَا حَاجَةً اِلَّا قَضَيْتَهَا وَ يَسِّرْتُهَا.
فَيَسِّرْ اُمُوْرَنَا وَ اشرحْ صُدُوْرَنَا وَ نَوِّرْ قُلُوْبَنَا وَ اخْتِمِ
بِالصَّالِحَاتِ اَعْمَالَنَا.

اَللّٰهُمَّ اَصْلِحْ لَنَا دِيْنَنَا الَّذِيْ هُوَ عِصْمَةُ اَمْرِنَا وَ
اَصْلِحْ لَنَا دُنْيَانَا الَّتِيْ فِيْهَا مَعَاشُنَا وَ اَصْلِحْ لَنَا
اٰخِرَتَنَا الَّتِيْ اِلَيْهَا مَعَادُنَا. وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لَّنَا
فِيْ كُلِّ خَيْرٍ وَاجْعَلِ الْمَوْتَ رَاحَةً لَّنَا مِنْ كُلِّ شَرٍّ.

اَللّٰهُمَّ تَوَفَّاً مُّسْلِمِيْنَ وَ اَحْيَاً مُّسْلِمِيْنَ وَ اَلْحَقْنَا
بِالصَّالِحِيْنَ غَيْرَ خَزَايَا وَ لَا مَفْتُوْنِيْنَ.

“Allah’ım! Bu, Belde-i Haram’ın, Mescid-i Haram’ın, bu, hürmete layık Mukaddes Beyt’in, Kâbe-i Muazzama’dır. Günah yüklü olarak sana geldik. Üzerimizde nice hatalar, kötü ameller birikmiş olarak sana geldik. Bu makam, Cehennem azabından sana sığınma makamıdır. Allah’ım! Bizlere sıhhat ver. Bizleri affeyle, günahlarımızı mağfiret buyur. Şüphesiz ki sen, sonsuz mağfiret ve rahmet sahibisin.

Allah’ım! Bulunduğumuz şu mukaddes mekanda bağışlamadığın hiçbir günah bırakma. Bütün üzüntü ve sıkıntılarımızı sürûra çevir. Bütün ihtiyaçlarımızı karşılama imkânı ver, ihtiyacımızı elde etmede kolaylıklar ihsan eyle. İşlerimizi kolaylaştır, bereketlendir, gönüllerimizi ferahlandır, kalplerimizi nurlandır. Amellerimizi bitirirken salih amellerle bitirmeyi nasip eyle.

Allah’ım! Bütün işlerimizin asıl salâhı, bütün amellerimizin ancak kendisiyle değer kazandığı dinimizde bizleri müstakim kıl. Sonunda gidip karar kılacağımız yer olan âhiretimizi mamur eyle.

Hayatta her geçen anımızı hayırla dolu, ölümü-müzü her nevi şerden tamamen uzaklaştığımız ve ebedî huzurumuzun başlangıcı eyle!

Allah'ım! Bizleri Müslüman olarak yaşat, Müslüman olarak ruhumuzu teslim al. Bizleri rezilliklere, belâlara ve zor imtihanlara düşür eyleme. Salih kullarının, senin rızana nail olanların arası-na bizleri de kat.”

Zemzem İçerken

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَ رِزْقًا وَاسِعًا وَ
عَمَلًا مُّتَقَبَّلًا وَ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَ سَقَمٍ. اَللّٰهُمَّ
اسْقِنَا مِنْ حَوْضِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ
سَلَّمَ شَرْبَةً هَنِئَةً مَّرِيَّةً لَا نَظْمًا بَعْدَهَا اَبَدًا.

Allah'ım! Senden faydalı ilim, bol rızık, rızana uygun, kabul gören amel, her türlü dert ve hastalıktan şifa diliyoruz.

Allah'ım! Rasûlün Muhammed Mustafâ'nın^(sav) havuzundan, artık ebediyen sususzluk duymayacak şekilde, kana kana ve lezzetini duyarak su içmeyi nasip eyle.

Sa'y Duâları

SA'YIN 1. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ
اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ
كَثِيْرًا وَ سُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَ اَصِيْلًا.

لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ
الْحَمْدُ يُحْيِيْ وَ يُمِيْتُ وَ هُوَ حَيٌّ لَا يَمُوْتُ بِيْدِهِ
الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ وَ اِلَيْهِ الْمَصِيْرُ.
لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ . اَنْجَزَ وَعْدَهُ وَ نَصَرَ عَبْدَهُ وَ
هَزَمَ الْاَحْزَابَ وَحْدَهُ، لَا شَيْءَ قَبْلَهُ وَ لَا بَعْدَهُ.

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَغُفٌ وَ تَكْرَّمٌ وَ تَجَاوَزٌ عَمَّا تَعْلَمُ،
إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ. إِنَّكَ أَنْتَ اللّٰهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
قِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Yeşil Direkleri Geçince

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ.

رَبَّنَا نَجِّنَا مِنَ النَّارِ سَالِمِينَ غَائِمِينَ فَرِحِينَ
مُسْتَبْشِرِينَ مَعَ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ
وَالصَّالِحِينَ. وَ حَسُنَ أَلَيْكَ رَفِيقًا. ذَلِكَ الْفَضْلُ
مِنَ اللَّهِ وَ كَفَى بِاللَّهِ عَلِيماً. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حَقًّا
حَقًّا. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَعْبُدًا وَ رِقًّا. لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَ لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ
الْكَافِرُونَ.

Merve'ye Yaklaşınca:

﴿ إِنَّ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ. ﴾

SA'YIN 1. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu
vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allahu Ekber kebîrâ! Ve'l-hamdü lillahi kesîrâ!
Ve sübhânallahi bükraten ve asîlâ!

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tekdir, eşi, benzeri, ortağı yoktur. Mülk onundur. Hükümranlık ona aittir. Hamd / şükür ona aittir. O hayat verir, o öldürür, o diridir, ebedîdir, asla ölmez, son bulmaz. Bütün hayr onun elindedir. Her şeye gücü yeter. Dönüş onadır. O tekdir. Ondan başka ilah yoktur. Vaadini yerine getirmiş, kuluna yardım etmiş, düşmanları perişan etmiştir. O, ezelîdir ve ebedîdir; ne ondan önce bir şey vardır, ne de ondan sonra.

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret buyur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere kerem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bütün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilirsin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sahibisin.

Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem ateşinden koru.

Yeşil Direkleri Geçtikten Sonra

Ey Rabbimiz! Bizler indirdiğin Kur'ân'a inandık,

Rasûlün Muhammed'e bağlandık, ona tabi olduk. Bizleri Kur'ân'ı ve Rasûlün Muhammed'i^(sav) tanıyan ve onun asrında onunla bulanlarla birlikte yaz.

Ya Rab! Bizleri, salih kullarınla birlikte, selâmet içinde olanlardan, mükafâta erenlerden, sevinçle dolanlardan, müjdelerle sürur bulanlardan, birbirlerine müjde verenlerden eyle. Allah'ın kendilerine nimetler bahşeylediği, nebîler, sıddîkler, şehidler, salihlerle birlikte kıl. Onlar ne güzel dost, ne güzel yol arkadaşıdır. Bu lütuf, Allah'ın lütfudur ve her şeyi bilen odur.

Gerçekten hak ve hakikat olan Allah'tır; başka hiçbir ilah yoktur. Kulluk edecek, boyun bükülecek yalnız odur, başkası yoktur.

Kâfirler hoşlanmasa da biz ancak ona ibadet ve kulluk eder, imanımızı her yönüyle ona bağlar, ihlasla ona yöneliriz.

Merve'ye Yaklaşınca

“Elbette ki Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişanelerinden birer şîâr, birer nişanedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse, bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında bir mahzur yoktur. Her kim gönülden gelerek bir hayr işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

SA'YIN 2. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ
اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ.

لَا اِلَهَ اِلَّا اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْفَرْدُ الصَّمَدُ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ
صَاحِبَةً وَ لَا وَلَدًا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبْرُهُ تَكْبِيرًا.

اَللّٰهُمَّ اِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنَزَّلِ: ﴿ اَدْعُوْنِي
اَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾؛ دَعَوْنَاكَ رَبَّنَا كَمَا اَمَرْتَنَا فَاغْفِرْ لَنَا
اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

﴿ رَبَّنَا اِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْاِيْمَانِ اَنْ اٰمِنُوْا
بِرَبِّكُمْ فَاٰمَنَّا، رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوْبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا
وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْاَبْرَارِ. رَبَّنَا وَ اٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلٰى
رُسُلِكَ وَ لَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ. ﴾

رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.
 رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَ
 لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا. رَبَّنَا إِنَّكَ
 رَؤُوفٌ رَحِيمٌ.

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَعَفُ وَتَكَرَّمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
 إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ. إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.
 رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
 قِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Safâ'ya Yaklaşınca:

﴿إِنَّ الصَّفَاَ وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ
 الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
 مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ.﴾

SA'YIN 2. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu
vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O tekdir, biriciktir, hiçbir şeye bağımlı değildir. Hiçbir şeye muhtaç da değildir. Herşey ona muhtaçtır. Ne eş, ne de çocuk edinmiştir. Hükümrانlığında, mülkünde ortağı yoktur. Herşeye gücü yeter. Güç yetirmek için hiçbir yardımcı ve desteğe ihtiyacı yoktur. Onu hakkıyla yüce bil, yüce tanı.

Allah'ım! İndirmiş olduğun kitabında; "Bana duâ edin, duânızı kabul edeyim!" buyuruyorsun. Ya Rab! Buyurduğun gibi sana duâ ediyoruz, bize mağfiret eyle, bizi bağışla. Kötülüklerimizi ört, onları affeyle. Bizi hayırlı insanlar, iyilik sahibi kimseler safında vefat ettir.

Ya Rab! Bizlere peygamberlerine vaad ettiğin şeyleri ver; kıyamet günü rezil, perişan etme. Sen asla vaadinden dönmezsın.

Ey Rabbimiz! Sana güvendik, sana dayandık, sana yöneldik ve biliyoruz ki dönüş sanadır.

Ey Rabbimiz! Bizleri, bizden önce gelip-geçen mü'min kardeşlerimizi bağışla, iman nuruna eren din kardeşlerimize karşı gönlümüzde en küçük bir

kin ve nefret bırakma. Ey Rabbimiz! Sen sonsuz şefkat ve merhamet sahibisin.

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret buyur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere kerem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bütün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilirsin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sahibisin.

Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem ateşinden koru.

Safâ'ya Yaklaşınca

“Elbette ki Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişanelerinden birer şîâr, birer nişânedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında, bir mahzur yoktur. Her kim gönülden gelerek bir hayr işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

SA'YIN 3. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ
وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.
اَللّٰهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا اَعْطَيْتَ وَ لَا مُعْطٰى لِمَا مَنَعْتَ،
لَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ. سُبْحَانَ اللّٰهِ وَ الْحَمْدُ
لِلّٰهِ وَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ. وَ لَا حَوْلَ وَ لَا
قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ.

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَغُفْ وَ تَكْرَّمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ. إِنَّكَ أَنْتَ اللّٰهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
قِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Yeşil Direkleri Geçince

سُبْحَانَ لِلّٰهِ وَ بِحَمْدِهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ الْعَظِيْمِ. سُبْحَانَ

اللَّهُ وَ بِحَمْدِهِ عَدَدَ خَلْقِهِ وَ رِضَا نَفْسِهِ وَ زِينَةَ عَرْشِهِ
وَ مِدَادَ كَلِمَاتِهِ سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ.

﴿ رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ. ﴾ اللَّهُمَّ لَا
تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ. وَ نَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ. إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ
السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفاً وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ.
إِنَّ صَلَاتِي وَ نُسُكِي وَ مَحْيَايَ وَ مَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ بِذَلِكَ أُمِرْتُ وَ أَنَا أَوَّلُ
الْمُسْلِمِينَ. رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

Merve'ye Yaklaşınca

﴿ إِنَّ الصَّفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرٌ فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ. ﴾

SA'YIN 3. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Yalnız o vardır. Hiçbir ortağı yoktur. Mülk onundur. Hamd onadır. O herşeye kadirdir. Rabbim! Nûrumuzu tamamla. Bizlere mağfiret buyur. Senin herşeye gücün yeter.

Allah'ım! Senin bahşeylediğine kimse mani olamaz, senin mani olduğun bir şeyi de kimse veremez.

Sen ihsanda bulunmadıkça makam sahibi kimselerin serveti, makamı, gücü / kudreti kendisine hiçbir fayda veremez.

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret buyur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere kerem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bütün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilirsin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sahibisin.

Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem ateşinden koru.

Yeşil Direkleri Geçtikten Sonra

Rabbimi tenzih ve tesbih ederim. Allah'a hamd ederim. Allah'tan başka ilah yoktur. O, en yüce, en büyüktür. Bütün güç ve kuvvet, ancak yüceler yücesi Allah'tandır.

Allah'ı noksan sıfatlardan tenzih eder, kemal sı-

fatlarıyla ona hamdederim, yüce Rabbimi tesbih ederim. Yarattıklarının sayısı, Zât-ı Celâl'inin rızası, arşının ağırlığı, kelimelerinin adedince sonsuz ve sayısız hamdeder, yüce Rabbimi tesbih ederim.

Rabbimiz! Bizlere hidayet nasip ettikten sonra kalplerimizi eğriltme. Katından bizlere rahmet bağışla. Şüphesiz sen sonsuz bağış sahibisin.

Allah'ım! Bizleri zâlim bir topluluğun zulmüne uğratma, zulüm ve acıyla imtihan etme. Rahmetinle bizleri kafir topluluklarının sultanından kurtar.

“Şüphesiz ben, tevhid inancına sahip biri olarak yönümü, gökleri ve yeryüzünü yaratan Rabbime döndürdüm. Ben Allah'a şirk koşanlardan değilim.

Elbette ki namazım, haccım, umrem, bütün ibadetlerim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi Allah içindir. Müslümanların ilk iman edenlerinden biri olarak ben böylece emrolundum.”

Rabbimiz! Bize nurunu tamamla. Bize mağfiret buyur. Senin herşeye gücün yeter, sen her şeye kadirsin.

Merve'ye Yaklaşınca

“Elbette ki Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişanelerinden birer şîâr, birer nişanedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında bir mahzur yoktur. Her kim gönülden gelerek bir hayr işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

SA'YIN 4. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ.
اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ مِنْ خَيْرِ
مَا تَعْلَمُ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَ اَسْتَغْفِرُكَ
مِنْ كُلِّ مَا تَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ. لَا اِلٰهَ
اِلَّا اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِيْنُ، مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ
صَادِقُ الْوَعْدِ الْاَمِيْنُ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ كَمَا هَدَيْتَنِيْ لِلْاِسْلَامِ اَلَّا تَنْزِعَهُ
مِنِّْي حَتّٰى تَتَوَفَّانِيْ عَلَيْهِ وَ اَنَا مُسْلِمٌ.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ فِيْ قَلْبِيْ نُورًا وَ فِيْ بَصْرِيْ نُورًا.

اَللّٰهُمَّ رَبِّ اشْرَحْ لِيْ صَدْرِيْ وَ يَسِّرْ لِيْ اَمْرِيْ وَ
اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ وَ سَاوِسِ الصَّدْرِ وَ شَتَاتِ الْاَمْرِ
وَ فِتْنَةِ الْقَبْرِ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا يَلِجُ فِي النَّهَارِ وَ
مِنْ شَرِّ مَا تَهْبُطُ بِهِ الرِّيَّاحُ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ .

سُبْحَانَكَ مَا عَبَدْنَاكَ حَقَّ عِبَادَتِكَ يَا اللّٰهُ . سُبْحَانَكَ
مَا ذَكَرْنَاكَ حَقَّ ذِكْرِكَ يَا اللّٰهُ .

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَغُفُّ وَتَكَرَّمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ ،
اِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ . اِنَّكَ اَنْتَ اللّٰهُ الْاَعَزُّ الْاَكْرَمُ .

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
قِنَا عَذَابَ النَّارِ .

Safâ'ya Yaklaşınca:

﴿ اِنَّ الصِّفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ . ﴾

SA'YIN 4. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu
vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allah'ım! Senden, sence bilinen bütün hayırları istiyor, senin ilminin kuşattığı şeylerden sana sığınıyor, hatalarımdan tevbe ediyor, mağfiret diliyoruz. Elbette ki sen her gâybı her yönüyle bilersin. Sen her şeyin maliki, hükümrânı, hakk-ı mübîn Allah'tan başka ilah yoktur. Söylediğin her sözde, her vaatte sadık, emin Muhammed^(sav) onun rasûlüdür.

Allah'ım! Beni İslâm nûruna, hidayete erdirdikten sonra, imanımı kalbimden söküp alma. Ruhumu, imanımı gönlümde taşıırken, müslüman olarak teslim al. Allah'ım! Kalbimi nurlandır. Kulaklarımı, gözümü nurlandır. Allah'ım! Göğsümü genişlet, ferahlandır. İşlerimi kolaylaştır. İçten gelen vesveselerin şerrinden, dağınıklık, perişanlıktan ve kabir azabından sana sığınırım.

Allah'ım! Ey merhametlilerin en merhametlisi! Gecelerin gizlediği, gündüzlerin sakladığı, esen rüzgârların taşıdığı şerlerden sana sığınırım.

Allah'ım! Seni tesbih ederim. Sana hakkıyla ibadet edemedik, kulluk yapamadık. Allah'ım!

Seni hakkıyla zikredemedik. Seni tesbih ederim, seni her türlü noksanlıktan tenzih ederim.

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret buyur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere kerem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bütün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilirsin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sahibisin. Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem ateşinden koru.

Safâ'ya Yaklaşınca

“Elbette ki Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişanelerinden birer şîâr, birer nişanedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında bir mahzur yoktur. Her kim gönül-den gelerek bir hayr işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

SA'YIN 5. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ.
اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ كَبِيْرًا وَ الْحَمْدُ
لِلّٰهِ كَثِيْرًا وَ سُبْحَانَ اللّٰهِ بُكْرَةً وَ اَصِيْلًا. لَا اِلٰهَ اِلَّا
اللّٰهُ وَ خَدَهُ لَا شَرِيْكَ لَهُ. لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ
هُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ. سُبْحَانَكَ مَا شَكَرْنَاكَ حَقَّ
شُكْرِكَ يَا اَللّٰهُ. سُبْحَانَكَ مَا اَعْلٰى شَأْنُكَ.

اَللّٰهُمَّ حَبِّبْ اِلَيْنَا الْاِيْمَانَ وَ زَيِّنْهُ فِى قُلُوْبِنَا وَ كَرِّهْ
اِلَيْنَا الْكُفْرَ وَ الْفُسُوْقَ وَ الْعِصْيَانَ وَ اجْعَلْنَا مِنْ
الرّٰشِدِيْنَ.

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَ عَفْ وَ تَكْرَّمْ وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ. إِنَّكَ أَنْتَ اللّٰهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.
رَبَّنَا آتِنَا فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِى الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
قِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Yeşil Direkleri Geçtikten Sonra

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ الْمَلِكُ. لَا اِلَهَ اِلَّا اَنْتَ. اَنْتَ رَبُّنَا وَ نَحْنُ
 عِبَادُكَ ظَلَمْنَا اَنْفُسَنَا وَ اعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
 جَمِيعاً فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلَّا اَنْتَ. وَ اهْدِنَا لِاَحْسَنِ
 الْاَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِاَحْسَنِهَا اِلَّا اَنْتَ وَ اصْرِفْ عَنَّا
 سَيِّئَهَا لَا يَصْرِفُ عَنَّا سَيِّئَهَا اِلَّا اَنْتَ. لَبَّيْكَ وَ سَعْدِيكَ
 وَ الْخَيْرُ كُلُّهُ فِي يَدِيكَ وَ الشَّرُّ لَيْسَ اِلَيْكَ اَنَا بِكَ وَ
 اِلَيْكَ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ. اَسْتَغْفِرُكَ وَ اَتُوبُ اِلَيْكَ.
 اَللّٰهُمَّ اهْدِنَا بِالْهُدَى وَ نَقِّنَا بِالتَّقْوَى وَاعْفِرْ لَنَا فِي
 الْاٰخِرَةِ وَ الْاَوَّلَى. اَللّٰهُمَّ ابْسُطْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِكَ وَ
 رَحْمَتِكَ وَ فَضْلِكَ وَ رِزْقِكَ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ النِّعَمَ
 الْمُقِيمَ الَّذِي لَا يَحُولُ وَ لَا يَزُولُ اَبَدًا.

Merve'ye Yaklaşınca

﴿ اِنَّ الصِّفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ
 الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
 مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ. ﴾

SA'YIN 5. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu
vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allahu Ekber kebîrâ! Ve'l-hamdü lillahi kesîrâ!
Ve sübhânallahi bükraten ve asîlâ!

Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. Yalnız o vardır. Hiçbir otağı yoktur, mülk onundur. Hamd onadır. O her şeye kadirdir. Rabbim! Seni tenzih ederim. Allah'ım! Sana layıkıyla şükredemedik. Ya Rab! Senin şanın ne yücedir, seni tesbih, seni bütün noksanlıklardan tenzih ederim.

Allah'ım! İmanı bize sevdire. Onu gönlümüze güzel göster. Bizleri küfür, dalalet, fık u fücürdan ve isyandan nefret ettir, uzaklaştırsın. Bizleri hak yolda müstakim, olgunluğa ve rüşde erenlerden eyle!

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret buyur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere kerem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bütün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilirsin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sahibisin. Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem ateşinden koru.

Yeşil Direkleri Geçince

Allah'ım! Mülk senindir. Hüküm senindir. Senden başka ilah yoktur. Rabbimiz sensin, biz senin kullarınız. Nefsimize zulmettik, hatalarımızın, gü-

nahlarımızın varlığını biliyor, itiraf ediyoruz. Bütün günahlarımızı bağışlamayı diliyoruz. Günahları sende başka hiç kimse affedemez. Bizleri ahlâkın en güzeline erdir; senden başka hiç kimse ahlâk güzelliğine erdiremez. Bizi çirkin ahlâk ve huylardan uzaklaştır, senden başka hiç kimse çirkinliklerden uzaklaştıramaz.

Rabbim! Her emrine, her davetine uymaya hazırım. Bu duygu ve arzuyla huzuruna geldim, bütün varlığımı sana yöneldim. Bütün hayırlar senin elindedir, şer ise sana nisbet edilemez. Benim varlığım seninledir. Dönüşüm, varışım sanadır, tebrik, övgü sanadır, yücelik senindir. Senden mağfiret diliyor, tevbeyle sana yöneliyorum.

Allah'ım! Bizi hakka hidayet eyle! Takva ile temizliğe erdir. Hem dünya hem de âhiret için mağfiret eyle! Allah'ım! Bizlere bereketinden, rahmetinden, fazlından ve rızklarından haz nasib eyle! Allah'ım! Ebediyyen tükenmeyen, kaybolmayan, değişmeyen nimetlerinden bizlere de lütfetmeni diliyoruz.

Merve'ye Yaklaşınca

“Elbette ki Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişânelerinden birer şîâr, birer nişânedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında bir mahzur yoktur. Her kim gönülden gelerek bir hayr işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

SA'YIN 6. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ.
اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ اَنْتَ قَيِّمُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ
مَنْ فِيْهِنَّ، لَكَ الْحَمْدُ اَنْتَ نُوْرُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ
وَ مَنْ فِيْهِنَّ، وَ لَكَ الْحَمْدُ اَنْتَ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَ
الْأَرْضِ وَ مَنْ فِيْهِنَّ، وَ لَكَ الْحَمْدُ اَنْتَ الْحَقُّ، وَ
وَعْدُكَ الْحَقُّ وَ قَوْلُكَ حَقٌّ وَ الْجَنَّةُ حَقٌّ وَ النَّارُ حَقٌّ
وَ النَّبِيُّونَ حَقٌّ وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَقٌّ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ اَسْلَمْتُ وَ بِكَ اَمَنْتُ وَ عَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ
وَ اِلَيْكَ اَتَيْتُ وَ بِكَ خَاصَمْتُ وَ اِلَيْكَ حَاكَمْتُ،
فَاغْفِرْ لِيْ مَا قَدَّمْتُ وَ مَا اَخَّرْتُ وَ مَا اَسْرَرْتُ وَ
مَا اَعْلَنْتُ. اَنْتَ الْمُقَدِّمُ وَ اَنْتَ الْمُؤَخِّرُ لَا اِلٰهَ اِلَّا
اَنْتَ، وَ لَا حَوْلَ وَ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ.

اَللّٰهُمَّ بِتُورِكَ اهْتَدَيْنَا وَبِفَضْلِكَ اسْتَعْنَيْنَا وَفِي دَارِكَ
وَإِنْعَامِكَ وَعَطَائِكَ وَإِحْسَانِكَ أَصْبَحْنَا وَأَمْسَيْنَا.
أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَا قَبْلَكَ شَيْءٌ وَالْآخِرُ فَلَا بَعْدَكَ شَيْءٌ وَ
الظَّاهِرُ فَلَا شَيْءَ فَوْقَكَ وَالبَّاطِنُ فَلَا شَيْءَ دُونَكَ.
نَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَلَسِ وَ الْكَسَلِ وَ عَذَابِ الْقَبْرِ وَ
فِتْنَةِ الْغِنَى وَ نَسْأَلُكَ الْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ.

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَغُفْ وَتَكَرَّمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ. إِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
قِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Safâ'ya Yaklaşınca:

﴿إِنَّ الصَّفَاَ وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ أَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ﴾

SA'YIN 6. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu
vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allah'ım! Hamd sanadır. Göklerin ve yeryüzü-
nün, göklerde ve yerde bulunan herşeyin hakimi
ve müdebbiri sensin. Hamd sanadır. Göklerde ve
yerde bulunan herşeyin nuru sensin. Hamd sana-
dır. Göklerde ve yerde bulunan herşeyin gerçek
sahibi, mâliki sensin. Hamd sanadır. Sen, haksın!
Vaadin haktır, sözün haktır, Cennet hak, Cehen-
nem hak, Peygamber hak, Muhammed Musta-
fâ^(sav) hak, kıyamet haktır.

Allah'ım! Sana teslim oldum, sana iman et-
tim. Sana tevekkül ettim, sana yöneldim, sana
tevbe ettim, devamı sana sunar, seni hakem ta-
nırım. Rabbim! Yaptığım, yapacağım gizli-aşıkâr
bütün günahlarımı bağışla!

Sen, ezelîsin, sen ebedîsin, senden başka ilah
yoktur. Kuvvet ve kudret ancak yüceler yücesi Al-
lah'a aittir. Allah'ım! Senin nurunla hidayet bul-
duk, senin lütuf ve kereminle muhtaçlıktan kurtul-
duk, senin yurdunda, senin nimetlerin, rızkın, ih-
sanınla sabahladık, akşam ettik; hayat sürdük.

Sen ezelîsin; senden önce hiçbir şey yoktur.
Sen ebedîsin, senden sonraya kalacak yoktur. En

üstün sensin; senden üstün hiç kimse yoktur. En derunda sen varsın; senden daha içte hiç kimse yoktur. İflas etmekten, tembelliğe, atâlate düşmekten, kabir azabına uğramaktan, varlığın kötü imtihanından sana sığınırız. Senden Cennet nimetine ulaşmayı dileriz.

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret buyur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere kerem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bütün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilirsin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sahibisin. Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem ateşinden koru.

Safâ'ya Yaklaşınca

“Elbette ki, Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişânelerinden birer şîâr, birer nişânedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında bir mahzur yoktur. Her kim gönülden gelerek bir hayr işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

SA'YIN 7. ŞAVTI

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ.
اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا يُوَفِّي نِعَمَكَ يُكَافِي
مَزِيْدَكَ اَحْمَدُكَ بِجَمِيْعِ مَحَامِدِكَ مَا عَلِمْتُ مِنْهَا
وَمَا لَمْ اَعْلَمْ وَعَلَى كُلِّ حَالٍ. اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ
عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِ مُحَمَّدٍ.

İki Yeşil Direk Arasında

رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَعَفُ وَ تَكْرَّم وَ تَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ،
إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا لَا نَعْلَمُ. إِنَّكَ أَنْتَ اللّٰهُ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَ
قِنَا عَذَابَ النَّارِ.

Yeşil Direkleri Geçince

اَللّٰهُمَّ اَعِزَّنَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيْمِ وَ اَعِزَّنَا مِنْ كُلِّ
سُوْءٍ وَ قِنِّعْنَا بِمَا رَزَقْنَا وَ بَارِكْ لَنَا فِيمَا اَعْطَيْتَنَا.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ اَكْرَمِ وَفِدِكَ عَلَيْنِكَ وَ اَلْزِمْنَا سَبِيْلَ
الْاِسْتِقَامَةِ حَتّٰى نَلْقَاكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ .

اَللّٰهُمَّ اخْتِم بِالْخَيْرَاتِ اَجَالَنَا وَ حَقِّقْ بِفَضْلِكَ
اَمَالَنَا وَ سَهِّلْ لِّبْلُوْغِ رِضَاكَ سُبُلَنَا وَ حَسِّنْ فِى
جَمِيْعِ الْاَحْوَالِ اَعْمَالَنَا .

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لَنَا وَ اَرْحَمْنَا وَ عَافِنَا وَ اَرْزُقْنَا . اَللّٰهُمَّ يَا
مُصَرِّفِ الْقُلُوْبِ صَرِّفْ قُلُوْبَنَا عَلٰى طَاعَتِكَ .

اَللّٰهُمَّ تَوَفَّنَا مُسْلِمِيْنَ وَ اَلْحِقْنَا بِالصّٰلِحِيْنَ غَيْرِ
خَزَايَا وَ لَا مَفْتُوْنِيْنَ .

رَبِّ يَسِّرْ وَلَا تُعَسِّرْ وَ تَمِّمْ بِالْخَيْرِ .

Merve'ye Yaklaşınca

﴿ اِنَّ الصّٰفَا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللّٰهِ فَمَنْ حَجَّ
الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَ
مَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلِيْمٌ . ﴾

SA'YIN 7. ŞAVTI

Allahu Ekber! Allahu Ekber! Lâ ilâhe illallahu
vallahu ekber! Allahu Ekber ve lillahi'l-hamd!

Allah'ım! Nimetlerine, lütfuna layık bütün
hamdler sanadır. Bildiğim, bilmediğim hamdi ge-
rektiren herşey için her durumda hamd ederim.

Allah'ım! Muhammed Mustafâ'ya, ehl-i beyti-
ne salât ü selam eyle!

İki Yeşil Direk Arasında

Rabbim! Günahlarımızı bağışla, mağfiret bu-
yur! Bizlere rahmet et, bizleri affet, bizlere ke-
rem buyur! İşlediğimiz günahları biliyorsun, bü-
tün hata ve günahlarımızı affet.

Sen, şüphesiz bizim bilmediklerimizi de bilir-
sin. Ey Rabimiz! Sen, sonsuz izzet ve kerem sa-
hibisin. Rabbimiz! Bizlere dünyada da, ahirette
de iyilik ve güzellikler nasip et. Bizleri Cehennem
ateşinden koru.

Yeşil Direkleri Geçince

Allah'ım! Bizleri, rahmetten kovulmuş şeyta-
nın şerrinden ve her türlü kötülükten koru. Ver-
diğin rızıkta bizi kanaatkâr kıl, verdiğin nimetle-
ri bereketli eyle.

Allah'ım! Bizi huzuruna gelen heyetlerin en çok ikram edilenlerinden kıl. Ey âlemlerin Rabbi, sana kavuşuncaya kadar bizleri doğru yoldan ayırma!

Allah'ım! Hayatımızı hayırlı amellerle sona erdir; emellerimizi lütuf ve fazlınla gerçekleştir; rızana ulaşmak için yolumuzu kolaylaştır, her durumda, her halde amellerimizi güzelleştir.

Allah'ım! Bize mağfiret eyle, rahmet eyle; sıhhat ve âfiyet nasip eyle, rızkını lütfeyle. Ey kalpleri çeviren Rabbim, kalplerimizi senin taatine yönelt.

Allah'ım! Bizi müslüman olarak vefat ettir. Eleri boş kalmadan, ziyana uğramadan, fitneye düşmeden salih kullarına ilhak et!

Rabbim! Kolaylaştır, zorlaştırma; hayırla tamamlamayı nasip et.

Merve'ye Yaklaşınca

“Elbette ki Safâ ve Merve Allah'ın şîârından, nişânelerinden birer şîâr, birer nişânedir. Her kim, hacc veya umre vesilesiyle Beytullah'ı ziyaret ederse bu tepecikler arasında gidip gelerek sa'y yapmasında bir mahzur yoktur. Her kim gönülden gelerek bir hayır işlerse, şüphesiz Allah yapılan iyiliklere en güzel mükâfât veren ve her şeyi bütün incelikleri ile bilen, sonsuz ilim sahibidir.”

Say Tamamlanınca

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا وَ عَافِنَا وَاعْفُ عَنَّا وَ عَلَى طَاعَتِكَ وَ
شُكْرِكَ أَعِنَّا وَ إِلَى غَيْرِكَ لَا تَكِلْنَا وَ عَلَى الْإِيمَانِ وَ
الْإِسْلَامِ الْكَامِلِ جَمِيعاً تَوَفَّنَا وَ أَنْتَ رَاضٍ عَنَّا.

اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِتَرْكِ الْمَعَاصِي أَبَدًا مَا أَبْقَيْتَنَا
وَارْحَمْنَا أَنْ نَتَكَلَّفَ مَا لَا يَغْنِيْنَا وَ ارْزُقْنَا حُسْنَ
النَّظَرِ فِي مَا يُرْضِيكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

Rabbimiz! İbadetlerimiz ve duâlarımız kabul et! Bizlere afiyet ver. Sana ibadet, taat ve şükürümüzü eda için yardım et. Bizleri senden başkasına muhtaç etme. İman ve her şeyiyle yaşanan İslâm ile dünya hayatı tamamlamayı, senin rızana ulaşmış olarak bu dünyayı terk etmeyi nasip eyle.

Allah'ım! Bizleri yaşattığın sürece günahlardan, dünya ve âhiret için fayda sağlamayan boş işlerle uğraştan uzak tut. Böylece bizlere merhamet eyle. Ey merhametlilerin en merhametlisi Rabbim! Bize, hoşnut olacağın şeyleri güzel göster; bizler onları seçen ve onlarla amel edenlerden eyle!

Arafat'ta Vakfe Duâsı

VAKFE DUÂSI

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ.
 مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ. إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. إِهْدِنَا
 الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ. صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
 غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ.﴾
 لَبَّيْكَ. اَللّٰهُمَّ لَبَّيْكَ. لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ. إِنَّ
 الْحَمْدَ وَ النِّعْمَةَ لَكَ وَ الْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ.
 اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ.
 اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ. شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ
 وَ الْمَلَائِكَةُ وَ اَوَّلُوا الْعِلْمِ قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا اِلٰهَ اِلَّا
 هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ.
 لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ اِلٰهًا وَاحِدًا وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ. لَا
 اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

رَبَّنَا وَ رَبِّ آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ. هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ
بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ
كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا. اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى
سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ
عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.
رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ. وَ أَرِنَا
مَنَاسِكَنَا وَ تُبِّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الثَّوَابُ الرَّحِيمُ.
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ. رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا
وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا. رَبَّنَا وَ لَا
تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِضْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِنَا. رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ. وَ اغْفُ

عَنَّا وَ اغْفِرْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ
لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ.

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ
الشَّاهِدِينَ. رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ إِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا
وَ ثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَ انصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ آمِنُوا
بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا. رَبَّنَا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ كَفِّرْ عَنَّا
سَيِّئَاتِنَا وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ. رَبَّنَا وَ آتِنَا مَا وَعَدْتَنَا
عَلَى رُسُلِكَ وَ لَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ
الْمِيعَادَ.

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَ إِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَ تَرْحَمْنَا
لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ. رَبَّنَا أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاعْفِرْ لَنَا
وَ ارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ. رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ

الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ. رَبَّنَا اغْفِرْ
لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ.

رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَ هَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا
رَشَدًا. رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا
كَانَ غَرَامًا، إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا.

رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ
وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا. رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَ
الْحَقْنِي بِالصَّالِحِينَ، وَ اجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي
الْآخِرِينَ وَ اجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ.

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ
وَ لَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَؤُوفٌ رَحِيمٌ. رَبَّنَا أَتَمِّمْ لَنَا نُورَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَ إِلَيْكَ
أُنْبَأُ وَ إِلَيْكَ الْمَصِيرُ.

اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ رَبِّي وَ أَنَا عَبْدُكَ

ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ اعْتَرَفْتُ بِذَنْبِي فَاعْفُزْ لِي ذُنُوبِي
جَمِيعاً فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. اهْدِنِي
لِأَحْسَنِ الْأَخْلَاقِ لَا يَهْدِي لِأَحْسَنِهَا إِلَّا أَنْتَ وَ
اضْرِفْ عَنِّي سَيِّئَهَا لَا يَضْرِفُ عَنِّي سَيِّئَهَا إِلَّا أَنْتَ.
لَبَّيْكَ وَ سَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ كُلُّهُ بِيَدَيْكَ وَ الشَّرُّ لَيْسَ
إِلَيْكَ أَنَا بِكَ وَ إِلَيْكَ تَبَارَكْتَ وَ تَعَالَيْتَ أَسْتَغْفِرُكَ
وَ أَتُوبُ إِلَيْكَ.

اللَّهُمَّ إِنَّكَ وَقَفْتَنَا وَ حَمَلْتَنَا عَلَى مَا سَخَرْتَ لَنَا حَتَّى
بَلَّغْتَنَا بِإِحْسَانِكَ إِلَى زِيَارَةِ بَيْتِكَ وَ الْوُقُوفِ عِنْدَ هَذَا
الْمَشْعَرِ الْعَظِيمِ اقْتِدَاءً بِسُنَّةِ خَلِيلِكَ وَ اقْتِفَاءً لِآثَارِ
خَيْرِ خَلْقِكَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ.
اللَّهُمَّ إِنَّا قَدْ وَفَدْنَا إِلَيْكَ وَ وَقَفْنَا بَيْنَ يَدَيْكَ فِي هَذَا
الْمَوْضِعِ الشَّرِيفِ رَجَاءً لِمَا عِنْدَكَ. فَلَا تَجْعَلْنَا
الْيَوْمَ أَخْيَبَ وَفِدِكَ فَأَكْرَمْنَا بِالْجَنَّةِ وَ مَنَّ عَلَيْنَا
بِالْمَغْفِرَةِ وَ الْعَافِيَةِ وَ أَجْزَنَا مِنَ النَّارِ. اللَّهُمَّ اجْعَلْ

خَيْرَ أَعْمَارِنَا أَوْ آخِرَهَا وَ خَيْرَ أَعْمَالِنَا خَوَاتِمَهَا وَ
خَيْرَ أَيَّامِنَا يَوْمَ لِقَائِكَ.

اَللّٰهُمَّ تَبِّسْنَا بِأَمْرِكَ وَ اَيَّدْنَا بِنَصْرِكَ وَارْزُقْنَا مِنْ
فَضْلِكَ وَ نَجِّنَا مِنْ عَذَابِكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ. يَا
مُنْقِذَ الْغَرَقِيِّ يَا مُنْجِيَّ الْهَلَكِيِّ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوِي
يَا مُنْتَهَى كُلِّ شَكْوِي يَا قَدِيمَ الْإِحْسَانِ يَا دَائِمَ
الْمَعْرُوفِ يَا مَنْ رَزَقَ كُلَّ شَيْءٍ عَلَيْهِ وَ مَصِيرُ كُلِّ
شَيْءٍ إِلَيْهِ! إِلَيْكَ رُفِعَتْ أَيْدِي السَّائِلِينَ. وَ اَمْتَدَّتْ
أَعْنَاقُ الْعَابِدِينَ. نَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَ
آجِلِهِ. مَا عَلِمْنَا مِنْهُ وَ مَا لَمْ نَعْلَمْ وَ نَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَ
مَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ أَوْ عَمَلٍ وَ نَعُوذُ بِكَ
مِنَ النَّارِ وَ مَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ أَوْ عَمَلٍ.
اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَدْعُوكَ فِي مَوَاقِفِ الْاَنْبِيَاءِ وَ مَنَازِلِ
السُّعَدَاءِ وَ مَشَاهِدِ الشُّهَدَاءِ دُعَاءَ مَنْ أَتَاكَ لِرَحْمَتِكَ
رَاجِئاً وَ عَنِ وَطْنِهِ نَائِئاً وَ لِنُسُكِكَ مُتَدِّياً وَ لِكِتَابِكَ

تَالِيَاً وَ لَكَ دَاعِيَاً وَ لِذَنْبِهِ خَاشِيَاً. يَا رَبَّنَا دَعَوْنَاكَ
دَعْوَةً مَنْ لَا يَجِدُ لِنَفْسِهِ مُصْلِحاً إِلَّا أَنْتَ وَ لَا
لِضَعْفِهِ مُقْوِيّاً سِوَاكَ. اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْ دُعَاءَنَا وَ أَجِبْ
بِجُودِكَ وَ كَرَمِكَ وَ لُطْفِكَ نِدَاءَنَا.

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الثَّبَاتَ فِي الْأَمْرِ وَ الْعَظِيمَةَ عَلَى
الرُّشْدِ وَ أَسْأَلُكَ شُكْرَ نِعْمَتِكَ وَ حُسْنَ عِبَادَتِكَ
وَ أَسْأَلُكَ قَلْباً سَلِيماً وَ لِسَاناً صَادِقاً وَ أَسْأَلُكَ
مِنْ خَيْرِ مَا تَعْلَمُ وَ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا تَعْلَمُ وَ
أَسْتَغْفِرُكَ مِمَّا تَعْلَمُ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ.

اَللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْفَوْزَ فِي الْقَضَاءِ وَ نُزُلَ الشَّهَادَةِ
وَ عَيْشَ السُّعْدَاءِ وَ النَّصْرَ عَلَى الْأَعْدَاءِ. اَللّٰهُمَّ
انْفَعْنَا بِعُقُولِنَا وَ اجْعَلْ مَا نَصِيرُ إِلَيْهِ أَنْعَمَ عَلَيْنَا
مِمَّا انْقَطَعَ عَنَّا.

اَللّٰهُمَّ اِقْسِمْ لَنَا مِنْ خَشْيَتِكَ مَا يَحُولُ بَيْنَنَا وَ بَيْنَ
مَعَاصِيكَ وَ مِنْ طَاعَتِكَ مَا تُبَلِّغُنَا بِهِ جَنَّتِكَ وَ مِنْ

الْيَقِينِ مَا تَهَوَّنُ بِهِ عَلَيْنَا مُصِيبَاتِ الدُّنْيَا وَ مَتَّعْنَا
 بِأَسْمَاعِنَا وَ أَبْصَارِنَا وَ قُوَّاتِنَا مَا أَحْيَيْتَنَا وَ اجْعَلْهُ
 الْوَارِثَ مِنَّا وَ اجْعَلْ ثَأْرَنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَ انْصُرْنَا
 عَلَى مَا عَادَانَا وَ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا أَكْبَرَ هَمِّنَا وَ لَا مَبْلَغَ
 عِلْمِنَا وَ لَا تُصَلِّطْ عَلَيْنَا مَنْ لَا يَخَافُكَ وَ لَا يَرْحَمُنَا.
 اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ اَلْهَمِّ وَ الْحَزَنِ وَ الْعَجْزِ
 وَ الْكَسَلِ وَ الْجُبْنِ وَ الْبُخْلِ وَ الْهَرَمِ وَ الْمَأْثَمِ وَ
 الْمَغْرَمِ وَ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ الْقَبْرِ وَ عَذَابِ النَّارِ وَ
 مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْغِنِيِّ وَ مِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْفَقْرِ وَ مِنْ شَرِّ
 فِتْنَةِ الْمَسِيْحِ الدَّجَالِ وَ مِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَ الْمَمَاتِ.
 اَللّٰهُمَّ اغْسِلْ خَطَايَايَ بِمَاءِ الثَّلَجِ وَ الْبَرْدِ وَ نَقِّ قَلْبِي
 مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنْقَى الثَّوْبُ الْاَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ وَ
 بَاعِدْ بَيْنِي وَ بَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ
 وَ الْمَغْرِبِ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ وَ تَحَوُّلِ

عَافِيَتِكَ وَفُجَاءَةِ نِقْمَتِكَ وَجَمِيعِ سَخَطِكَ وَاعُوذُ
بِكَ مِنْ جَهْدِ الْبَلَاءِ وَدَرْكِ الشَّقَاءِ وَسُوءِ الْقَضَاءِ
وَشِمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْقَسْوَةِ وَالْغَفْلَةِ وَالْقِلَّةِ
وَالذِّلَّةِ وَالْمَسْكَنَةِ وَاعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أَظْلِمَ
أَوْ أُظْلَمَ. اللَّهُمَّ انْقُلْنَا مِنْ ذُلِّ الْمَعْصِيَةِ إِلَى عِزِّ
الطَّاعَةِ وَاعْغِنَا بِحِلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَبِفَضْلِكَ
عَمَّنْ سِوَاكَ وَنَوِّزْ قُلُوبَنَا وَعُقُولَنَا وَاعِزَّنَا مِنَ
الشَّرِّ كُلِّهِ وَاجْمَعْ لَنَا الْخَيْرَ كُلَّهُ.

اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِنَا وَأَصْلِحْ ذَاتَ بَيْنِنَا وَاهْدِنَا
سُبُلَ السَّلَامِ وَنَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَجَبِّنَا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ. اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي
أَسْمَاعِنَا وَأَبْصَارِنَا وَقُلُوبِنَا وَأَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا وَ
تُبِّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ وَاجْعَلْنَا شَاكِرِينَ
لِنِعْمَتِكَ مُشِينَ عَلَيْهَا قَابِلِينَ لَهَا وَآتِمَّهَا عَلَيْنَا.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنَا مِنَ الْاَيْمَةِ الْاَبْرَارِ وَ اَسْكِنَّا مَعَهُمْ
 فِي دَارِ الْقَرَارِ وَ لَا تَجْعَلْنَا مِنَ الْمُخَالِفِينَ الْقَجَارِ
 وَ وَفَّقْنَا لِحُسْنِ الْاِقْبَالِ عَلَيْنِكَ وَ الْاِضْغَاءِ اِلَيْكَ
 وَ الْمُبَادَرَةِ اِلَى خِدْمَتِكَ وَ حُسْنِ الْاَدَبِ فِي
 مُعَامَلَتِكَ وَ التَّسْلِيمِ لِأَمْرِكَ وَ الرِّضَاءِ بِقَضَائِكَ
 وَ الصَّبْرِ عَلَى بَلَائِكَ وَ الشُّكْرِ لِنِعْمَائِكَ وَ اَعِزَّنَا
 مِنْ اَحْوَالِ الشَّقَاءِ وَ وَفَّقْنَا لِأَعْمَالِ أَهْلِ الثَّقَى وَ
 ارْزُقْنَا الْاِسْتِعْدَادَ لِيَوْمِ اللِّقَاءِ.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ حَجَّنَا حَجًّا مَبْرُورًا وَ عَمَلًا صَالِحًا
 مَقْبُولًا وَ سَعْيًا مَشْكُورًا وَ ذَنْبًا مَغْفُورًا.

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِوَالِدِنَا وَ ذُرِّيَّتِنَا وَ اِخْوَانِنَا وَ اَهْلِيْنَا
 وَ الْحَاضِرِينَ وَ الْغَائِبِينَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ أَجْمَعِينَ
 بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. وَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
 سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلَى آلِهِ وَ صَحْبِهِ أَجْمَعِينَ. وَ
 الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

Müzdelife Vakfe Duâsı

اَللّٰهُ اَكْبَرُ. اَللّٰهُ اَكْبَرُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَ اللّٰهُ اَكْبَرُ.
اَللّٰهُ اَكْبَرُ وَ لِلّٰهِ الْحَمْدُ. اَللّٰهُمَّ كَمَا اَوْقَفْتَنَا فِيْهِ وَ
اَرَيْتَنَا اِيَّاهُ فَوْقْنَا لِذِكْرِكَ كَمَا هَدَيْتَنَا وَ اغْفِرْ لَنَا وَ
ارْحَمْنَا كَمَا وَعَدْتَنَا بِقَوْلِكَ وَ قَوْلِكَ الْحَقُّ، ﴿فَاِذَا
اَفْضَيْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَادْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ
الْحَرَامِ وَ اذْكُرُوْهُ كَمَا هَدَاكُمْ وَ اِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ
لَمَنِ الضَّالِّيْنَ. ثُمَّ اَفِيضُوا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ
وَ اسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ﴾

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ ذُنُوْبَنَا فَلَا تَرُدُّنَا خَائِبِيْنَ وَ اٰتِنَا اَفْضَلَ
مَا تُؤْتِيْ عِبَادَكَ الصّٰلِحِيْنَ وَ لَا تَضْرِبْنَا مِنْ هَذَا
الْمَشْعَرِ الْعَظِيْمِ، اِلَّا فَائِزِيْنَ مُفْلِحِيْنَ غَيْرِ خَزَايَا وَ لَا
نَادِمِيْنَ وَ لَا ضَالِّيْنَ وَ لَا مُضِلِّيْنَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.
اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ اَنْ تَرْزُقَنَا فِيْ هَذَا الْمَكَانِ جَوَامِعَ

الْخَيْرِ كُلِّهِ وَ أَنْ تُصْلِحَ شَأْنَنَا كُلَّهُ وَ أَنْ تَصْرِفَ
عَنَّا الشَّرَّ كُلَّهُ فَإِنَّهُ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ غَيْرُكَ وَ لَا يَجُودُ
بِهِ إِلَّا أَنْتَ إِنَّكَ أَنْتَ الْجَوَادُ الْكَرِيمُ. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ
لَنَا مَغْفِرَةً تُصْلِحُ بِهَا شَأْنَنَا فِي الدَّارَيْنِ وَ ارْحَمْنَا
رَحْمَةً نَسْعُدُ بِهَا فِي الدَّارَيْنِ وَ تُبْ عَلَيْنَا تَوْبَةً
نُصَوِّحُهَا لَا نَنْكُثُهَا أَبَدًا.

اَللّٰهُمَّ اِلَيْكَ تَوَجَّهْنَا وَ وَجَّهَكَ الْكَرِيمَ اَرَدْنَا،
فَاَجْعَلْ ذَنْبَنَا مَغْفُورًا وَ حَاجَّتَنَا مَبْرُورًا وَ ارْحَمْنَا وَ
لَا تُخَيِّبْنَا بِلُطْفِكَ وَ كَرَمِكَ يَا اَكْرَمَ الْاَكْرَمِينَ إِنَّكَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

Mina'da

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي بَلَّغَنَا مِنِّي سَالِمِينَ مُعَافِينَ وَ صَلَّى
اللّٰهُ عَلٰى مَنْ اَرْسَلَهُ اللّٰهُ رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا
نَسْأَلُكَ اَنْ تَمُنَّ عَلَيْنَا بِمَا مَنَنْتَ بِهِ عَلٰى اَوْلِيَائِكَ وَ
اَنْ تُصْلِحَ اَحْوَالَنَا فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ. اَللّٰهُمَّ اِنَّا

نَعُودُكَ مِنَ الْحِزْمَانِ وَ الْمُصِيبَةِ فِي دِينِنَا وَ دُنْيَانَا.
اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ الْهُدٰى وَ الثَّقٰى وَ الْعَفَافَ وَ الْغِنٰى.
لَا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ سُبْحَانَكَ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْعَظِيْمُ
الْحَلِيْمُ. لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ. لَا
اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَ رَبُّ الْاَرْضِ وَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْكَرِيْمِ.

Taşlamalar Bitince

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي قَضٰى عَنَّا نُسْكَنَا. اَللّٰهُمَّ زِدْنَا
اِيْمَانًا وَ يَقِيْنًا وَ تَوْفِيْقًا وَ عَوْنًا وَ اغْفِرْ لَنَا وَ لِاَبَائِنَا
وَ اُمَّهَاتِنَا وَ جَمِيْعِ الْمُسْلِمِيْنَ اَجْمَعِيْنَ.

Vedâ Tavafından Sonra

اَللّٰهُمَّ اِنَّ هٰذَا بَيْتُكَ الَّذِي جَعَلْتَهُ مُبَارَكًا وَ هُدٰى
لِّلْعَالَمِيْنَ. اَللّٰهُمَّ كَمَا هَدَيْتَنِيْ لَهٗ فَتَقَبَّلْهُ مِنِّيْ وَ لَا

تَجْعَلَ هَذَا آخِرَ الْعَهْدِ مِنْ بَيْتِكَ وَ ارْزُقْنِي الْعُودَ
إِلَيْهِ كَرَّاتٍ بَعْدَ مَرَّاتٍ حَتَّى تَرْضَى عَنِّي بِرَحْمَتِكَ
يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ. آيُونَ تَائِبُونَ عَابِدُونَ سَائِحُونَ
رَاكِعُونَ سَاجِدُونَ لِرَبِّنَا حَامِدُونَ.

اَللّٰهُمَّ اَلْفَ بَيْنَ قُلُوْبِ الْمُسْلِمِيْنَ وَ اَصْلِحْ ذَاتَ
بَيْنِهِمْ وَ اهْدِنَا سُبُلَ السَّلَامِ وَ نَجِّنَا مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى
النُّوْرِ وَ جَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ مَا بَطَنَ وَ
بَارِكْ لَنَا فِيْ اَسْمَاعِنَا وَ اَبْصَارِنَا وَ قُلُوْبِنَا وَ اَزْوَاجِنَا
وَ ذُرِّيَّاتِنَا وَ تُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ.
اَللّٰهُمَّ اَعِنَّا عَلَى ذِكْرِكَ وَ شُكْرِكَ وَ حُسْنِ عِبَادَتِكَ.
رَبِّ اغْفِرْ لِيْ وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِيْنَ يَوْمَ يَقُوْمُ
الْحِسَابُ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.
وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ.

Vedâ Tavafindan Sonra

Allah'ım! Şu beyt, senin mübarek ve bütün âlemler için hidâyet vesilesi kıldığın Kâbe'dir.

Allah'ım! Beni bu ziyarete yönelttiğin gibi ziyaretimi, ibadetlerimi de kabul eyle. Rabbim! Bu ziyaretimi Beytinle son buluşma, son ziyaretim eyleme. Ey merhametlilerin en merhametlisi Rabbim, senin rızana uygun olacak şekilde tekrar tekrar dönmeyi, bu mukaddes diyâra gelmeyi nasip eyle!

Rabbim! Dönüyoruz, tevbe ediyoruz, sana kulluk, sana ibadet ediyoruz, oruç tutuyor, rükûsecde ediyor, Rabbimiz sana sonsuz hamd ediyoruz.

Allah'ım! Mü'minlerin gönüllerini birbirine kaynaştır. Bizleri hak yola irşad et. Bizleri karanlıklardan kurtar, nûra erdir. Gizli, âşıkâr bütün çirkinlik ve çirkeflerden koru.

Kulaklarımız, gözlerimiz, kalplerimiz, eşlerimiz, nesillerimiz hakkında hayırlar ve bereketler nasip eyle. Sen sonsuz merhamet sahibi, tevbe-leri kabul edensin. Bizim tevbelerimizi de kabul eyle!

Dördüncü Bölüm

MEKKE-İ MÜKERREME'deki Ziyaret Yerleri

Cebel-i Hira
(Cebel-i Nur)

Mekke-i Mükەرreme, bütün mü'minlerin kılbaşgâhı, ilk vahyin indiğı, İslâm nûrunun doğduğı ve bütün kâinâta yayıldığı, hak dâvânın, dalâletin karanlık çehresine karşı haykırıldığı, iman uğruna ilk çilelerin çekildiğı, nice mücadelelerin vuku bulduğı ve nice mucizelerin gerçekleştiğı topraklar. Rasûlullah^(sav) Efendimizin ana yurdu. İbrahim Aleyhisselam'ın duâsına ve beşeriyeti davetine mazhar olmuş bir diyar. Kısaca her adımı hatıralarla dolu, İslâmın beş temelinden bir olan Haccın ve gönüllere tazelik veren Umre ibadeti- nin mekânı...

Anlatılmakla bitmeyecek bir diyar. Ancak biz bu bölümde, bu mukaddes diyarı Hacc ve Umre vesilesiyle ziyaretiniz sırasında mutad olarak geyeceğiniz yerlerle ilgili az ve öz bilgi vereceğiz.

Daha geniş malumat için kaynaklara, bilgisi geniş ve güvenilir kimselere müracaat ederek bilginiz artırınız, duygularınızı tazeleyiniz.

CEBEL-İ NUR

Nûr Dağı, eski adıyla Cebel-i Hıra. Hıra mağarasının bulunduğu, Allah Rasûlü'ne ilk vahyin geldiği, dolayısıyla nübüvvet vazifesinin verildiği dağ...

Beytullah'tan yaklaşık 5-6 km kuzeyde. Hatta bir parça kuzeybatıya doğru.

Deniz seviyesinden yüksekliği 621m. dağ eteğinden itibaren yüksekliği ise 281 metredir. Dağa ancak kuzey yamacından tırmanılabilir.

Mağaraya varmak için önce dağın zirvesine ulaşılması gerekir. Oradan kuzey-doğuya doğru biraz inilir, yaklaşık 5-6 m. indikten sonra sağa doğru dönülür. Sağa dönünce önünüze dikey ağızlı bir geçit gelir. Dar yeri 60 cm. civarındadır. Bu geçidin öbür ucu açıktır. Ancak bir kişinin, biraz da yan dönerek ve dikkat ederek geçebileceği bu geçidi öbür tarafa geçince, önü açık balkonumsu bir yere varılır. Önü açık bu küçük şürfeden sola dönünce de mağarayla karşı karşıya gelinir.

Rasûlullah^(sav) Efendimiz kırk yaşlarına gelmişti. Sık sık görmeye başladıkları sâdık rüyaların ardından, gönlüne, تنها bir yere çekilme, tefekküre dalma, ibadetle Rabb'ine yönel-

me duyguları gelmiş yerleşmiş ve onu zorlamaya başlamıştı.³

Bu duygu arttıkça, zaman zaman Mekke evlerinden sıyrılır, dağ arası vâdîlerde, yamaçlarda dolaşırdı. Yanından geçtiği taşlar ve ağaçlar; “Es-selâmü Aleyke Ya Rasûlallah!” diye kendisini selamladığında çevresine bakar, taşlardan, ağaçlardan başka bir şey göremeyince hayret eder, biraz da ürperirdi.

Bir gün Mekke'den ayrıldı; vâdîlerden sıyrılarak Hırâ Dağı'na geldi. Dağa tırmanarak Hıra mağarasına ulaştı. Yönü Ka'be'ye dönük, vâdîlere hakim, sessiz, ıssız ve uzaktan Beytullah'ı gören bu mağara, onun gönlünü dolduran ibadet, tefekkür arzu ve isteğini gerçekleştirebileceği en uygun yerdi... Burayı kendisine mekan seçti.

Daha sonraki günlerde bu mağarada günlerce kalır, tefekküre dalar, sanki duyguları tazelenir, hassaslaşır, kendisini derin bir tefekkür dünyasında hissederdi. Rabb'ine duâ eder, gecenin sessizliği ve huzur veren zaman akışı içerisinde, İbrâhîm^(as) dîni üzere ve şirke bulaşmamış bir fıtratla ibâdet ederdi.

3. Buhârî, Bed'ü'l-Vahy (Umdetü'l-Kârî 1/51-52), Sahîh-i Müslim, İman, (1/139-145).

Yiyeceği, içeceği bittiğinde Mekke'ye varır, Hatîce Vâlidemizin kendisine hazırladığı yiyecek ve içecekleri alarak yeniden Hırâ'ya dönerdi.

Kaynaklarımızın zikrettiğine göre, Ramazan ayının on yedisiydi. O yüce an gelmiş, o mübarek buluşma anı gerçekleşmenin eşiğindeydi.

Rasûlullah^(sav) o gün Hırâ Mağarası'nda iken, sessizlik ve sükûn her yeri kaplamışken birden karşısında Cibrîl'i^(as) gördü. Dehşete düşmüştü. Bu ıssız dağ başında bütün ufku dolduran bir varlıkla karşı karşıyaydı.

Cibrîl^(as) kendisine; “Oku!” diye hitap etmiş, Rasûlullah^(sav) Efendimiz heyecan içinde; “Ben okuma bilmem,” diye karşılık vermişti.

Bunun üzerine Cibrîl^(as), onu kuşatıp sıkarak yeniden; “Oku!” demiş, Efendimiz yine; “Ben okuma bilmem,” diye cevap vermişti.

Cibrîl^(as) tekrar kendisini sıkmış, bunalma noktasında serbest bırakmış ve:

﴿إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ. خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ. اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ. الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ. عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ﴾

“Oku! Yaratan Rabb’ının adıyla!

*O, insanı aşılannmış bir yumurtadan yarat-
tı.*

Oku! Rabb’in sonsuz kerem sahibi...

*O ki, kalemle öğretti insana,bilmedikleri-
ni...”*

diyerek Alak Sûresinin ilk beş âyetini tebliğ edi-
yor ve gözden kayboluyordu.

Rasûlullah^(sav), korku ve ürpertinin tesirinden
kurtulamamış ama duyduğu kelimelerin kalbine
nakşedildiğini ve o garip vahy lezzetini hissetmiş-
ti. Sarp kayaları aşarak, yamaçlardan hızla aşağı-
ya inmiş ve evinin yolunu tutmuştu.

Böylece nübüvvetin ilk günleri başlıyor, Kur’-
ân-ı Kerîm’den ilk âyetler vahyediliyordu...

CEBEL-İ SEVR

Rasûlullah^(sav) Efendimiz’in Mekke’den Medî-
ne’ye hicret ederken saklandığı mağaranın bu-
lunduğu dağdır. Mekke yakınlarındadır. Harem-i
Şerif’in yaklaşık güneyinde, hafif güney doğu is-
tikametindedir.

Efendimiz, yol arkadaşı Ebu Bekir^(ra) ile birlik-

te, kendilerini arayan müşriklerin ilk hızı kesilinceye kadar üç gün kadar burada saklanmışlardı. Hız kesilip araştırmalar yavaşlayınca, yol rehberi Abdullah İbn Uraykıt, yedeğinde iki deve ile dağın eteklerine kadar gelmiş, bu kıymetli yolcuları alarak önce güneyden dolaşarak batıya doğru yol almış, daha sonra kuzeye yönelmiş, Kızıl Deniz sahili yakınlarından Medîne'ye doğru yol almıştı.

Mağarada kalındığı süre içerisinde Hz. Ebubekir'in yanında çalışan ve bu sırada çobanlık yapan Âmir İbn Führeyre, güttüğü hayvanları izler üzerinde gezdirerek izleri kaybettiği gibi akşamları birkaç hayvanı dağın zirvesinde yer alan mağaraya yaklaştırmakla Efendimiz ve Ebubekir'in süt ihtiyaçlarını temin ediyordu.

Hz. Ebubekir'in oğlu Abdullah henüz çocuk denecek yaşlarda olmasına rağmen Mekke'deki hareketleri takip ediyor, insanlar arasında dolaşarak; her toplantıyı, her konuşmayı takip ediyor; hangi tarafa ekipler çıkarıldı, hangi güzergahlarda kimler arama yapıyor, neler düşünüyorlar?.. bütün bu bilgileri topluyor, gecenin karanlığından istifade ederek Mekke ile Sevr arasındaki yamaçları, tepeleri aşarak dağa tırmanıyor ve topladığı bilgileri Rasûlullah'a^(sav) ulaştırıyordu.

Yine Ebubekir'in kızı Esmâ(ra) yol azığı ve su hazırlıyor, bunları taşıyıp babası ve Rasûlullah'a ulaştırıyordu. Onlar birer mü'min olarak üzerlerine düşen fedakârlığı imrenilecek bir güzellikte yapıyorlardı.

Bilindiği gibi bütün tedbirlere rağmen müşriklerden bir kısmı yine iz yakalamış, mağara önlerine kadar gelmeyi başarmışlardı. Onları gören Ebubekir^(ra) telaşlanmış, Efendimiz tarafından;

((يَا أَبَا بَكْرُ! مَا ظَنُّكَ بِاِثْنَيْنِ اللَّهُ تَالِهُمَا؟ ﴿١﴾ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ﴿٢﴾))

“Ebu Bekir! İki kişinin üçüncüsü Allah olursa, onlara bir zarar gelebileceğini zannediyor musun?⁴ **Üzülme Allah bizimle beraberdir!**” (Tevbe Sûresi, 9/ 40) buyrularak teskin edilmişti.

Allah Azze ve Celle, Rasûlünü^(sav) korumuş, mağaranın ağzı örümcek ağıyla kaplanmış, iki yabani güvercin girişe yakın bir yere yuva yapmıştı. Mağaranın ağzını örümcek ağıyla kapalı gören, hemen yanındaki güvercin yuvasına dikkat eden takipçiler, içeride insan bulunmasına ihtimal ver-

4. Sahîh-i Buhârî, Fezâil (13/ 242), Sahîh-i Müslim, Fezâil (4/ 1854).

medikleri için, içeriye bakmaya lüzum görmeden yola devam etmişlerdi.⁵

Hicret gerçekleşmiş, Rasûlullah^(sav) Medîne'ye yerleşmiş, yepyeni bir tarih başlamıştı...

ARAFAT

Mekke-i Mükەرreme'nin yaklaşık doğu istikametinde, Harem-i Şerif'e 20-22 km mesafede, geniş, düz bir sahadır. Ana hatlarıyla sınırları Peygamber Efendimiz^(sav) tarafından tayin edilmiştir. Sahanın ortasında, kuzeydoğusuna biraz daha yakın bir yerde Cebel-i Rahme yer alır. "Arafat Dağı" denilince bu dağ kastedilir. Ancak Arafat'ın kendisi dağ değil, ovadır; geniş bir vadidir.

Zilhicce ayının 9. günü hac için vakfe burada yapılır. Bu vakfe hacın iki rüknünden biridir ve Rasûlullah^(sav) tarafından; "Hac Arafat'ta vakfedir," buyurularak ehemmiyetine işaret edilmiştir.

Peygamber Efendimiz vakfesini Cebel-i Rahme'nin önlerinde, kible istikametine yakın bir yerde yapmış, vedâ hutbesinin bir kısmını burada îrad etmişti. İlk ve son haccı olan Vedâ Haccı'n-

5. Cebel-i Sevr'de ve sonrasında yaşananlar hakkında geniş bilgi için "Örnek Nesil" ve "Ufuklar Ötesinden Mukaddes diyar'a..." isimli kitaplara müracaat ediniz.

da öğle ve ikinci namazlarını birleştirerek Mescid-i Nemira'nın olduğu yerde kıldırması.

Mescid-i Nemira'nın diğer bir ismi Mescid-i Arafa'dır. Mescidin kible istikameti Urene Vadi-sinde olduğu için Mescid-i Urene olarak da anılmıştır. Urene Vadisi'nin Arafat'tan olmadığı, hadis-i şerifle sabittir.

Bu gün ülkemizden giden hacılara tahsis edilen bölge, Cebel-i Rahme'nin kuzey-batısına düşen bölgedir.

Arafat, Mekke harem hudutları dışındadır.

MÜZDELİFE

Müzdelif, Arafat'la Mina arasında, Mina'ya daha yakın, genişçe bir sahanın adıdır. Arafat'taki vakfeden sonra, güneşin batımıyla yola çıkan hacılar buraya gelir, akşamla yatsı namazını birleştirerek burada, yatsı namazının vaktinde kılarlar.

Meş'ari'l-Haram, bu sahanın ortalarındadır. Ana cemaat, namazlarını Meş'ari'l-Haram Camii'nde kılar.

Cemrelere atılacak taşlar buradan toplanır. Bilhassa ilk gün Cemre-i Akabe'ye atılacak 7 taşın buradan alınması sünnettir.

Hacılar, sabah namazını Müzdelife’de edâ eder, sabah namazından sonra burada vakfe yapar. Bu vakfe vacibtir. Müzdelife’nin her yeri vakfe yapmak için uygundur.

Müzdelife ile Mina arasında “Muhassar” denilen bir vâdî vardır. Meşaru’l-Haram Mescidi’nin yanından devam eden yaya yolu bu vadîden geçerek cemrelere gider. Kâbe’yi yıkmaya gelen ve çok iri bir filin baş çektiği Ebrehe Ordusu bu vâdîde durdurulmuş ve dalga dalga sürüler halinde gelen kuşların attığı taşlarla burada helak edilmiştir.

Muhassar Vadîsinden geçerek gidenlerin vadî-yi hızlı geçmeleri sünnete uygun olandır.

MİNA

Mina Müzdelife ile Mekke arasında dağlarla çevrili bir vadîdir. Mekke istikametinde Akabe Vadisi ile son bulur. Mescid-i Hayf ve Cemreler (taşlama noktaları) buradadır.

Hacda bayram geceleri burada geceleme sünnet-i müekkedir.

Mescid-i Hayf’ın olduğu mekan, Allah Rasûlü’nün Mina’da kendisine konaklama yeri olarak seçtiği, namazları edâ ettiği mekandır.

Mina tarihî nice hatıraların yaşandığı yerdir. İbrahim^(as), oğlu İsmâil'i^(as) kurban etmek için bu mıntıkaya getirmişti.

Rasûlullah^(sav) Efendimiz'in Medînelilerle buluştuğu Akabe Vâdisi de buraya, bilhassa Büyük Cemre'ye yakındır. Buluşmanın 1. ve 2. Akabe Biatları'nın yapıldığı yerde "Biat Mescid"i diye anılagelen küçük bir câmi vardır.

Rasulullah'ın^(sav) Doğduğu Ev

Harem-i Şerif'e yakın, Beytullah'tan Bâbü's-Selâm'a doğru yönelince yaklaşık 200 m mesafededir. Çevresi tamamen boşalmış durumdadır. Asıl evin yerine yapılmış olan betonarme bir bina, bu gün kütüphane olarak kullanılmaktadır.

Burası Allah Rasûlü'nün evi olarak anılıyor olsa da Efendimiz'in evi değil, dünyaya geldiği evdir. Hatice Vâlidemiz'le evlenince amcası Ebu Talib'in evinden Vâlidemiz'in evine intikal etmiş, dolayısıyla Efendimiz'in Mekke'de kendisine ait bir evi olmamıştır.

CENNETÜ'L-MUALLÂ

Mekke-i Mükەرreme'nin asıl tarihî kabristanıdır. Medîne'de bulunan Cennetü'l-Bakî'den sonra fazîleti en çok olan kabristandır. Hatice Vâlidemiz, Hz. Aişe validemizin ablası Esmâ^(ra) burada medfundur. Mekke'de vefat eden nice âlim ve fâzıl insanların toprağa verildiği bir yerdir.

Mekke'nin yukarısında yer alan “Hucûn” denilen mıntıkada, bir dağ arası vadisindedir.

MESCİD-İ CİN

Rasûlullah'ın^(sav) bir grup cinle buluştuğu ve onlara tebliğde bulunduğ yere yapılan mesciddir.

Bu konuyla ilgili rivâyet Abdulah İbn Mesûd'dan gelir. Efendimizle birlikte Hucûn taraflarında yer alan bu mevki yakınlarında iken, Efendimiz bir hat çizerek Abdullah İbn Mesûd'tan buradan ileri geçmemesini, oturup dönüşünü beklemesini istemiştir. Kendisi ilerleyerek cinlerle buluşmuş ve onlara Kur'ân okumuş, onlardan biat almıştır.

Sonraki yıllarda bu hatıranın yaşandığı yere mescid yapılmış ve bu mescid “Cin Mescidi” olarak anılmıştır. Cin Mescidi Mescid-i Haram'dan Cennetü'l-Mu'allâ'ya giderken yolun solunda yer alır.

HUDEYBİYE

Hicretin altıncı yılında Hendek Gazvesinden sonra, Allah Rasûlü'nün^(sav) gördüğü bir rüyânın arkasından Medîne'de tatlı bir heyecan başlamış, çok geçmeden Allah Rasûlü^(sav) 1400 kadar saha-be ile birlikte Zü'l-Huleyfe'de umre için ihrama girmiş, kurbanlıkları yanlarına alarak Mekke'ye doğru yol almaya başlamışlardı. Müşriklerin engellemek için karar aldıkları ve Halid İbn Velid'in süvari birliğiyle önlerini kesmeye çalıştığı haberini alınca da yön değiştirerek Seniyyetü'l-Mirâr yolundan Hudeybiye Ovası'na inmişlerdi.

Burada konaklamışlar, Allah Rasûlü^(sav) sahabîleri ile istişare etmiş ve arada elçiler gelip gitmeye başlamıştı...

Elçi olarak giden Osman^(ra) Kureyşliler tarafından önce iyi karşılanıp sonra hapsedilince, bu durum Rasûlullah'a ve sahabelere onun öldürüldüğü şeklinde ulaşmıştı.

Bu haber üzerine Allah Rasûlü^(sav) “semura” denilen kısa yapraklı, küçük dikenli bir ağaç altında Müslümanları biata davet ediyordu. Bütün mü'minler biat ediyorlar, Allah Rasûlü, bir eliy-le diğerini tutarak Osman'ın yerine de biat ediyordu.

Yapılan bu biat sıradan bir biat değildi. Sabır ve, sebat etmek, geri adım atmamak, sarsılmamak üzere yapılan bir biattı. Bazı sahabeler; “Biz o gün ölümüne biat ettik,” diyerek bu biatın manasını özetliyordu. Belki hepsi aynı manaya geliyordu, ancak “ölümüne biat” ifadesi o günün yapılan biatın asıl manasıydı.

Bu biat, ismini âyet-i kerîmeden alarak tarihe “bey’atü’r-rıdvan” ve “bey’atü’ş-şecera” olarak geçiyordu. “Bey’atü’r-rıdvan” deniyordu, çünkü Allah’ın rızasının tecelli ettiği ve müjdelendiği bir biattı. “Bey’atü’ş-şecera” deniyordu çünkü ağaç altında gerçekleşmişti; şecera, ağaç demektir. Sahabelerin biatı devam ederken Hz. Osman’ın hayatta olduğu haberi geliyordu.

Son olarak Kureyş tarafından elçi olarak Süheyl İbn Amr geliyordu. Süheyl, sulh için gönderilmişti ve sulh istiyordu. Rasûlullah’ın huzuruna geldi. Oldukça uzun konuştu. Karşılıklı konuşmalardan sonra anlaşma yapılmasında ittifak edildi sonra anlaşma maddeleri kaleme alındı.

Anlaşma henüz imzalanmadan Süheyl’in oğlu Ebu Cendel zincirlerini sürükleyerek gelmişse de anlaşma gereği geri verildi.

Anlaşmanın bazı maddeleri ve anlaşma sırasında yaşananlar ölümüne biat eden sahabelere

çok ağır gelmişti. Rasulullah'ın emrine rağmen ihramdan çıkmamış, bekliyorlardı. Efendimiz Ümmü Seleme Vâlidemizin tavsiyesi üzerine kendi kurbanını kesiyor, berberini çağırarak saçını tıraş ettiriyordu. Böylece sahabîler her şeyin bittiğini anlıyor, onlar da kurbanlarını kesip, birbirlerini tıraş ederek ihramdan çıkıyorlardı.

Bu umreden dönüş, geliş kadar şevkli değildi. Ancak dönüş sırasında Fetih Sûresi nazil oluyordu. “Şüphesiz biz sana açık bir fetih ihsan buyurduk” buyruluyordu. Gönüller vahyin fetih müjdesiyle yatışıyor, çok geçmeden de anlaşılanın etkileri görülmeye başlıyordu. Ertesi yıl da gelinecek coşkulu bir umre edâ ediliyordu...

Hudeybiye bu hatıraların yaşandığı bir yerdi. Eski Cidde yolu üzerinde ve yaklaşık Harem-i Şerife 25 km mesafededir. Eski ve yeni sınır taşları ve kuyular halen Harem sınırında sağlamlığını korumaktadır.

✿ Ayrıca Mescid-i Cin yakınlarında Mescid-i Şecere ve Mescid-i Râye vardır.

Zâhir Vâdisi girişinde Tuvâ Kuyusu yakınında da Mescid-i Tuvâ yer alır. Ten'im'de Âişe Mescidi, Ci'râne'de Ci'râne Mescidi gibi daha bir çok tarihî hatıranın bulunduğu mescidler ve mekanlar bu mukaddes beldeye serpilidir.

MEKKE'DEN AYRILIRKEN

اَللّٰهُمَّ لَا تَجْعَلْ هَذَا آخِرَ الْعَهْدِ بَيْنِكَ الْحَرَامِ وَ
اِنْ جَعَلْتَهُ هَذَا آخِرَ الْعَهْدِ بِهِ فَعَوِّضْنَا عَنْهُ الْجَنَّةَ يَا
اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ.

وَ صَلَّی اللّٰهُ عَلٰی خَیْرِ خَلْقِهٖ مُحَمَّدٍ وَ عَلٰی اٰلِهٖ وَ
صَحْبِهٖ اَجْمَعِيْنَ . وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ .

“Allah’ım! Bu ziyaretimi, Beyt-i Haram’ına son gelişim, ona son kavuşuşum eyleme! Eğer bu ziyaretim, onunla son buluşmam ise, Ey Merhametlilerin en merhemetlisi Rabbim, onun karşılığı bize Cennet nasib eyle!..

Yaratılmışların en hayırlısı Muhammed Mustafa’ya, ehl-i beytine ve bütün sahabelerine salât ü selam eyle!

Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah’adır...”

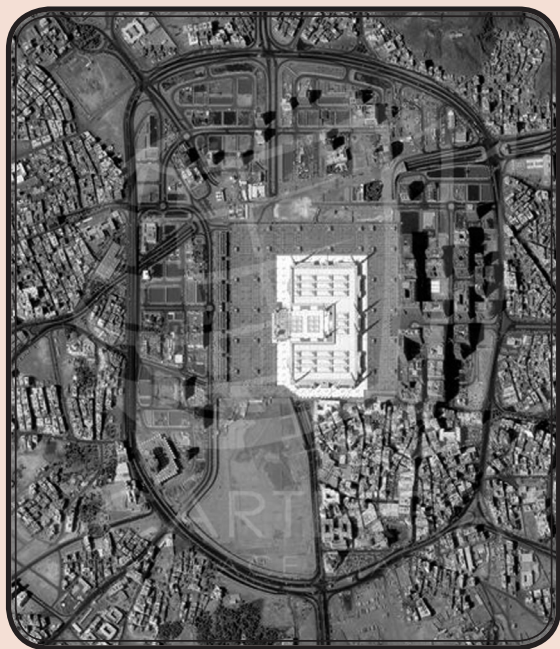
Beşinci Bölüm

MESCİD-İ NEBÎ'yi

ve

Rasûlullah'ı^(sav) Ziyaret

Ziyaret ve Medîne-i Münevvere Hakkında Birkaç Kelime

Allah Rasûlünü, Habîbullah'ı, Kâinâtın Efendisi, bütün mahlukâtın en hayırlısı Muhammed Mustafa^(sav) Efendimiz'i ziyâret elbette ki sevâbı mûcib, Rabbimizin şefkat ve merhametini, lutuf ve keremini celbedicidir. Sebepsiz terki ise büyük bir gaflet, hürmetsizlik, katı yüreklilik ve cefâdır.

Nitekim Efendimiz^(sav);

((مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ وَلَمْ يَزُرْنِي فَقَدْ جَفَانِي))

“Beytullah'ı haccedip de beni ziyâret etmeyen bana cefâ eder,” buyurmuşlardır.

Hadisi İbn Adıyy, “hasen” bir senedle rivayet eder.

Mescid-i Nebî'yi ziyâreti ve onda namazın fazîletini ise anlatmaya ne hâcet. Zira; Rasûlullah^(sav) şöyle buyurmuştur:

((لَا تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا وَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَ الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى))

“Üç mescid vardı ki, gerçekten onları ziyâret için safere çıkmaya, yol meşakkatlerine katlanıp

onlara ulaşmaya değer: Benim bu mescidim, *Mescid-i Haram ve Mescid-i Aksâ*.”

Hadis, müttefekun aleyh bir hadistir. Bir başka müttefekun aleyh hadiste de;

((صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِي
غَيْرِهِ مِنَ الْمَسَاجِدِ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ.))

“Bu mescidimde kılınan bir namaz, diğer mescidlerde kılınan bin namazdan daha hayırlı, daha faziletlidir. Mescid-i Harâm müstesnâ,” buyrulur.

Bizleri gerçekten zorlayan meşru bir sebep yoksa bu ziyaret ihmal edilmemelidir. Gönüllerin bu manevî havayı teneffüs etmeye ve Allah Rasûlü’nün yanında bulunmaya, onun ümmeti olma şerefini onun yanında hissetmeye, bir süre onun misafiri, komşusu olmaya ihtiyacı vardır.

Medîne ise kelimelere zor sığan bir şehirdir. O, hicret yurdu, Güzel Belde, Nurlu Şehir’dir. İslâm Devletine ilk merkezlik eden ve kendi diyârını terk etmek zorunda kalan Allah Rasûlü’ne ve binlerce sahâbeye kucak açan, onları bağrına basan bir şehir. Muhacirleriyle, ensâıyla, azm dolu, ih-

las dolu, aşk-vecd dolu, tâat-zühd dolu, sadâkat, sebat ve cihad iştîyakıyla dolu altın neslin binlerce hâtırasını taşıyan bir şehir...

Bu güzel şehir, bu Peygamber Şehri, ilk İslâmî Devlet ve ilk cihad merkezi olduğu gibi, ilk toplu uhuvvetin (kardeşliğin) de merkezidir. Her karış toprağının ayrı bir ibret değeri, ayrı bir hatırası vardır. Dolayısıyla bu şehirde bilgiler bilgilere eklenmeli, hatıralar canlanmalı, güzel duygular yeniden yaşanmalı, tazelenmelidir...

Medîne-i Münevvere'nin fazîletini, kadr ü kıymetini bildiren bir çok hadis-i şerif vardır. Şimdi bunlardan ikisini paylaşıyoruz:

Ebu Hureyre^(ra), Allah Rasûlü'nün^(sav) şöyle buyurduğunu rivâyet ediyor:

((مَا بَيْنَ قَبْرِى وَ مِنبْرِى رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ
وَ مِنبْرِى عَلَى حَوْضِى))

“Evimle minberim arası, cennet bahçelerinden bir bahçedir. Minberim havuzum üzerindedir.”

Yine Ebu Hureyre'nin^(ra) rivâyet ettiği bir başka hatıra, bir başka hadis:

“İnsanlar mevsimin ilk meyvesini görünce Rasûlullah^(sav) Efendimiz’e getirirlerdi. Rasûlullah^(sav) onu alınca;

“Allah’ım! Meyvelerimizi hakkımızda bereketli kıl. Medîne’mizi bize mübarek kıl.

Meyve ve mahsullerimizi ölçtüğümüz sâ’ımızı, müddümüzü bereketli eyle.

Allah’ım! Şüphesiz ki İbrahim kulundur, sevdiğin dostundur, peygamberindir. Ben de kulun ve peygamberinim. O sana Mekke için duâ etmişti. Ya Rab! Ben de sana, onun Mekke için duâ ettiği kadar ve bir o kadar daha Medine için duâ ediyorum,” diye duâ ederdi.

Sonra, doğumu en yakın olan küçük çocuğu çağırır ve bu meyveyi ona verirdi.

YOLDA

Mescid-i Nebî’yi ve Rasûlullah^(sav) Efendimiz’i ziyaret için yola çıkan bir kimse, yol boyunca çokça salât ü selâm getirir. Rasûlullah’ın^(sav) sîretinden hatıralar zikreder, İslâm nûrunun bize ulaşması, hakkı tebliğ, bâtılın azgın gidişini durdurmak için çektiği çileleri ve mücadelelerini, cihadlarını yâd eder, kendini bedenlen ve mânânen bu ziyaret için hazırlar, mesâfeler yaklaştıkça sevgi ve

iştiyakını ziyâdeleştirir, seyrini hızlandırır, hûşû ve teslimiyet ve edeple dolar.

Medine-i Menevvere'ye girerken şöyle duâ eder:

بِسْمِ اللَّهِ عَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ.
 ﴿رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي مُخْرَجَ
 صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا﴾

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لِيْ اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَاَرْزُقْنِيْ مِنْ زِيَارَةِ
 رَسُوْلِكَ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ مَا رَزَقْتَ اَوْلِيَائِكَ
 وَ اَهْلَ طَاعَتِكَ وَ اَنْقِذْنِيْ مِنَ النَّارِ وَ اغْفِرْ لِيْ
 وَ اَرْحَمْنِيْ يَا خَيْرَ مَسْئُوْلٍ يَا عَزِيْزُ يَا غَفَّارُ.

“Bismillâh. Allah Rasûlü'nün ümmetinden biri olarak onun mescidine yönelir, onu ziyarete azmederim. Güç ve kuvvet, ancak Allah'ın ihsanıyladır.

Rabbim! Girdiğim yere, hayırlı, selim ve müstakîm bir girişle girdir. Oradan çıkarırken de hayırlı bir çıkışla çıkar. Yüce katından güç, imkân ve yardım ihsan eyle.

Allah'ım! Rahmet kapılarını aç. Rasûlün'ün (sav) ziyaretiyle nimetlendir. Evliyâna nasip eylediğin, taât ehline bahşeylediğin lütufları bana da bahşeyle. Bu kulunu Cehennem azâbından kurtar, mağfiret eyle, merhamet buyur! Ey kendisinden talepte bulunanların ey hayırlısı. Ey Aziz, ey çok mağfiret eyleyen, rahmet ve şefkat sahibi rabbim!”

Mescid'e Girerken de Hûşû ve edeble -sağayağını takdim ederek- Mescid'e girerken de şöyle der:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِ مُحَمَّدٍ وَ
صَحْبِهِ وَسَلِّمْ. اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ ذُنُوْبِيْ وَ افْتَحْ لِيْ
اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ.

“Allah'ım! Hz. Muhammed Efendimize, Ehl-i Beytine, Ashab-ı Güzîne salâtü selam eyle!

Allah'ım! günahlarım affeyle, benden mağfiretini esirgeme, Rahmet kapılarını aç!”

Mescid-i Nebî'de

Rasûlullah'ın Mescidine girince -kerahet vakti değilse- önce “Tahiyyetü'l-Mescid” kılar. Mümkünse bu namazı mihrâbın minbere yakın yerin-

de edâ eder. Orada mümkün olmazsa bu makama yakın veya “Ravza-ı Mutahhara”nın müsâid bir yerinde; o da mümkün olmazsa imkân bulduğu yerde kılar.

Namazını edâdan sonra hamd eder, şükreder, Rabb’ine bu nimete nâil oluşundan dolayı senâlarda bulunur.

Daha sonra, son derece edebli bir tavırla ve hûşû içinde bütün kalbiyle, bütün his ve duygularıyla Efendimizin kabrine yönelir. Hizasına gelince, Kabr-i Şerife dönük olarak durur, ellerini bağlar, Efendimizin hayatta iken huzurunda bulunuyormuşçasına onun heybetinin, azametinin, şeref ve kadr yüceliğinin şuurunda olarak, çok yüksek değil ama duyulacak bir sesle şöyle diyerek selâmlar:

Rasûlullah^(sav) Efendimiz’e Selâm

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ - السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيلَ اللَّهِ
السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَ خَلْقِ اللَّهِ

السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ

السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ

السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ

السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا شَفِيعَ الْأُمَّةِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَعَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ
الْمُرْسَلِينَ وَالْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَعَلَى آلِكَ وَ
أَهْلِ بَيْتِكَ وَأَصْحَابِكَ أَجْمَعِينَ وَسَائِرِ عِبَادِ اللَّهِ
الصَّالِحِينَ.

جَزَاكَ اللَّهُ عَنَّا أَفْضَلَ وَأَكْمَلَ مَا جَزَى بِهِ رَسُولًا
عَنْ أُمَّتِهِ وَنَبِيًّا عَنْ قَوْمِهِ. وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْكَ أَزْكَى
وَأَعْلَى وَأَذْنَى.

وَأَشْهَدُ أَنَّكَ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَخَيْرُهُ مِنْ خَلْقِهِ.
وَأَشْهَدُ أَنَّكَ بَلَّغْتَ الرِّسَالََةَ وَأَدَّيْتَ الْأَمَانَةَ
وَنَصَحْتَ الْأُمَّةَ وَأَقَمْتَ الْحُجَّةَ وَجَاهَدْتَ فِي
اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ وَعَبَدْتَ رَبَّكَ حَتَّى أَتَاكَ الْيَقِينُ.

وَصَلَاةُ اللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ جَمِيعَ خَلْقِهِ مِنْ أَهْلِ
سَمَاوَاتِهِ وَ أَرْضِهِ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

اللَّهُمَّ آتِهِ الْوَسِيلَةَ وَ الْفَضِيلَةَ وَ الدَّرَجَةَ الْعَالِيَةَ
الرَّفِيعَةَ وَ ابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِي وَعَدْتَهُ، إِنَّكَ
لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ
الشَّاهِدِينَ. آمَنْتُ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتِبَهِ وَ رُسُلِهِ
وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَ شَرِّهِ. اللَّهُمَّ فَتَبِّئْنَا
عَلَى ذَلِكَ وَ لَا تَرُدَّنَا عَلَى أَغْقَابِنَا.

رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَ لِآبَائِنَا وَ لِأُمَّهَاتِنَا وَ ذُرِّيَّاتِنَا وَ
لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ. وَ لَا تَجْعَلْ فِي
قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا. رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ
ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ.

Önünde bulunduğumuz maksûrada Peygamber Efendimiz ile iki can yoldaşı Ebu Bekir ve Ömer^(ra) vardır. Kabirleri, kible tarafından başlارarak arka arkaya sıralanır. En önde, sağ tarafı kibleye gelecek şekilde Rasûlullah^(sav) bulunmakta, onun arkasında başı Allah Rasûlü'nün göğüs hizasına gelecek şekilde Ebu Bekir^(ra), onun arkasındaki da aynı şekilde Ömer^(ra) yer alır.

Ziyaretçi, Peygamberimize selâm verdikten sonra Kabr-i Şerif'e dönük olarak bir adım sağa doğru ilerler ve Rasûlullah'ın^(sav) halîfesi, yoldaşı Ebu Bekir'e selam verir.

Hız. Ebu Bekir'e Selâm:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا بَكْرٍ الصِّدِّيقِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَلِيفَةَ رَسُولِ اللَّهِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفِيَّ رَسُولِ اللَّهِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَاحِبَ رَسُولِ اللَّهِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَزِيرَ رَسُولِ اللَّهِ

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا ثَانِي رَسُولِ اللَّهِ فِي الْغَارِ وَرَفِيقَهُ

فِي الْأَسْفَارِ وَ أَمِينَهُ عَلَى الْأَسْرَارِ .
السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مَنْ أَعْتَقَهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ .
السَّلَامَ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ . جَزَاكَ اللَّهُ
عَنْ رَسُولِهِ وَ عَنِ الْإِسْلَامِ وَ أَهْلِهِ خَيْرَ الْجَزَاءِ
وَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْكَ أَحْسَنَ الرِّضَا . اَللّٰهُمَّ ارْضَ
عَنْهُ وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ وَ أَكْرِمْ مَقَامَهُ وَ أَجْزِلْ ثَوَابَهُ
بِفَضْلِكَ وَ كَرَمِكَ يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ .

Aynı şekilde bir adım daha sağa gider ve Ömer-
ru'l-Faruk Hazretlerine selam verir.

Hiz. Ömer'e Selâm

السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عُمَرَ الْفَارُوقُ
السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مَنْ اسْتَجَابَ اللَّهُ فِيهِ دَعْوَةَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ .
السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مَنْ أَظْهَرَ اللَّهُ بِهِ الدِّينَ .
السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مَنْ نَطَقَ بِالصَّوَابِ وَ وَافَقَ قَوْلُهُ
مُحْكَمَ الْكِتَابِ .

السَّلَامَ عَلَيْكَ يَا مَنْ عَاشَ حَمِيداً وَ خَرَجَ مِنْ
الدُّنْيَا شَهِيداً. جَزَاكَ اللَّهُ عَنْ نَبِيِّهِ وَ خَلِيفَتِهِ وَ أُمَّتِهِ
خَيْرَ الْجَزَاءِ. لَقَدْ نَصَرْتَ الْإِسْلَامَ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ
فَتَحْتَ مُعْظَمَ الْبِلَادِ بَعْدَ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ. كَفَّلْتَ
الْأَيْتَامَ وَ وَصَلْتَ الْأَرْحَامَ وَ قَوَّيْتَ بِكَ الْإِسْلَامَ.
وَ كُنْتَ لِلْمُسْلِمِينَ إِمَاماً مَرْضِياً وَ هَادِياً مَهْدِياً.
جَمَعْتَ شَمْلَهُمْ وَ أَعَنْتَ فَقِيرَهُمْ وَ جَبَرْتَ كَسْرَهُمْ.
فَالسَّلَامُ عَلَيْكَ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.

Ziyaret için hazır olanların çokluğu sebebiyle, başkasına eziyet vermeden Kabr-i Şerif önünde fazlaca beklemek pek mümkün olmamaktadır. Ancak تنها bir ana rast gelinir de mümkün olursa, son iki kabir hizasına durarak her iki halife-ye birden tekrar selâm verilir. Sonra yine Rasûlullah^(sav) Efendimizin hizasına gelinir; huzurunda Cenâb-ı Allah'a istiğfar edilir, duâ ve niyazda bulunarak huzurdan edeple ayrılır.

Bu arada Rasûlullah^(sav) Efendimize selâm gönderenler varsa -biliniyor ve hatırlanıyorsa, isimlerini de zikrederek- bu selâmlar Efendimize ulaştırılır. İsimler hatırlanamıyorsa “selâm gönderen kardeşlerimiz” ifadesi gibi genel ifadeler kullanılarak selâmlar takdim edilir.

- Ziyareti bitirince minberin yanına gelir, duâ eder, Ravza-ı Mutahhara’da müsaid bir yerde namaz kılar, duâ ve niyazlarda bulunur.

- Ziyâretçi Medine-i Münevvere’de bulunduğu müddetçe namazlarını Mescid-i Nebî’de kılmaya titizlik gösterir, fırsat buldukça yeni ziyaretlerde bulunur.

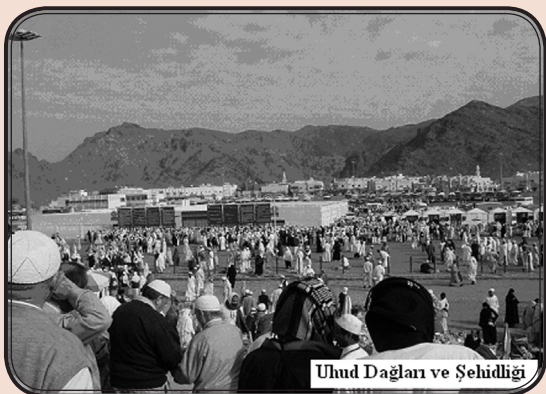
- Cennetü'l Baki’, Uhud, Fetih Mescidleri (Hendek Gazvesinin cerayan ettiği yer), Kibleteyn ve Kuba Mescidini ve sâir hatıraların yaşandığı yerleri, imkan nisbetinde ziyaret eder, duâ eder, o günleri yâd eder, azim ve şevk tazeler; aşk, vecd, ibret ve tâatla dolar.

Cennetü'l- Baki’ ve Uhud Şehidliği Ziyâret Edilirken

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ.

السَّلَامَ عَلَيْكُمْ دَارَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ
بِكُمْ لَآحِقُونَ. أَنْتُمْ سَلَفُنَا وَنَحْنُ بِالْآثَرِ. يَغْفِرُ اللَّهُ
لَنَا وَلَكُمْ.

Uhud Dağları ve Şehidliği

Altıncı Bölüm

MEDİNE-İ MÜNEVVERE'deki Ziyaret Yerleri

İslâm devletinin ilk baş şehri olan, Allah Rasûlünü ve binlerce sahabeyi bağrına basan Medine-i Münevvere, muhacirleriyle, ensâıyla, daha sonra yeni filizlenip yetişen fedakâr gençleriyle, ilim ve irfan dolu âlimleriyle gönüllerde mümtaz yeri olan birçok aziz insanın, Altın Çağ'da cereyan eden hâdiselerin, binlerce hâtırasını taşımaktadır.

Tarihler boyu bütün dünyaya misal olacak şan ve şeref dolu nice ibret levhalarının sergilendiği bir diyâr olduğu gibi adâletin en güzel örneklerinin de sergilendiği kâinatın en değerli devletinin ilk merkezidir. Her karış toprağının ayrı bir değerinin olduğu bilinen bir gerçektir. Bu diyarda yaşananların bilinmesi, güzel duygularla yoğrulması ve şuurunun paylaşılması, bu diyardan yurdumuza taşınacak en güzel hediyelerdendir.

Ancak biz, Mekke'de olduğu gibi burada da Mescid-i Nebî'den başlayarak sadece ziyareti mü-tad hale gelen yerleri tanıtacağız.

MESCİD-İ NEBÎ

Mescid-i Nebî, Allah Rasûlü'nün^(sav) Medîne-i Münevvere'ye (o günkü ismiyle "Yesrib"e) hicretinin hemen ardından inşasına başladığı, inşasın-

da hem Allah Rasûlü'nün, hem de nice güzîn sa-hâbînin emekleri, alın terleri ile azm, şevk, emel, ümit ve coşkularının olduğu bir mesciddir.

Şüphesiz Allah Rasûlü'nün en çok imamette bulunduğu, içinde nice âyetlerin vahy olunduğu, nice sahâbînin gelerek İslâmla şeref bulup keli-me-i şehâdet getirdiği, nice hatıraların yaşandığı, nice cihad ordularının hazırlandığı mesciddir...

Bu mescid, daha önce de zikredildiği gibi Allah Rasûlü'nün^(sav);

((صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِي
غَيْرِهِ مِنَ الْمَسَاجِدِ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ.))

“Bu mescidimde kılınan bir namaz, diğer mes-cidlerde kılınan bin namazdan daha hayırlı, daha faziletlidir. Ancak *Mescid-i Harâm müstesnâ*,”⁶ buyurduğu mesciddir...

Asırlar boyu nice ilim-irfan ehli âlimlerin, fâ-zılların yetiştiği, nice mücâhidlerin Allah'a secde ettiği, nice hayırları, hatıraları sînesinde toplamış bir mesciddir. O, İki Cihan Serveri'nin, Kâinâtın

6. Abdullah İbn Ömer'in rivâyet ettiği bu hadis-i şerif müttefe-kun aleyh olan bir hadistir. Sahih-i Buhârî'de Kitâbü's-Sa-lât'da, Sahih-i Müslim'de Kitâbü'l-Hac'ta nakledilir.

Efendisi'nin, Allah'ın Habîbi Muhammed Mustafa'nın mescididir...

Mescid-i Nebî'nin Binası

(Asr-ı Saadetten Bu Yana Yapılan Genişletmeler)

Hakkında Kısa Bilgiler

Mescid'in ilk binası, Hicretin ilk (M. 622) yılının Rebîu'l-Evvel ayında binâ edilmişti. Bu binânın temeli taştan, duvarları kerpiçten, direkleri hurma gövdesinden, tavanı hurma dallarından dandı.

Mescidin uzunluğu 70 zira' (yaklaşık 33 m), eni 60 zira' (28 m), tavan yüksekliği 5 zira' (2,4 m) idi.

Birinci Genişletme

Bundan yedi yıl sonra -yani hicretin 7. yılında- Hayber'in fethinden dönülünce Peygamber Efendimiz^(sav) Mescid-i Nebî'de ilk genişletmeyi yaptı. Enine 40, boyuna 30 zira' ekledi. Böylece mescid, 100×100 zira' (46,2×46,2 m) ebadında ve kare şeklinde 2135 m²lik bir alanı kaplayan bir bina halini aldı.

Kible istikametine herhangi bir ilave yapılmamış, olduğu hizada kalmıştı.

Mescid-i Nebî'nin bu genişletme sonunda-

ki hudutlarını, günümüze uygun olarak tarif etmek gerekirse; kuzeyde kubbelerle örtülü yere kadar, doğuda Efendimizin türbe duvarı, batıda minberden itibaren 5. sütuna kadar olan alandır. Nitekim bu alanın bitiş sınırındaki sütunlarında;

“حَدِّ مَسْجِدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ”

“Mescid-i Nebî'nin hududu, sınırı” yazılıdır.

Bu hududun tayini, Efendimiz zamanındaki son şekil olduğu için önemlidir ve bu bilginin korunmasında fayda vardır.

İkinci Genişletme

Hiz. Ömer devrinde (Hicri 17, Miladi 638. yıla) kadar mescidin bu yapısı devam etmiştir. Bu yılda Hiz. Ömer^(ra) tarafından hem güney yönünde, hem kuzeyde, hem de batı istikametinde genişletme yapmıştır. Kible istikametindeki genişletme, Peygamber Efendimizin mihrabı ile, Hiz. Osman tarafından daha sonra yaptırılan ve günümüze kadar hizasını koruyan mihrab arasında yer alan revaka kadardır.

Batı tarafına ise iki sütun eklenmiştir. Kuzey istikametinde yaptığı genişletme 30 zira' (yaklaşık 14 m.)dir.

Üçüncü Genişletme

Bu genişletmeyi, Hz. Osman yaptırmıştır. H. 29, (M. 649) yılında yapılan genişletmede, güneye bir revak, batıya bir revak, kuzeye 10 z. (4,62 m.) ilave edilmiştir.

Kible istikametindeki bu genişletme, bu günkü kible duvarı sınırırır.

Dördüncü Genişletme

Dördüncü genişletme Emevi halifelerinden Velid İbn Abdülmelik tarafından yapılmıştır. Bu genişletmenin yapıldığı tarih, H. 88-91 (M.707-710) yılları arasındır.

Bu yıllarda Ömer İbn Abdülaziz^(rh.a.) Medine valisidir. Bu aziz insan, Medine’de de bir çok hayra imza atmış, herkesin sevgi ve takdirini toplamış, çevresine adalet ve huzur dağıtmıştır.

Onun valiliği sırasında yapılan bu genişletmede batıya iki sütun ilerleme yapılmış, batı sınırı bu günkü seviyesine gelmiştir. Doğu cihetinde ise önemli bir gelişme olmuş, bu yıllarda Validelerimizden hiç hayatta kalan olmadığı için onların odalarının bulunduğu saha da mescid içine alınmıştır. Validelerimizin odaları yıkılırken gözyaşlarını tutamayanlar olmuş; “Keşke kalsaydı da ge-

lecek nesiller Allah Rasulü'nün nasıl evlerde yaşadığını görseydiler," denmiştir.

Kuzeyde de genişletme yapılmış, ilk defa bu devirde Mescid-i Nebî'ye 4 minare inşa edilmiştir. Yine oyma (girintili) mihrab yapılmış, Mescid'e 20 kapı açılmıştır.

Beşinci Genişletme

Beşinci genişletme, Abbasi Halifesi Mehdi İbn Ebi Ca'fer zamanında olmuştur. Mehdi, H. 161-163 (M. 777-779) yılları arasında hem mescidi onarım ve bakımdan geçirtmiş, hem de kuzey kısmına ilave yapmış, mescid sadece kuzey yönünde genişlemiştir.

Altıncı Genişletme

Bu genişletme Sultan Eşref Kayıtbay tarafından yapılmıştır. H. 886-888 (M. 1481-1483) yılları arasında Sultan Eşref Kayıtbay'ın emriyle Mescid ciddi bir onarım ve bakımdan geçirilmiş, doğu tarafına (Efendimizin kabri istikametinde) 2,25 z. (1,04 m.) genişletilmiştir.

Yedinci Genişletme

Yedinci genişletme ise; Osmanlı Sultanı Abdülmecid tarafından H. 1265-1277 (M. 1848-1861) yılları arası yaptırılmıştır. Genişletme onarım ve bakımla birlikte yapılmış; yapılan onarım

ve genişletme ile Mescid-i Nebî yeni bir hüviyet kazanmıştır.

Ebyâr-ı Ali yakınlarındaki dağdan çıkarılan taşlar yontularak işlenmiş, duvarlar bu taşlarla örülmüş, mescidin üstü kubbelerle örtülmüş, kubbe-ler de kurşun levhalarla kaplanmıştır. Kubbe içle-ri, sütunlar, mihraplar ve duvarlar Abdullah Züh-dü Efendi tarafından ayetler, hadisler, Lafzatullah ve Peygamberimizin ismi, beyitler yazılarak be-zenmiştir. (Çoğunun üstü kapatılmışken bu yazı-lar, yakın tarihte yenilenmiştir.)

Sekizinci Genişletme

Sekizinci genişletme, Suud Kralı Abdülaziz ta-rafından yaptırılmıştır. 1945-1955 yılları arasın-da gerçekleştirilen bu genişletme sırasında Ab-dülmecid'in yaptırdığı kuzeydeki bölmeden 6246 metrekairelik bölüm yıkılmış, bu bölmeye 6024 metrekairelik bir bölüm daha ilave edilerek yeni-den inşâ edilmiştir.

Böylece mescidin boyu 128 m. eni 91 metreye ulaşmış, ortada doğudan batıya doğru uzanan ve üç revaktan meydana gelen bir kanat, üstü açık olarak bırakılmıştır. (Bu açık bölme, daha sonra elektrikli sistemle otomatik olarak açılıp kapanan şemsiyelerle örtülmüştür.)

Bu şekliyle mescidin cemaat kapasitesi 28.000 olmuştur.

Dokuzuncu Genişletme

Dokuzuncu ve günümüzdeki son genişletme ise gerçekten büyük çaptadır. 1984-1994 yılları arasında yapılan bu genişletme, Suudlular tarafından önce yapılmış olan bölmenin üç tarafını kuşatan, önceki mimari yapıyla uyuşan, modern ve dev bir genişletmedir. Bu genişletme ile Mescid-i Nebî, yaklaşık dokuz kat büyümüştür.

Ayrıca yeni yapılan kısmın sathı da kullanıma uygun olarak inşa edilmiş ve bütünü teknik donatılarla zenginleştirilmiştir.

Bu ilaveden sonra mescid zemininin genişliği 82.000 m², alacağı kişi adedi 150.000 olmuştur. Sütun sayısı 2104'de ulaşmıştır.

Namaz kılmaya uygun hale getirilen sathın genişliği ise 58.250 m² olup 90.000 kişinin namaz kılmasına uygundur.

Böylece Mescid-i Nebî'nin zemin ve sathta namaz için hazırlanan toplam alanı 140.250m² ve 240.010 kişiliktir. Böylece önceki kapasitenin dokuz katına çıkmıştır.

Mescid-i Nebî'nin avlusu da fevkalâde bir şe-

kilde düzenlenerek ve mermer döşenerek cami-den taşan cemaatin namaz kılmasına uygun hale getirilmiştir. Bu alan 135.000 m²'dir ve rahatlıkla 430.000 kişi almaktadır. Bu durumda avlusu ile birlikte Mescid-i Nebî'de toplam 698.000 kişi aynı anda namaz kılabilecek durumdadır.

Mescidin bir bölümü kadınların namaz kılması için hazırlanmıştır.

Yeni yapılan kısma, altı minare daha ilave edilmiştir. Böylece minare sayısı ona çıkmıştır.

Yeni bölmenin üzerinde 27 hareketli kubbe yer alır. Mescid bütünüyle soğutma sistemiyle donatılmış, avlusunun altına çift kat otopark inşa edilmiştir. Bu otopark normal şartlarda 4.444 araç alacak genişliktedir.

Mescid-i Nebî, bu yapısıyla, annelerimizin evlerini içine aldığı gibi, Ebu Bekir, Ca'fer, Abbas, Ammar, Abdullah İbn Mesud, Talha, Abdurrahman İbn Avf gibi bir çok sahabinin evlerini, Ebu Talha'nın evi ve Hâ' Kuyusu'nun bulunduğu bahçesini de sınırları içine almıştır.

UHUD VE UHUD ŞEHİDLİĞİ

Uhud, Medine-i Münevvere'nin kuzeyinde, Mescid-i Nebî'ye yaklaşık 4-5 km mesafededir. Rasûlullah^(sav) Efendimizin: “*Uhud bizi sever, biz de Uhud'u*” diye sevgisini kelimelere döktüğü dağdır.

Uhud Gazvesi, Hicrî 3. Yılda, Şevval ayının ortalarında (Milâdî, Mart 625 tarihinde) İslâm ordusu ile Bedir Gazvesinin öcünü almak isteyen Mekke müşrikleri arasında yapılmıştır. Büyük bir imtihana sahne olmuş; savaş kazanılmışken okçuların zafer coşkusuyla Rasûlullah'ın^(sav) kesin emrine rağmen yerlerini terk etmesi, başlarındaki emirin ikazlarına uymamaları yüzünden aleyhe dönüşmüştür. Sahabelerden 70 kişi şehid olmuş, Rasûlullah^(sav) Efendimiz de yaralanmıştır.

Alınan ağır darbeye rağmen, fedakâr yiğitlerin azm ve gayretlerin de tesiriyle ordu yeniden toparlanmış, müdafaa harbine geçilmiştir. Daha büyük zarar vermeden müşrikler uzaklaşmak zorunda bırakılmıştır.

Şehidler arasında Rasûlullah^(sav) Efendimizin amcası, İslâm cihangiri Hz. Hamza, İslâmın ilk davetçisi Mus'ab İbn Umeyr de vardı.

O günden sonra “Okçular Tepesi” olarak anılan Cebel-i Ayneyn, Uhud dağının Medine’ye bakan tarafındadır. Bu tepe ile Uhud yamaçları arasındaki vâdi, yaklaşık 1 km enindedir. Muharebe, bu sahada cereyan etmiştir. Şehidlik de buradadır ve okçular tepesine yakındır. Şehidliğin yanında Mescid-i Hamza vardır.

KIBLETEYN MESCİDİ

Hicretten önce ve hicretin ilk yıllarında namaz için kible Kudüs’teki Beytü-l Makdis idi.

Rasûlullah’ın gönlü hep Beytullah’ı kible edinmeyi arzu ederdi. Ancak emir gelmediği için Beytü-l Makdis’e dönüyordu. Hicret-i Nebî’den 16-17 ay sonra bu arzusu gerçekleşiyor, kıblenin değiştirildiğini bildiren âyetler nâzil oluyordu.

Rasûlullah^(sav) bu sırada Medîne yakınlarında Benî Seleme kabîlesinin yaşadığı köyü ziyaret etmiş, rivâyetlere göre Berâ İbn Ma’rûr’un kızı Ümmü Beşir’in davetine icâbet etmişti. Köyün mescidinde öğle namazını kıldırıyordu. Namazın iki rekatını tamamlamışlardı ki nüzûl başladı:

﴿قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً

تَرْضَاهَا، فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ﴾

“Ey Rasûlüm! Yüzünü semâya doğru çevirip durarak bir arayış, bir bekleyiş içinde olduğunu görüyoruz. Seni gönlüne hoş gelecek, arzu edegeldiğin kibleye döndürüyoruz. Yüzünü artık Mescid-i Harama çevir, Beytullah’ı kible edin!...”
(Bakara Sûresi 144)

Âyet-i kerime nâzil olunca, Rasûlullah Beytullah’a yöneldi. Arkasındaki saflar da konumunu yeniden ayarlayarak onu takip etti. Böylece aynı namazın ilk iki rekâtı Beytü’l-Makdis’e, son iki rekâtı da Beytullah’a (Kabe’ye) yönelinerek kılındığı için “Benî Seleme Mescidi” o günden sonra “Mescid-i Kibleteyn” (Çifte Kibleli Mescid) olarak anıldı.

Allah Rasûlü bu kible değişimiyle sevinmiş, gönlü yeni bir canlılık ve sürûrla dolmuştu.

Bu haber, “Benî Hârise Mescidi”ne bir sahabe tarafından ulaştırıldığında orada da ikinci namazı kılınıyordu. Haberi getiren öğle namazını Allah Rasûlü ile Kabe’ye yönelerek tamamlayan biriydi. Onların Beytü’l-Makdis’e doğru namaz kıldıklarını görünce, Allah’ı şahid tutarak onlara Rasûlullah ile birlikte namazlarını artık Kabe’ye doğru dönerek edâ ettiklerini, kiblenin değiştiğini söyledi. Kibleteyn Mescidi’nde yaşanan olayın bir benzeri de burada ikinci namazında yaşandı.

Bu hâdisenin bir başka şekli de, ertesi gün sabah namazında Kuba Mescidi'nde cereyan etmişse de “İki Kibleli Mescid” olarak anılmak, Allah Rasûlü orada bulunduğu, âyet orada nazil olduğu ve ilk kible tahvili orada gerçekleştiği için “Benî Seleme Mescidi”ne nasip olmuştur.

FETİH MESCİDLERİ

Hendek Gazvesi sırasında karargah kurulan saha Mesâcid-i Seb'a (Yedi Mescidler) diye de anılır. Ancak bu mescidlere “Fetih Mescidler” denmesinin daha uygun olduğuna inanıyoruz.

Yahudilerin tahrikiyle harekete geçen ve çevre kabilelerle de anlaşılan Mekkeli müşrikler, mü'min mücahidlerin üç katından daha fazla bir güçle savaş hazırlıkları yaparken; müdafaada kolaylık olur diye Selmân-ı Fârisî'nin^(ra) teklifi üzerine anlaşmalı arazîden, dağlık ve taşlık bölgeden geri kalan açık bölgeye, bütün meşakkatlere ve yokluğa göğüs gererek kısa zamanda büyük bir hendek kazılmıştı.

Medine'nin kuzey doğusundan batısına kadar uzanan Harratü Vâkım ile Bathan Vâdisi arasında yer alan bu hendeğin en zayıf noktası, Sel'

Dağı önlerinde bırakılmış, karargahlar da buraya kurulmuş, düşman buranın karşısında yer almaya zorlanmış, burada karşılanmıştı.

Mescidler, karargah noktalarına sonradan, (Hicrî birinci asrın sonlarına doğru Ömer İbn Aziz'in Medîne valiliği sırasında) bina edilmiştir. Daha sonra Osmanlılar tarafından yenilenmiş ve sağlamlaştırılmıştır.

Bu mescidlerden kible istikametine dönüldüğünde en geride olan ve Sel' Dağının yamacında yüksekçe bir noktada yer alanın adı Mescid-i Fetih'tir. Rasûlullah^(sav) Efendimiz'in merkez karargahı burada kurulmuş, burada dua ve niyazda bulunmuş, mücadelenin birçok safhalarını buradan takip etmiştir.

Oradan kible istikametine doğru basamaklara inildiğinde ilk geline mescid, Selmân-ı Fârisî Mescidi'dir. Onun önünde Hz. Ali Mescidi yer alıyordu. Bu mescid H. 1414 (M. 1993) yılında yeniden yapılma niyetiyle yıkıldı. Önce kazım yapıldığını gördük, sonra bu kazım durduruldu, sonra da açılan yer kapatılıp asfaltla örtüldü. Zannediyoruz ki fikir değiştirilmişti, daha sonra mescidlerle Sel' Dağı arasına oldukça büyük bir câmi inşa edildi.

Selmân-ı Fârisî mescidinden kibleye doğru bi-

raz daha ilerleyince sahanın ortalarına yakın bir yerde, düz zeminde Hz. Ömer Mescidi yer alır. Bu mescid günümüzde varlığını korumaktadır.

Hz. Ömer Mescidi'nden biraz sola dönerek kible istikametine ilerleyip, Sel' Dağı'nın bu yöndeki yamacına önümüze çıkacak merdivenlerden tırmandığımızda karşımıza çıkacak mescid, Hz. Ebu Bekir mescididir. Hemen hemen Fetih Mescidi ile aynı yükseklikte ve onunla karşı karşıyadır.

Buradan inilip Hz. Ömer Mescidi'nin kible istikametine doğru yaklaşık 30 m ilerlendiğinde, Sel' Dağının bu yönde düzleştiği noktada Sa'd İbn Muaz Mescidi yer alır. Üstü açık küçücük bir mescid idi. Yan duvarları yıkılarak ortadan kaldırıldı. Halen halk tarafından buranın mescid olduğu bilinmekte ve açıkta da olsa namaz kılınmaktadır.

Özellikle İranlılar tarafında bu mescid, Fatıma Mescidi olarak tanınıyor ve yakın ilgi görüyorsa da bunun doğru olmadığı kanaatindeyiz. Çünkü Fatıma Vâlidemiz Uhud Gazvesine gelmişse de Hendek Gazvesinde bulunmamıştır.

Bu meydana yer alan mescidlerin yedi değil altı olduğu, hiç bir devirde de yedi olmadı-

ğı bilinmektedir. O halde niçin Yedi Mescidler diye anılıyor? sorusuna cevap arandığında, bu ismin de çok sonraları dillerde dolaşmaya başladığı, belki yedinci mescid olarak, güney istikamette yakınlarda yer alan Benî Haram Mescidi'nin veya Uhud tarafına doğru Sel' Dağı'nın uzantısı olan ve Râye Tepesi üzerinde yer alan Mescid-i Râye'nin düşünülmüş olabileceği söylenmiştir.

KUBA MESCİDİ

Rasûlullah^(sav) Efendimiz, Medine-i Münevvere'ye hicretleri esnasında, Medine yakınlarındaki Kuba köyünde konaklamış, bir müddet burada misafir olarak kalmış, bu esnada misafir olunan evin arkasındaki boş arsanın kenarları duvarla çevrilerek mescid haline getirilmiş, böylece Kuba Mescidi kurulmuştu.

Kuran-ı Kerim'de “takva üzerine kurulu mescid” diye övülen bu mescidi ve “temizliği sevenler” olarak övülen, temiz ve misafirperver Kubalıları Peygamberimiz bilhassa Cumartesi günleri ziyaret eder, onların gönülleri hoş tutardı.

Hicretin ilk coşkusu burada yaşamış, bir çok Medîneli gelerek Peygamber Efendimizi burada

ziyaret etmiş, Efendimizden sonra yola çıkanlar da gelerek ona burada yetişmişlerdir.

Kuba Mescidi de büyültülerek yeniden inşa edilmiş, Peygamberimizi ziyaret eden Gülsüm'ün^(ra) evi de mescid sınırları içinde kalmıştır.

CUMA MESCİDİ

Peygamber Efendimiz'in Kuba'ya Pazartesi günü öğle sıralarında ulaştığı, Pazartesi, Salı, Çarşamba ve Perşembe günleri burada konakladığı, Cuma günü öğle yakınları buradan ayrılarak Medîne'ye doğru yola çıktığı nakledilir. Biraz ilerleyip Beni Sâlim (İbn Avf) topraklarına gelince, "Rânûna" denilen vâdide Cuma vakti girmişti. Peygamberimiz Medîne'de ilk Cuma namazını burada kıldı.

Onun ilk Cuma namazı kıldığı bu yere yapılan Mescid Cuma Mescidi olarak şöhret buldu.

Medine'den Kuba'ya giderken, Kuba yakınlarında yolun sonundadır. Kuba Mescidinin kuzeyinden görülmektedir. Beyaz, güzel bir mescidir.

CENNETÜ-'L - BAKÎ'

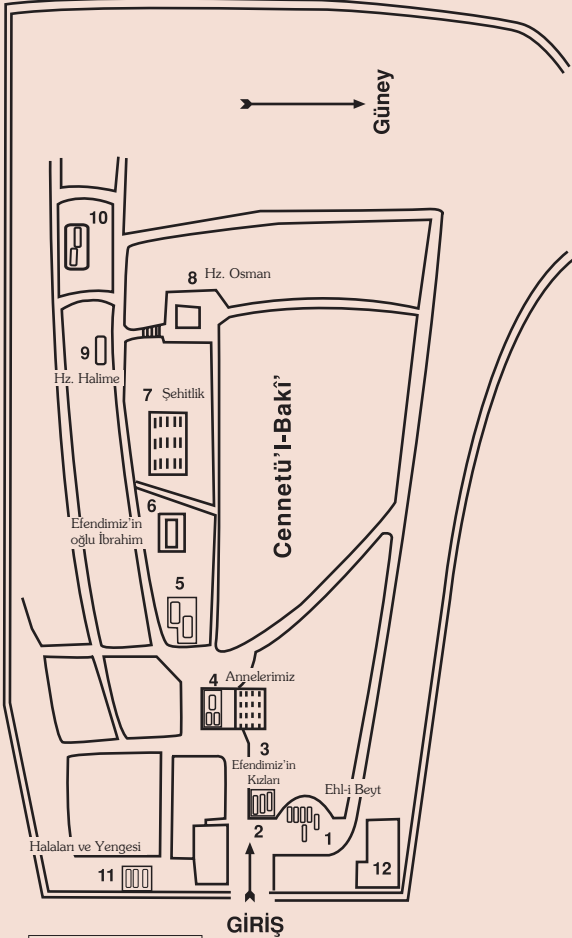
Mescid-i Nebî'nin doğusundadır. Asr-ı saâdetten bu yana kabristanlıktır. Önceden “ğargat” ağaçlarıyla kaplı olduğu, pazar yeri olarak kullanıldığı nakledilir. Ğargat ağaçları kaplı oluşu sebebiyle “Bakîü'l-Ğargat” diye de anılır.

Burada on bin civarında sahabenin yattığı bilinmektedir. Medfun olan aziz sahâbîler arasında Hz.Osman, Hz. Abbas, Peygamberimizin halası Safiyye, Zevcelerinin çoğu, üç kızı, oğlu İbrahim, Süt Annesi Halime, süt kardeşi Osman İbn Maz'un, torunu Hasan, Hz. Ali'nin ağabeyi Akîl, Ensarın ileri gelenlerinden Sa'd İbn Mu'âz ... vardır.

Ayrıca, Mescid-i Nebî çevresinde, Mescid-i Ğamâme, Mescid-i Ebubekir, Mescid-i Ömer, Mescid-i Osman, Mescid-i Ali, Mescid-i Bilal, Mescid-i Sibâk, Mescid-i İcâbe, Mescid-i Ebuzer; İstasyonun içinde Mescid-i Sükyâ, dışında Hamidiye Camii... *gibi gibi mescidler de bulunmaktadır.*

Cennetü'l-Bakî'de Bilinen Kabirler.

1 – Ehl-i Beyt Kabirleri:

Hız. Abbas	Hız. Zeynel Âbidîn
Hız. Fatıma	Hız. Muhammed-i Bâkır
Hız. Hasan	Hız. Cafer-i Sâdık

2 – Rasûlullah'ın^(sav) Kızları

Zeynep	Rukıyye	Ümmü Gülsüm
--------	---------	-------------

3 – Vâlidelerimiz (Rasûlullah'ın Zevceleri)

Hız. Aişe	Hız. Zeyneb Binti Cahş
Hız. Hafsâ	Hız. Zeyneb Binti Huzeyme
Hız. Sevde	Hız. Mâriye
Hız. Ümmü Selem	Hız. Cüveyriye

Bilindiği gibi **Hatice Vâlidemiz** hicretten önce **Mekke**'de vefat etmiştir.

Meymûne Vâlidemiz de Mekke yakınlarında **Seref** denilen vâdide akrabalarının yanında vefat etmiş ve orada defnedilmiştir.

4 – Efendimizin Akrabâlarından;

Akıl İbn Ebî Tâlip (Hız. Ali'nin Ağabeyi)

Ebû Süfyân İbn Hâris (Efendimizin Amcaoğlu)

Abdullah İbn Cafer (Cafer-i Tayyar'ın oğlu)

5 – İmamlardan;

İmam Nâfi' (Şeyhü'l-Kurrâ - İmam Mâlik'in Hocası) İmam Mâlik

6 – Peygamber Efendimizin oğlu İbrâhim

7 – Şehidlik (Uhud'da yaralanıp Medîne'de vefat edenlerle, Harra Vakası şehidlerinin defnedildiği yer)

8 – Hz. Osman (Zünnûreyn)

9 - Halîme Sa'diyye (Peygamberimizin Süt Annesi)

10 – Ebu Sa'îd El-Hudrî - Sa'd İbn Mu'âz**11 – Efendimizin Halaları ve Yengesi**

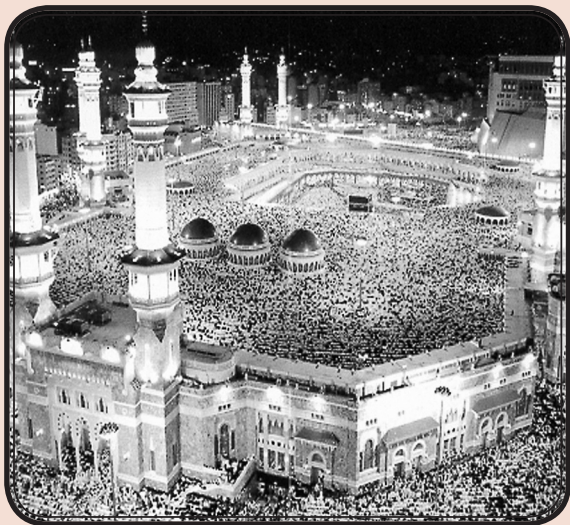
Safiyye Binti Abdilmuttalip - Atike Binti Abdilmuttalip - Fatıma Binti Esed (Hz. Ali'nin Annesi)

12 – Kabristan Hizmet Binası

Ayrıca, Osman İbn Maz'ûn, Sa'd İbn Ebî Vakkâs, Abdurrahman İbn Avf, Abdullah İbn Mesud, Es'ad İbn Zürrâre... ve on bin civarında sahabî yatmaktadır.

Yedinci Bölüm

YOLCULUK

Hakkında Tavsiyeler

• Yolculuklar günümüzde büyük imkânlar içinde yapılıyor olsa da yine meşakkatlidir. Uyku ve beslenme nizamı insanın kendi evinde ve çevresindeki gibi dengeli değildir. Birçok insan gergindir. Ancak durum ne olursa olsun mü'min her zaman olgun, fedakâr ve iyiliksever olmalıdır.

• Çıkacağınız bu yolculuk sıradan bir yolculuk değildir. Evden ayrılış duâsında da zikredildiği gibi bu yolculuğa şan, şöhret, rütbe, kibir ve riyâ için çıkmıyorsunuz. Eğer çıkışınız bu niyetle ise kendinize geliniz, tevbe ediniz, niyetinizi düzeltiniz, gönül safiyetine eriniz.

• Bu yolculuk Allah rızasını kazanma yolculuğudur. O halde yolculuğa çıkmadan önce bu şuura eriniz. Daima sabırlı ve fedakâr olunuz. Yolcuktan kârlı dönmeyi biliniz. Dönünce de Beytullah'a ulaşmış, dünyanın dört bir yanından gelen mü'min gönüllerle sel sel olup akmış bir müslümanın şuurunu taşıyınız. Güzel söz, amel ve davranışlarla dış dünyaya güzellikler aksettiriniz.

• Yolculuğa çıkmadan eşinizle, dostunuzla, yakınlarınızla, komşularınızla helalleşiniz. Evinizden sefer için iki rekat namaz kılarak ayrılınız.

• Yanınıza ihtiyacınız kadar eşya alınız. Lüumsuz eşyayı kendinize de başkalarına da yük

etmeyiniz. Yurt dışı uçuşlarda bagaj hakkınızın kişi başı 30 kg olduğunu unutmayınız.

- Yemekli olarak gidiyor olsanız bile yanınıza zarurî hallerde yenebilecek zeytin, peynir gibi kahvaltılık almanızda fayda vardır.

- Sürekli kullandığınız herhangi bir **ilaç** var ise uygun olan, onları doktor raporu ile birlikte yanınıza almanızdır. Her ne kadar bu ilaçların aynı veya benzeri bulunacak olsa bile, zaman ve mekân onları almaya uygun olmayabilir. Ya da kendi ilacınıza daha çok güveniyor, ona karşı iç rahatlığı hissediyor olabilirsiniz. Bu hissin tedavide payı vardır.

- Şeker, kalp hastalığı, böbrek yetmezliği gibi sürekli bir rahatsızlığınız varsa bu durumu kayıt sırasında şirket görevlilerine söyleyerek not ettiriniz.

- Sahra (çöl) iklimine gidiyorsunuz. Gece-gündüz sıcaklık farkının yüksek olduğunu unutmayınız. Giyeceklerinizi mevsimi dikkate alarak seçiniz. Eğer Hacca gidiyorsanız Mina, Arafat, Müzdelife arası intikallerde gece açıkta kalabileceğinizi hesap ederek hareket ediniz.

- Yolculuk ve yapacağınız ibadetler hakkında önceden bilgi edininiz. Kitap okuyunuz ve oku-

mak için yanınıza kitap alınız. Yaşayışla bütünleşen bilgi daha sağlam ve kalıcıdır. İbadetinizi, bilgi ve görgünüzü için de kzançlı kılınız.

- Uçağa, otobüslere binerken, otellere yerleşirken aceleci olmayınız, başkalarına sıkıntı vermeyiniz, kul hakkı ihlali yapmayınız. Olgunluğunuz gösteriniz. Çevrenize ve görevlilere yardımcı olunuz, onları baskı altına almaya çalışmayınız, sıkıntı kaynağı olmayınız. Bir süre beraber bulunacağınız, birlikte ibadet edeceğiniz insanlarla gerçek dost olunuz, onlarla hasım olma gafletine düşmeyiniz.

- Mekke'ye Medîne'ye vardığınızda otelinizin adres kartını, telefonunu almayı, yollar hakkında bilgi edinmeyi unutmayınız.

- Vardığınız topraklar, İslâm nûrunun ilk yayılmaya başladığı, Allah Rasûlü'nün gezip dolaştığı, nice acı ve çilelere katlanıp mücadeleler verdiği ve nice hatıraların yaşandığı topraklardır. Bunun idrakinde olarak hareket ediniz.

- Hac ve umreye birçok kereler gitmiş olsanız dahi ilk gidiyormuşçasına duygularınız taze ve canlı tutunuz. Gereksiz iş, manasız konuşmalarla vaktinizi hebâ etmeyiniz. Birbirinizi hayra, ilme irfana teşvik ediniz, bilgi alış-verişi yapınız.

- Hac ve Umre sırasında hanımların alımlı ve göze batıcı kıyafetler giydiğine şahid oluyoruz. Bunun farklı bir hata olduğunu, bu beldelede daha fazla dikkat çekici hale geldiğini unutmayınız.

- Hacı ve umrecilerin, Mukaddes Diyar'da ellerinde sigara ve laubâlî tavırlarla dolaşmasının hiç de hoş olmadığını biliyorsunuz. Hac ve umrenizi kötü alışkanlıklar ve tavırlardan kurtulma vesilesi edinmenin bu hatalara devamdan çok daha hayırlı olduğunu unutmayınız.

- Sevap başkasına zulmederek, acı ve sıkıntı verilerek elde edilmez. Hacerü'l-Esved'i mutlaka öpmek hırsıyla haram veya mekruh işlemeyiniz.

- Şirket harici yapacağınız gezi ve ziyaretleri şirket görevlilerine haber veriniz, tavsiyelerini alınız.

- Şikâyetleriniz varsa arkadan söylenmeyiniz, iyi bir üslupla görevlilere haber veriniz, çözüm için yardımlaşınız. Sorun olmayınız, yardımlaşan ve yardım eden olunuz, dostluk ve ecir kazanınız.

- Bulunduğunuz yer Mukaddes Diyar Mekke'dir. Beytullah'ın yanıdır. Dünyada başka bir Kâbe yoktur. Bunun farkında olarak zamanınızı değerlendiriniz.

• Mekke-i Mükەرreme ve Medîne-i Münevvere'-de uygun bir çerçevede ömrünüzün geçen günlerini, içinde bulunduğunuz anları, Asr-ı Saadet'te yaşananları, Hak Dâvâ'nın bizlerden istediklerini, bizim nelerle nasıl zaman geçirdiğimizi düşününüz.

Mevlâ'nın bize lütfettiği ömrün şu ana kadar nasıl bir çizgide aktığını, insanlığı, insanlığın gittiği istikameti, İslâm âleminin durumunu, İslâmın nasıl bir ümmet istediğini ve bizim istenenin nesrinde olduğumuzu, şer güçlerin İblis uğruna gayretlerini, bizleri ve diğer insanları nereye doğru sürüklemek istediklerini, insanlığa ne gibi bir yarın hazırlamaya çalıştıklarını, onların karşısında bizim durumumuzu tefekkür ediniz.

Şuur derecenizi ölçünüz, bu haccınızın size neler kazandırdığını düşünce süzgecinizden geçiriniz.

Bu güne kadar öğrendiklerinizi, biriken bilgilerinizi, mutlaka öğrenmeniz gerekenleri, İslâm'ın istediği bilgi, olgunluk, edep ve terbiyeyi taşıyıp taşımadığınızı iyi muhasebe edin. Bu alanda neler yapmanız gerektiğine, diğer mü'min kardeşlerinizle, yakın akrabalarınız ve âilenizle nasıl ve ne şekilde bağ kurmanız ve bağlarınızı korumanız gerektiğine karar verin.

• Gelecek günlerinizin hayırlı günler olması,

haccınızın mebrûr haclar arasında yer alması, Allah yolunun gerçek erlerinden sayılmanız için neler yapmanız gerektiğini düşünün... Bütünüyle kendinizi bir muhasebeden geçirdikten sonra hayatınıza yeniden yön veriniz.

- Unutmayınız ki, geride bıraktığınız hiç bir saniye bir daha geri gelmeyecektir. Kalbinizin her vuruşu mazîde kalan bir vuruştur. Onun için her zaman dilimini, katettiğiniz her mesafeyi sonradan pişman olamayacak şekilde geride bırakın. Hayat adımlarınızı iyi atın, ayak bastığınız yerleri iyi hesap edin. Yarın kimlerle haşredilmek istiyorsanız onların safında olun. Nasıl haşredilmek istiyorsanız öyle yaşayın. Kısaca ne biçmek istiyorsanız onu ekin...

- Zaman zaman gönül limanına sığınmayı, tefekkür derinliklerine dalmayı, manevî güzelliklerden haz almayı, bize sayısız nimet bahşeden Mevlâ'ya hakkıyla şükretmeyi unutmayın.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين .
و صلى الله على من أرسله الله رحمة للعالمين و
هداية للناس أجمعين .

*Rabbimizden,
Haccınızı mebrûr,
amellerinizi makbûl,
cehd ve gayretlerinizi meşkûr,
ziyâretlerinizi feyz ve bereketli
kılmasını,
iki cihan saadetine nâiliyete
vesîle kılmasını;
hepimize ilim, irfan, tefekkür
aşkı ve zevki,
hak yolda azm, dirâyet ve gayret,
çalışmalarımızda muvaffakiyet
nasip etmesini
niyâz ediyoruz...*

İÇİNDEKİLER

Mukaddime	5
-----------------	---

Birinci Bölüm

HACC - 9

Hac ile İlgili.....	11
Hacc Tarifi.....	12
Ayet ve Hadisler	13
Kısa Ön Bilgiler	19
Haccın Nevîleri.....	27
Hacc-ı İfrad ve Edâsı	29
Hacc-ı Temettu' ve Edâsı	47
Hacc-ı Kıran ve Edâsı	67

İkinci Bölüm

UMRE - 87

Umre ve Edâsı.....	88
--------------------	----

Üçüncü Bölüm

Duâlar - 87

Yola Çıkarken ve Yolda	88
Tavaf Duâları	105
Sa'y Duâları	128
Arafat Vakfe Duâları	157
Müzdelif Vakfe Duası.....	167
Mina'da Dua	169
Vedâ Tavafından Sonra.....	170

Dördüncü Bölüm

MEKKE-İ MÜKERREME - 173

Cebel-i Sevr	173
Arafat	182
Müzdelif	183
Mina	184
Rasulullah'ın ^(sav) Doğduğu Ev	185
Cennetü'l-Muallâ	186
Mescid-i Cin.....	186
Hudeybiye	187
Mekke'den Ayrılırken.....	190

Beşinci Bölüm

MESCİD-İ NEBİ - 207

Medîne Yollarında	196
-------------------------	-----

Altıncı Bölüm

MEDİNE-İ MÜNEVVERE - 207

Uhud ve Uhud Şehidliği	216
Kibleteyn Mescidi.....	218
Fetih Mescidleri	220
Kuba Mescidi	223
Cuma Mescidi	224
Cennetü-'l-Bakî'	224

Yedinci Bölüm

YOLCULUK - 229

Yolculuk Hakkında Tavsiyeler	230
Dua	236

Notlar

www.hacumrem.com
www.melikogluturizm.com

bilgi@melikogluturizm.com

+90 212 934 15 71
+90 532 459 35 71
+90 534 404 56 52

Ali Kuşçu Mah. Macar Kardeşler Cad.
No:36/4 Fatih İstanbul